

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת צו תשע"ח

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

עבודה זרה. השוכר את הופעל - פרק המישור דף סב עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רכ"א רש"י

משנה השוכר - גוי ששכר את ישראל לעשות עמו מלאכה בין נסך, להדיק כמלי
אל כלי או להעביר תבית ממוקם למקום. ובין נמש קאמר. שתנחם לעבודה זרה,
והסם נין מביעין לן בגורא. שבוי לעשות עמו מלאכה אחרת - כל שכרו מותר. דאף
על גב דאגרא דיהבי לא משום מלאכה אחרת הוא. ובגמרא מפרש לה שפיר. **נמצא**

השו"ב את הופעל לעשות עמו בין נסך נסך שפיר. **אסור.** שפיר
עמו מלאכה אחרת, אף על פי שאמר לו: "העביר לי תבית של יין נסך
מקומם לקומם" שפיר מותר. השוכר את התמור
להביא עליה יין נסך שפיר אסור. שפיר לישב
עליה, אף על פי שהצית גוי ליגנו עליה - שפיר
מותר. **נמצא** מאי טעמא שפיר אסור? אילמא,
הואיל יין נסך אסור בהנאה - שפיר נמי אסור;
הרי ערלה וכלאי החרם דאסורין בהנאה, והנן; מכרן
וקדישן בדמיהן - מקודשתין! אלא, הואיל והופס
את דמיו פעבדה זרה; והרי שביעית דתוספת את

השוכר את הופעל. מאי טעמא שכרו אסור - מתוך השטה שמעמי כי מעתה היה
יודע שין נסך תופס דמיו כעבודה זרה. ואף על פי זו היה רוצה לומר
שכר יין נסך לדמי ערלה ולשכר שביעית, אף על גב דאיכא בין נסך תרי חומרי אסור
הנאה, והופס דמיו. והבי פריך. מאי טעמא שכרו אסור? נוד דתופס דמיו כעבודה זרה,
מכלל שכרו אין בו אסור כמו דאמר ר' חדרבג,
ואינו חשוב כדמי יין נסך, ומע טעם גורו עליו?
אילמא משום דין נסך עניה אסור בהנאה מן
התורה, הלכך גורו על שכרו אסו הגוף - והרי
ערלה וכלאי החרם דאסורין בהנאה מן התורה
ולא גורו על הדמים אסו הגוף; ואין להחמיר
באנשי יתור מההם בדמים, והשתא דמיים
כשכרו אסורין הנאה שום דמיהם אסורין מן
התורה כמו דמיהם באותן שתופסין דמיהן, ואפילו
הכי לא גורו דמיים אסו נסך באותן שאין תופסין
דמיהם, שכר שאינו אסור בשום אסור הנאה מן
התורה - כל שכן שלא גורו שכר אסו התנף
ומשני: אלא הואיל ותופס דמיו כעבודה זרה.
כלומר, שכר בנף לא מחליף, אבל שכר בדמים
מחליף. ופריך. והרי שביעית דתופסת דמיה,
וקאמר: שכרו מותר, ומשמע לגמרי, ולא תופס
כודשת שביעית. ולא נורוין שכר שביעית אסו
דמי שביעית? ואין לומר דשאני יין נסך דאית
ביה תרי חומרי אסורין ותופס דמיה, ולא
מחליף שכר בדמים בתרי חומרי יתור מבחומרי
אחרתו ומסיק, אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן:
קסו הוא שקסו בו. והאי משום גורו לא שפיר
למגורו כפרשישתי. דאי משום מחליף הוא -
לא היה לנו לחלק פנל ביין נסך לפעול
רשביעית. וכן שביעית טופס לא היה לחלק בין
חומרי לפעול. אלא משום קסו הוא, וההיא
שקסו ראו לקטו בחומרים יתור משום דנפשי
אגרייהו, וכן פועל יין נסך - משום חומרי דין

נסך, כדמסיק רבא בסמוך. ודוקא בשנים אלו החמורין, יין נסך ושביעית. לפי שתופסין דמיהן ואין לקטו בשכר דהיי קצת כגון דמים. אבל בשאר אסורין הנאה - משום תופסין דמיהם
מסתבר דלא קסו. **והה"נ** מכרן וקדש בדמיהן מקודשת - תימה: לפי מה פירש בקונטרס לעיל בפרק רבי ישמעאל (ג, נד) דדוקא לקדש אסור דהיינו אבל לאיתווי מנייהו
אסור מדרבנן, אבל לאיעש אחרתא שרו אותן מעות. והכי נמי גבי שביעית דמעט אנם אסורין לארדמם כדאמר לעיל פרק רבי ישמעאל (שם), מאי קאי פריך? הא דקאמר אסור
במחתינן - דהיינו דוקא לפעול שאסורין יין כמו למכור ודוקא ויש לומר: "דאסור" דמתניתין משמע למכור לעלוא. מיהו תימה: מאי פריך? שאני התם דהיינו בריבד, כדמכחם בדרים
פרק "השוכרין" (נח, א) אבל לבתחלה אסור. ומתניתין לבתחלה איירי: יש לומר: "דאסור" דמתניתין משמע ליה אפילו בריבד. **ברמיהו** מקודשת - משמע: הא בנף חמרי אסור
לקדש וטעמא - משום דלית ביה שיה פירוטה. וקשה: בנפח מיה איכא שיה פירוטה בשלא בדרך התאנות או באפין, כדתנן (תמורה לז, א): כל דתרשפי אפרן מותרו ויש לומר: כיון שכל
זמן שהוא בנין אסור למכרן מן התורה - כמו כן אסור לקדש בו אשה. דהיינו כמו מכירה חשובה ויש בו הנאה כשמקדשת את האשה. דמתניתין (קדושין דף כ, א) קדוה קדוה משהו
עפרין, והו לא תמי לקדוה דשריה עפרין שראוי לקטו בו חפץ, או לשאר הנאות. **לקטו** לי ידק היום שכרו מותר - פירוטה: דהיינו כמו שכרו ללקוט מציאות. שאין אלו דמי פירות
שביעית. ואם תאמר: והיאח לטנן דאמר (בבא מציעא ז, א): אנביה מציאה לחבירו קנה חבירו, אלא לטנן דאמר ליה קנה חבירו, אם כן זה המלקט קאמ, וכמעטנן לבעל הבית
בריעו זה נמצא מוכר לו פירות שביעית! יש לומר: דלא חשיב מוכר, ודי פועל כיד בעל הבית דמי. ועוד יש לומר, דשאני התם דאמר: לא קנה חבירו עד שתבא מציאה לידו, ואם
ריעה המנביה יכול לכותב לו קודם שתבא לידו חבירו. אבל שאב האן ערולקט מוכרין לכותב כלל לא בתחלה אלא בנף, וכשנתון לבעל הבית או זכה בעל הבית. וכן ילי גוונא פירש
רבינו רם שלחן "משליך" (ביצה טז, ב) מי ביטא לנות ונותן לחבירו, דאמר בו נתנון. ברבלי מי שנתמאלו לו, ואף על גב דאית ליה לרב נתנון אלא כד תבירי, וכן כתיב חבירו, וכן כתיב חבירו לכותב
הוא, וכשתנה לחבירו זכה בחיורם. **נמצא** מי ביטא לנות ונותן לחבירו, דאמר בו נתנון. דהתורה היא אסורה בפירות שביעית - דהיינו לקוהו הרבה בחיה לדחליך ממוקם
הולק למקום דוקא, ובגו שהיו עושין אסופי שביעית מפסולי לידות בפרק "זה בורר" (סנהדרין כ, א) כמעט סוחרה. וכן פורע חובו מפירות שביעית. שיה משכרה בפירות שביעית ולא
לאכלוד קרינא ביה, אבל אם הוא לוקט למכור על ידי לקוטו בו דבר אבילה - אף דבר זו סוחרה. וכן שבנו פרק "לולב הגולל" (סוכה לט, א): מביעל דמי אתרוג בלולב. ובלא הבלעה
למי היה מותר אילמלא טעמא דאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ, אלמא מותר למכור. ועוד נתן במכסת שביעית (פרק ו משנה ג): לא יאזן לוקח ירקתו שדה ומכר חבירו
אבל לוקטו ובגו מוכר על ידו. משמע דאפילו לבתחלה. ואם תאמר: היקשי רישא לסיפא. רישא אסרה לוקח למכור בשוק, משמע - הא לוקט מותר ואפילו בשוק, והדר הני: לוקט ובגו
מוכר על ידי - את למכור בשוק אסור ונראה ריש במשהו ברישא טעות סופר, ונרס בשניהם "לוקט", מיהו יש לישב הניסא. ואמשענין ודין לוקח ולוקט שוק, דברשתה אסור למכור
בשוק, ורישא טעם לוקח הוא הדין לוקט, וסיפא לוקט הוא הדין לוקח. ויש לית טעם למה אסור יתור בשוק, כשמשמע דתות בשוק דומה ויתור משכר פירות שביעית. ואף על
מלאכה אחרת היד מותרין לפתרן פירות שביעיתו ויש לומר: דאף שפעושן המלאכה בפירות שביעית עצמן - לא אינו נראה כנותן שכר מן פועלתן פירות שביעית, ומשום ביה
נקט עשה מלאכה בפירות שביעית והעלם לאכלם. דוקא. דדומה שהם על שניהם יחד לאכלה. אבל עשה מלאכה אחרת - יכול להיות שהוא אסור, דדומה שפיר שכר מלאכה.
העלה

רכב עבודה וזה. השוכר את הפועל – פרק המישור דף סב עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
תוספות

העלה לי פירות לירושלם לחלק – רדוי כמבור מעשר שני, ואסור למכור מעשר שני. וזרבה משניות במכירתו משכבט מעשר שני ואסור לעשות חטורה במעשר שני. ומסתבר דכל מידי דאין מתחיל עליו זהו חטורה האסורה בו, ואינו מתחיל אלא על דבר אבילה וטריה. בדרתן (מעשר שני פיב מי"א) מעשר שני ניתן לאבילה שתייה וסיכה. וקשה דהא דתן שוקר פרק קמא דמעשר שני אין

העלה לי פירות הללו לירושלם לחלק, אבל אומר לו:
העלם לאוכלכם ולשמותכם בירושלם, ונתתיו זה לזה
מתנה של חנם. ורבא אמר: לעולם קדושה בקדושתו
שביעית, ודקא קשיא לך פועל, פועל דלא נפיש אגריה
לא קנסיהו רבנן, חמרון דנפיש אגריהו – קנסו רבנן
בהו. ומתניתין זו, חומרא דיון נפך שאני. איבעיא להו:
שבדו לסתם שני, מהו? מי אגרון? פון דאסוריה חמור
פדיון נפך, שכוון נמי אסור, או דלמא הואיל ומתקא חמור
קול, אף שכוון נמי קול? תא שמע: דההוא נברא דאגרי
אגריה לסתם ויגן, ויהו ליה חישי באגרא, אתא לקמיה
דרב חסדא, אמר ליה: ויל קליתו וקבריתו בקברי –
לימא ליה: בדריתו! – אתו בהו לדיד תקלה –
ולקליתו ולקבריתו! – דלמא מוביל בהו. – ולקבריתו
בעייתו! מי לא נתן: אחר אבן שנספק לך, ואחר עץ
שנתלה עליו, ואחר סוף שגהרג בו, ואחר סודר
שנגנב בו – פילם נקברים עמו? – התם דקא קברי גבי
דינא, מוכחא מילתא דהרגו בית דין ניהו; הכא לא
מוכחא מילתא, אמר אינש גנב ויפתי בקרא הכא. דבי
רבי ינאי ופי פירי שביעית מענינים פירוהו בשמינית,
אתו אגרו ליה לרבי יוחנן, אמר להו: יאות הן שבעין;
וכנגדו אגרו בתרין – מותר. דתניא: נתן לה ולא בא עליה,
בא עליה ולא נתן לה – איתנה מותר; נתן לה ולא בא
עליה, פשיטא, פון דלא בא עליה, מתנה בעלמא הוא
דדיב ליה! ותו, בא עליה ולא נתן לה – הא לא יהיב
לה ולא מדיד, וכיון דלא נתן לה מאו? איתנה מותר? – אלא הכי קאמר: נתן לה ואחר כך בא
עליה, או בא עליה ואחר כך נתן לה – איתנה מותר; נתן לה ואחר כך בא עליה, לבי בא עליה
לחול

1 הלחך – שתטול שם חלק בהם, דאסור לפרוע חובו ממעשר שני, ואף על גב שזה הו
2 אוכלו בירושלים. ומתניתין – דיון נפך, דקניס נמי פועל דלא נפיש אגריה – דומרא
3 דיון נפך שאני. דאסוריה חמור – דאסור בהנאה כיון נפך ממש. דרומאן קיל –
4 כדאמרין ביאז מענידין (מבדח וזה ל' ב' ש' שלש ימות קול, יחס – כסין בהנאה
5 ודמלא טונאא חמורה בביתו, יחס – יחס – אסור
6 בהנאה ומטמא טונאא משקן ברביעית. אריכה
7 = פסנתה. כי קיבוי בית הקברות. לברייתו
8 יפירום כמות שהם, למה לי לשרפ? אנו
9 בתו – אינשו לדיד תקלה, הדרדי ומלקטי ליה.
10 ולקבריתו – הכי בעייתו בולן נקברין עמו
11 דכתבי' אלא תלין נבלתו על הערץ כי קבור
12 חקברנו – אף עיני' במשמש. והכי במשקן פרק
13 "נגמר הדין": "עין שומע אני בין תלוש בין
14 מתובר? תלמוד לומר: "כי קבור חקברנו", מי
15 שאינו מחוסר אלא קבורה, ינא זה שמוסור
16 בקבורה ותלישת. אלמא עץ נפודה אסור תנאה,
17 וקברי ליה בעיניה וליא חישתו תלקתו שאני
18 התם כיון דקברי גבי ינא – בבית הקברות
19 מתוקניסין בבית דין, מוכחא מילתא לכל, מאן
20 דמשכח ליה דתם ידע דמתרתיו בית דין זהו
21 ופירש. יופי פירי שביעית – קודם זמן הביעור.
22 ופיעי ליה בשמינית – אשתכח דאכלי עינים
23 בשמינית אחר הביעור חליפי פירות שביעית
24 יאות הן עקבין – כיון דהדיא שעתא לא הוו
25 דקר בעין, ולא איתלופי עמי בתני – לאו חליפין
26 נהוו ולא חילא קדשת שביעית עלייהו. וכנגדו
27 בארתי – הכי עליה ואחר כך נתן לה איתנה
28 מתור להקברה. דכיון דלא בשעת ביאה זיבאה
29 נחליה, שני דוד יבד לא הוציא עליה – מנה
30 בעלמא הוא. נתן לה לא היה מחייב –
31 מפרש ואזיל. אלא הכי קאמר נתן לה ולא
32 בא עליה – עבשיו, אלא לאורז זמן. או בא
33 עליה – ולא נתן לה אלא, אלא לאורז זמן.
34 לחול

הענין: ויש לומר: דהייא בקבר בנין שאסור בהנאה, אבל תבא כי קברי קרקע עולם, שאינו נאסר. וכן משמע בסנהדרין פרק "נגמר הדין" (ב' ב' א) דרבי ריה דהוה שקילי מיניה עפרא
אלישאת בת יומא. **אתר** – לובלי – ואם האומר: ומה בכך? את פסקתו לעיל (מט, א) כרבי יוסי דאמר: זה הוה גורם מותר (מבבית). דהוי ובל דאסור ורקיע דיהוהו יתן לומר: שלבתולה
יש לחוש לדברי רבנן שחולקין עליו, דאמר: אף הוא נעשה ובל. **ולקבריתו** – בעייתו – ומסיק: לא מוכחא מילתא ואסור. ואם האומר: מאי שנא מכל הנקברין החשיב פרק בתרא
דמורה (לה) וכן תוסק ועגלה ערופה ושער נודל וכל קברי בעייתו אלא בי כרבי' דרבי לומר: כיון שאין דרך לקבור בשר ושער מוכחא מילתא. אבל היטי אין קבורתן מוכחה,
דאיכא למימא אינש נבד וקבר ואיתנה. וטרא שערין לקבר מעט בעמק פן כן איכא לחטא אחרים. ולארי שנועו מעשה עפרא אין לחוש שמא יקחום לובל בהם,
דאין דרך לחטא אחר וקברים משהו ובל. **ויפי'** פירות שביעית מענינים ופיעי להם בשמינית – אישכחא ובל עינים בשמינית לאורז הביעור חליפי פירות שביעית. צריך לפרש שאסורין
היה מה שהיו אוכלים אותם בחוקם שלהם, יאילו חתרה שביעית אפילו פירות עצמן יכולין עינים לאכול לבולי עלמא. כדורתי בתוספתא (פרק ה' שהביעית) הניע שנת הביעור עינים
אוכלים אחר הביעור אלא עשירים, דברי רבי יודיה. רבי יוסי אומר: אחר עינים אחר עשירים אוכלים אחר הביעור. אי נמי, העינים היו עשירים מרוב מלוגמא או חטורה. ולפיכך הפקדו
עליהם אותם שבאו ואמרו לרבי יוחנן. **יאות** הן עבדין – דכיון דבהדיא שעתא לא הוו הך בעין – לא חליפין ניתו ולא חיל עליהו קדושת שביעית. ולפי זה, אפילו שביעית עצמה
היו יכולין לפרוע את כפר אבלו פירות שביעית. והדיא דאמרין ב"לובל הגוול" (סוכה לט, א) דתנבלע דמי אחרוג בלובל – הוה דאין בלא הבלעה אם היה עם הארץ רוצה לחקיק עד
שילהא שיתון. ולא היה כאן דמי שביעית. ומכאן דקוק דרב רבי אלתן הלכה למעשה, שאם יש בידי ישראל אין נפך תמורה וזה הדיבא האסורים, ומכרן לגוי בקופה, ומכרם קודם לאורז
קודם שיתון לזה הדיבא הדיבא – שדומתן ומותרין בדיבדו, ואף על פי שהאסור עדיין ישנו בעולם. ועד הוסף רבינו יצחק, שאפילו לא מכרם חנוג, אלא כיון שמשמע אצלו קודם שיתון
הדיבא, דקיטמן לך (שחרור ורבי עא, א) שמינית יד קונה, והיינו כמו בא עליה ואחר כך נתן, דאתנה מותר כיון שלא היה בהיותה בשעת הביאה – והכא נמי לא היה חייב לה לא ברשותו
בשעת פריעת המעוה. ומשעם רביא לא היה לאסור, דאוחן דבי רבי ינאי היה להם תבואה בביתם, וסאה בסאה מותר בי ל. **אלא** הכי קאמר נתן לה ואחר כך בא עליה אתנה מותר
פירוש: ובכן דאמר לו הדין' טלה מעבשיו, ובשעת ביאה הוא נגמרת מתנתו. וליחול עלה אסור אתה למפרע משעה דיהיב ליה זמן. מסיק: קדושת הקברות קודם את דביאה.
ופריך: היכי שבעא לך הדין' טלה מעבשיו, אחא לשון אמר לה? אי נאמר לה? "קני מעבשיו" – פשיטא דמותר. דלא ליתיה בשעת ביאה. אבל לשון קדושת הספרים – טרם את דיהיב
לה קשי' קצת, דהא לא מתנה הוא, שדרי אמר לו לכשבעלע הוא נאמר בדרישית. ובתמורה (בט א) נמי אינו בספרים. ואי גרסין ליה נפרש כן. כמו מתנה הוא, כיון שהקריבו כבר.
אלא

עבודה וזה. השוכר את הפועל – פרק חמישי דף עג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכה רשי

1 לחול עליה איסור אנתן למפריע – שדרי מתחלה על מנת ביאה נתנו לה. קני מעכשיו
2 – קודם ביאה – פשיטא ומותר, דאף על גב דעל מנת ביאה היבבי ניהלה, כיון דמקמי
3 ביאה היבבי ניהלה – לאו שוכר ביאה הוא. ואי מפשיט לך קני מעכשיו – הלבך,
4 אימטריך מתניהן אשמועינן דאף על גב דאמר לה לא נטיק לך עד שעת ביאה, כיון
5 דהדר אמר לה אי מאטריך לך קני מעכשיו –

6 ויהי לה מתנת חנם כי שקלתיה ואקריבית. 1
7 כיון דאמר טר – (כתופסא) (במתנתין) 2
8 קידושין בפרק קמא (ב.ב. טז). במלה זו – 3
9 מזה דרוביב לה דחי אתנן, דמתשתא קניית. 4
10 במלה סתם – כי היבב לה לאחר זמן לאו אתנן 5
11 הוא, והשתא הוא דקנייה (ליה) ולה. נ"י – בלא 6
12 כר משיכה, דכי כתיבא משיכה – בישראל 7
13 כתיבא "או קני מה עמיתך". חא קנייה (ליה) 8
14 [לה] – מהשתא קודם ביאה. והיכי קרי ליה "כא 9
15 עליה ואחר כך נתן לה?" ואי לא שקליה – ביום 10
16 פלוני באמנך. הלבך בא עליה ואחר כך נתן 11
17 לה הוא. ומיהו, הואיל ומשעת ביאה שווה 12
18 אפותיקי, ועמד בחצירה, חיליל עליה אתנן. 13
19 מתיב רב ששת – לרבי ינאי. לפעילוי ולחפרוי 14
20 גוים או עמי הארץ. 15
21 לא 16

14 אכל הקדישתו לא! – דרבי אליעזר גופיה קא מיבעיא ליה: מאי? מופשט פשיטא ליה
15 לרבי אליעזר דהקריבו דוקא, אכל הקדישתו לא, דהא אותיה בשעת ביאה. או דלמא
16 הקריבו פשיטא ליה, והקדישתו מספקא ליה? תיקו. בא עליה ואחר כך נתן לה –
17 אנתנה מותר. ורמינהו: בא עליה ואחר כך נתן לה, אפילו מכאן עד שלש שנים –
18 אנתנה אסור! אמר רב נחמן בר יצחק אמר רב חסדא, לא קשיא: הא דאמר: "התבעלי
19 ליה במלה זה", הא דאמר ליה: "התבעלי במלה חתם, וכי אמר ליה "במלה זה" מאי
20 תווי? הא מתסר משיכתי! – גוונת גויה, דלמא קניא במשיכה. ואיבעיא לי: לעולם
21 גוונת ישראלית, ובגו דקאי בחצירה. – אי דקאי בחצירה, בא עליה ואחר כך נתן
22 לה? הא קניא לה! – לא צריכא, דשויה ניהלה אפותיקי, דאמר ליה: אי מיתיהא לך
23 וזוי מכאן עד יום פלוני – מוכב, ואי לא – שקליה פאתניד. מתיב רב ששת, אמר
24 אדם לחפרוי ולפעילוי: "לכו ואכלו בדינך זה", "צאו ושתו בדינך זה", ואינו חושש
25 לא

ועד תקשי לרב ששת ומפרש טעם הברייתא משום דמי פירות שביעית. דלמא ארז הבעיר אייר, ואיסורא משום דנתנה מפירות שביעית בשעת האיסור, ומיאי פרך נודי טעמא משום
דנתנה מיין נכף. אי ימינ אפילו קודם הבעור, וטעמא משום שפרע חובו מפירות שביעית. שקנה פירות שביעית ומאכל לפעילי, ולא דמי בכל לרבי רבי ינאי ועוד קשה, בסמוך דמסיק
בחוני המקיפו רמשיעבד ליה רבין דרבייה לאקפוי קני ליה דיער גביה. פירוש: רבין דמקפו לבעל הבית סתם עליו, ומשועבר לו בעל הבית לפי שעתו, לכך דמי רבי שביעית. אבל רבי
רבי ינאי לא חזו ונתני המקיפו, ולא מסבא דרתיחו כולי האי ולא משועבר להו דרבי רבי ינאי מהשתא, וכי פריעי להו ארז חזו לאו חליפי שביעית ניזמו. וקשיא, דמדמי לעיל והאיא דרבי ינאי
לאנתן דבא עליה ואחר כך נתן לה, ואוקמנא אפילו עשאו לה אפותיקי ועמד בשעת ביאה בחצירה. ואף על גב דמשעת ביאה אשתעבד לה. ואין להחריז מטעם שאין השיעבוד על טלה זה
אלא על נבסי, ובשתיא על טלה זה לפצוע השיעבוד נכסיו חזי חליפי אתנן דשרי, כדאמרין פר' "כל האסורין" (מתורה ל. א), דאם כן מאי ראיא מביא לעיל מאנתן על דרבי ינאי? שאני
ההם החליפין מותרין ואילו חליפי שביעית אסורין אלא ודאי אף על גב דמשועבר דינו נתפש באיסור אתנן כלל, והוה חזין לרבי רבי ינאי אף על גב דמשועברו ויהו, לפירושיהו "קנה
לחם ידוע גביה" יתור יעבד ודאי. אף על גב דהוה לו לחזיק רב משועבד ולא משועבדו כן כראיה לרבינו יצחק לפרשי: ואינו חושש לא להושיע כל שביעית – שפרע חובו מפירות שביעית, שכבר רבו
לו הדיעני, ואין שום חוב מוטל עליו לפרות ארז שאכלו האיסור. אבל אמר ינאי פורעי "חושש משום שביעית, שהוא כאילו לקום בעל הבית לעצמו ונתנם לפועליו, ונתנא פורעי חובו מפירות
שביעית. והשתא, אפילו איירי ביריחה לא הבעיר פורעי פשיע: אלא בי פורעי דמי איסורא פקיע. ובי איחא דרבעמא לא יחשיב דמי פירות שביעית איהי האונא שפרע ארזי שכלו
הפירות מין העולם, גם כן לא לחשבם כאילו לקום בעל הבית לעצמו ונתנם לפועליו. מאחר שזון לוקחן פירות מביא חזונית ודאי פורעי מביעית לארז שאכלום חזונית, ונתנא
רב פפא בחוני המקיפו משועבד ליה רבין דרבייה לאקפוי קני ליה דיער גביה, פירוש: דמשעת ליה – שקונה שיעבוד בנכסי לאלתר כנגד מה שנתן לפועליו. והיינו "קני ליה דיער גביה"
דאקמר – לשיעבוד הדיעני קונה בנכסיו שוה דיער, ולא קני גמור שיוכל להקדישו. מעת שקונה הדיעני בנכס בעל היתר לאלתר כשזון בעין ונתנו לפועליו, דחי לה מה שקונה בנכס בעל
הבית חזי הפירות, ולכך חשיב בעל הבית כשזון לוקח הפירות הדיעני מחטונו ומאכל לפועליו בשכר, ולכסוף כשיתן לחטוני לפצוע השיעבוד נכסיו ידיו דמי שביעית אחרון חזונית נתפש.
ואם ודאי הנעיס שליחם חובי רבי ינאי על ידי רבי ינאי בחוני המקיפו, והיה אמור רבי ינאי לבני ביתו: "צאו ולכו וני פורעי" – היה נתפש ואיסורא שביעית נמי שריבי ינאי פורעי לחם מעט
זה דפירשי. אבל הם לא חזו בחוני המקיפו, ולהכי לא גמור מקני להו שיעבוד בנכסי לאלתר כשנתנון פירות שביעית לבני ביתו, דויד דבתורת ערבות וקבלות משועבד להם לעינים, סובר
עתה זה המתריך שאין משועבד בערבו את רבין הערב והקבל, אבל בנכסי על ערב אין דמלה קונה כלום לאלתר ואפילו שיעבוד. אי מנה. היה טועה הוא שאין שיעבוד בנכסי
ערב אלא במלה ולח. אבל אם היה אומר: "כן לפלוני גמא, או ולחוד, וזו קויה לו והוא דאס פסור מנך ונאנו נתן לך, או ואנן פורעי", שזון פועל דרבי ינאי דבאב – אין לאו דין
ערבות. אף על גב דארמינן בסוף "גם פשטי" (בבא בתרא קע. א), "תן לו ואינו נתון לך" אין לו למלה על חלוק כלום, ומשמע – אבל על הערב יש לו, מדלא קאמר "אין לו על זה ועל זה"
– לא היה מסיק אדעתיה השתא מהדיא, כי ודאי לו אסא אדעתיה דרובא, וכי איחרי דרבא דהא מנייהו נטק. והתלמוד נטאש ונתן לפי טעמו, ואמר: אבל לחוני שאין מקיפא ממי מותר
לשון דרז, וחוני שאין מקיפא ממי לא משועבד; כלומר, וכי אין נכסיו משועבדן ממש כדון ערבו? והוא אמר רבא כי קנה מדין ערבו, וכעשהו

תולה

עבודה זרה. השוכר את הפועל - פרק חמישי דף עג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספות

1 תולה הדבר שאומר יקנו נכסי לך - תולה הקין בריו ערב, אלמא משמע שריו
2 ערב הוא שנכסי הערב משתבדן למלוה בשעת רכותו ולא גופו לבדו ולפי טעות
3 האחר נמי יש להוכיח שייקו בו דין ערבות אפילו בענין זה שאמר 'תן לפלוני
4 מנה ואני פורע לך', אלאל אלא שזא מקיפו ולא שזא אין מקיפו - משתבד
5 וקטנה תונני דער בנייה, ואפוקל הכי כיון דלא

6 לא משום שבועית ולא משום מעשור ולא משום
7 ויין נסך, ואם אמר להם: "צאו ואכלו ואני פורע",

8 "צאו ושתו ואני פורע" - חושש משום שבועית
9 ומשום מעשור ומשום ויין נסך, אלא כי אין פירע

10 דמי אישור קא פירע. הכא נמי, כי קא פירע -
11 דמי ארמיתא קא פירע! תרומה רב תפאד: בהגוני

12 המקיפו, דמשמע קעבר ליה, דכיון דארוחיה לא קאפי -
13 קני ליה דיעו גבייה - אכל תונני שאין מקיפו מאו,

14 מותר? אי הכי, ארתני: "צאו ואכלו ושתו זה", "צאו
15 ושתו בדנין זה" - לפולוג וליתני בדדיה: כמה דברים

16 אמורים - בהגוני המקיפו, דמשמע קעבר ליה, אכל תונני
17 שאין מקיפו - מותר! ועוד, תונני שאין מקיפו מי לא

18 משתעבד? והאמר רבא, האומר לחבירו: "תן מנה
19 לפלוני ויקנו כל נכסאי לך" - קנה מדין ערבי! אלא

20 אמר רבא: לא שאני מקיפו ולא שאני מקיפו, אף
21 על גב דמשעבד ליה, כיון דלא מיחד שיעבודיה לא

22 מיתסר. - אלא הכא אמאי חושש משום שבועית?
23 הא לא מיחד שיעבודיה הכא! אמר רב פפא: כגון

24 דקא שריח ליה דבדי רב פהאני: אמריה לא משעבד
25 קמיה דרב זבדי מנמרדעא, אמר לי: אי הכי, ארתני:

26 "צאו ואכלו, צאו ושתו, ואני פורע" - "צאו ואכלו,
27 צאו ושתו, ואני מחשב" מייגע ליה! אמר ליה,

28 תני: "צאו ואני מחשב". רב אשי אמר: כגון שפמל
29 ונתן פיה. אמר ליה רב ימר לרב אשי: אי הכי,

30 ארתני: "צאו ואכלו, צאו ושתו" - "צאו ואכלו,
31 מלו ושתו" מייגע ליה! אמר ליה, תני: "מלו ואכלו,

32 מלו ושתו", ויבי רב נחמן ועופא ואבימי בר פפי
33 ויחבי רבי חיאי בר אמי גבייה, ויחבי קא מייגעא

34 להו: שקרו לשבור כיון נסך, מהו? מי אמרינו: כיון
35 דרזיה בקוזמו - אסור, או דלקמו כל למעושי תפלה

36 שפיר דמי? אמר רב חסין: שפירו ותבא עליו ברכה,
37 למא קסיעי ליה: אין עוררין עם תגוי כבלאם,

38 אכל

1 לא משום שבועית - שזא יקחו בו פירות שבועית מן הארץ למכרה, ותניא במסכת
2 סוכה (לט, א): אין מוסרין זמני פירות שבועית לעם הארץ יותר משלש סעודות, ולא
3 משום מקשר - דאם עמי הארץ הם ויקחו שאינו ממשש, ומנצח זה אמבולו, דאז
4 אידו לו ספי לזא מידא אלא פריטי יזב להו. ולא משום זין נסך, ואם גוים הם
5 ומנצח אמבולין זין נסך, ודרי מוזהרין עליו

6 ונתנה מיין נסך. ואני פורע - הוי איהו לוקח
7 האיסור אמבולו, והשתא לא סליק בפשה

8 מעיניה בפריטי. המקיפו - שרגיל אצלו בהפקה.
9 דבשעבד ליה - האי בעל הבית משעבד דהיב

10 תונני פירי, והוי בתון מיד ליה. קני ליה היי
11 בניח - תונני סמיך על זה שבער הכיר, שכל

12 מקום שישנו הייב קנו לו תונני. הלכך חריף
13 נעודו. אבל תוך דבי רבי ינאי, כיון דער תני

14 דמפוי לזא פירי לאו תונני דהרגל לוקפין נעודו
15 - לא סמכא דעתיה כיון דאז לא משעבד

16 דלזו דבי רבי ינאי, הלכך כי פירי לארז, וכן
17 לאו חליפי שבועית נעודו. אי הכי - דעמנא

18 משום מקיפו הוא, אבל אין מקיפו שרי. ארתני
19 ורישא. דמדהו תנא בחר הדיראז לא אשכח

20 אלא ביצאו ואכלו בדירי זה/ וסליק מעיניה
21 בפשה בפריטי. לפולוג ולתני - והתירא אפילו

22 ברלא סליק, ובקון "צאו ואכלו ואני פורע",
23 ובתונני שאין מקיפו, רצא משעבד ליה האי

24 בעל הבית מידו, וכל שכן הייב דנסתלק לגמרי
25 דעל תונני שאין מקיפו - אי הייב לשלוחה

26 ובעל הבית. מי לא משתעבד - ליה בעל הבית
27 מחשאו. דקא שריח ליה דבדי רבי ינאי משום

28 דהא עמנאז וחספא רבא אוסיפ לחבירו זין
29 מנה לפלוני ויקנו נכסאי לך - באותו מנה,

30 נתן. קא - הלוקח את נכסאי של זה, ואף על
31 גב דלא מטא הנתא את מנה לידיה. מיון ערב

32 והתואז דיעו ומחייב ערב שלומי, ואף על
33 גב דלא מטי תנאה לידיה, הואי נמי לא שזא.

34 אלמא אף על גב דלאו תונני מקיפו הוא, כי
35 ידיבי ליה לשלוחה משעבד ליה האיז אלא

36 אישורא - רבא - לא תחניט עמנא בדמיתא איבא
37 שיעבדא וקמפי, דאפולגי לאו מקיפו איבא

38 שיעבדא. ומיזו לדבי רבי ינאי לא תקשי. דבין
39 מקיפו בין אין מקיפו. אף על גב דבשעבד ליה

40 משום מיהו שיעבודיה
41 שלא יחיד לו מיד מעות לכך, לאו חליפין
42 נעודו ולא מיתסר. הכי גרסינן, ודבא אמר רב

43 פפא. לאו גרסינן אלא דבא דקתיני שאמר
44 רב פפא: "השקידים לוי - בעל הבית דיעו

45 לתונני קודם ששלח אצלו, והשתא מדבעל
46 הבית אקפלי, ואיסורא דדידה הוא. ואני פורע

47 דהא כבר פירע, ואני מחשב מבני ליה - אני
48 אעשה לו חשבון ממה שהקדמתי לו. שנשא - מיד ותונני נתן להם, והשתא אידו

49 ספי לזו איסורא. ולא משום פרעון דלאדרי זמן הוא, אלא דקנהו במשכיה. ואשתחב

50 שלקח זין נסך והשקדו לפועליה. אבל תוך דבי רבי ינאי, כי שקלי פירי שעת הדיר

51 הוא, וכי פרתו לארזו מן בשעת איסור שבועית לאו חליפין נעודו לא חייסין. צאו

52 משמע שאינו תורץ נעמו. לשבור זמן נסך - לשבר הבית לשלוח את הפירות - מיו -

53 שיחא שכרה מותר. פי אמרינו בין - דירשאל זה רוצה בקוהין של הבית האלו, שלא

54 ישעבודו עבשיו מאלהים עם שרשבו הוא וטול שברם. אסור. אין עוררין. אין חליפין. אכל

55 שאז

48 דערך שלוחיהו דחוגני עקבי. קא משמע לך: כיון שלבסח הוא פורע אינלא
49 מילתא שהוא קנה האיסור ומידיה קאכלי. ויחבי בר חייא בר אמי בנייהו - רבינו
50 חם היה מקריק, שבכל מקום שהוא אמר "ויחבי פלוני גבייה" מוכיח כן בעי שדוא
51 הורה להו דבר הושת, ואף לא דבר בר חייא בר אמי קמייא אלא בר נתון שהשבי
52 להם. ואומר כי בר חושש היה עם אותו הדבר, כגון (א) אמר לזו רבי חייא בר
53 אמי נתנא אשתו אריסה וכו', ועל אותו דבר הוכיח. והתלמוד קבע הדברים על סדר
54 המסכתות "אין עוררין עם תגוי כבלאם - הרב רבינו עם דחק לאתיא רבא כדבלאם
55 וערלה נתנני בשל גוים, שבכל הדיות הם. אף הבאי ראה מהדאא ליעליל: איסור גבנות
56 הגוים מפני שמעמידן בשרף ערלה, ודחוק הוא לומר שמערלה של ישראל הן לוקחין. אכן ראהו גדולה הבאי רבינו חם מירושלמי דסוף ערלה וסוף קודשין, הנתן: מצות
57 תלמידיה אלא אין גבנות אלא בגוים, חזן מן ערלה ההבלים, רבי אלעזר אמר: אף חושבי. רבי יונה בעי. ולמה לא נתנן אף הוללה אמר ליה רבי יוסי: אלא אתנא
58 מנתנייה אלא דברים שנתנן בישראל ואגריי, חלה - בישראל נתנה, ובגוים אינה נתנה. פירוש: דמקשה סביא ליה דחלה בתון חזן דאורייתא, כרבנן דפלגי עלי דרב הונא
59 בריה דרב יוחסע פקרי שני תרבותנו (כה), אה - משמעו מידה וערלה אלהה ודברים וחושש נתנני בשל גוים ואפילו בחינה לארץ. שנתה זה חושש דביקומין על מני בננות
60 (ס, ב). אין עוררין עם הגוי כבלאם - אין לפרש האי כבלאם היינו כלאי הברם, ומייתי ראהו כמלאי הברם דאסירי בהנאה ליון נסך דאסור בהנאה דלמעושי תפלה
61 שפיר זמני. דאם כן, כי מוקי לה כרבנן, ופרחי: מאי אריא לעקור, אפילו קליים נמי שרי - והלא משתכר הוא באיסורי הנאה אם הוא מקיים. ואין לומר ולחבי שרי לפי

עבודה וזה. השוכר את הוועל – פרק המישו דף סד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)" רכט תוספות

1 **אבל** עוקרין – להשליכן לאיבוד, ואף על גב דרורזה בקיומן שלא יעקרו מאליו
 2 עד שיעקרום הוא. בביתו – האי רקתה; עוקרין. **אפילו** לרבי עקיבא דאמי המקיים
 3 **בללאים** לוקה – דאם ווען אבוק, ובא זה ועשה לוק סיג וגדר כדי לקיימן – לוקה,
 4 אלא **אסור** לרביה רוצה בקיומן. **המנכס והמחפה** – לאמר וריתען תופה עפר עליון
 5 כדרך כל היתומים. לוקה – הדייני בני וורע,

6 דמה הרבו של וורע ללמודו פירי מבוך, דא נמי
 7 ללמודו פירי מבוך. הלמוד לומר לא **בללאים**
 8 – כלאים הדרבהב קד דרשי. מוסמך בלאים
 9 ד'לא תרביע' גבי שדה. ודישין (מועד קטן ב'
 10 ב') 'בללאים שדך לא', מרלא תביב 'בתמנתך לא
 11 מנה' שדך' אי'בלאים' לדעיל נמי הדייני,
 12 ותשמע ועודן ולא תביב שיה לא כלאים בשדה,
 13 ואילו עוקרין שרי למעטי תפלה. אף על
 14 גב דרורזה בקיומן עד שיעקרום הוא יסור
 15 שבו. רבנן הוא – וכל איכפת להו אי רוצה
 16 בקיומן. אבל אין נסך דאסור לחיות רוצה בקיומן,
 17 דישאל מנהו לבטל עבודה וזה ותשמיה
 18 אימר לך דאסור. ומאי ארייא עוקרין –
 19 מדאשדך למישר עוקרין. משמע דהא רוצה
 20 בקיומן דמעטי תפלה הוא שרי, אבל קום
 21 גומר אסור, ואי רבנן – אפילו קום נמי שרי
 22 ליעלם לבית חיי – והאי דאריצמך למישר
 23 עוקרין – לאו משום איסור רוצה בקיומן, אלא
 24 משום איסור מתנת חנם. ורבי יהודה הוא דאמר
 25 בפרק קמא (עבודה וזה ב' א') אסור ליתן
 26 לתם מתנת חנם, ואשמעינן דלמעטי תפלה
 27 שפי דמי. ומקשינן: ונהי נמי דרבי יהודה היא,
 28 מרבי יהודה שרי איסור דיבה נבי מיסור
 29 תפלה. משמע לרבי עקיבא דשרי נמי איסור
 30 קום משום מעטי תפלה, ונבי אין נסך נמי
 31 משום מעטי תפלה שרוי וזו – ליבא לאקשי
 32 מיניה. דפי עבודה וזה – פא שמוכר עבודה
 33 וזה, דמיתן מה ב' בהגהתי ותו איחיינו –
 34 בואו ההיתוי, דלאחר שהתניחו אסור למוכר
 35 לבטל עבודה וזה שבידים. אלמא, כי חובין ליה
 36 בבחוני גוי שרי לאתניי בה כשהוא גר. בפלו
 37 לחו מקום – ויהי עובדו וזה. הלכך
 38 דמה תורתן דהא בטלו. מותר – אלמא, דמי
 39 עבודה וזה ביד גוי מותר. **מאי שנא רישא כי**
 40 – בעין אפשות, מיהו מנתנין חיבי מותרתא;
 41 **ספיני** שרוצה בקיומן – עד שימכרהו. הווי.
 42 מול אתה עבדו וזה – אלמא דגר רוצה
 43 בקיומן, הווי השתבע עד שישול מידו כנגדו,
 44 מותר. התחלפת לפי כשריה – של וזה כן
 45 כסא, שאם תשבר יחלקו לשברים, ולא איכפת
 46 לגר כשריה. אין נסך מאי איכא לשיב –
 47 כל אבדא. אם ישתרב יאבד, וקתני: ולא אתה
 48 יין ואני פירות! בחיים הדייני – ולא איכפת
 49 לך, והדין בלוע בתוכו ופולטו כששרודו במים.
 50 נג

1 **אבל** עוקרין **עמו**, כפי **למעוטי** את התפילה. **כשריה**;
 2 **הא מני** – רבי עקיבא הוא, דאמר: **המקיים בבללאים**
 3 לוקה, דתניא: **המנכס והמחפה בבללאים – לוקה**,
 4 **רבי עקיבא אומר: אף המקיים. מאי מעמאי דרבי**
 5 **עקיבא? אמר קרא: "שדך לא תורע פלאים," אין לו**
 6 **אפלא וזרע, מקיים מנפין? תלמוד לומר: "לא פלאים."**
 7 **ואילו למעוטי תפלה – שרי! לא, הא מני – רבנן**
 8 **היא. – אי רבנן, מאי ארייא עוקרין? אפילו קיימו נמי**
 9 **שפיר דמי! – ה'כא אמר אסקינן – רבנן דקא עבדו**
 10 **בתפוס, ורבי יהודה היא, דאמר: ליתן דלקא מתנת**
 11 **חנם אסור – מדרבי יהודה נשמע לרבי עקיבא, לאו**
 12 **אמר רבי יהודה: אסור ליתן לתם מתנת חנם, אבל**
 13 **למעוטי תפלה שפיר דמי, לרבי עקיבא נמי, אף**
 14 **על גב דאמר רבי עקיבא: המקיים בבללאים לוקה,**
 15 **למעוטי תפלה שפיר דמי. ותו לא מדי. הודו רבי**
 16 **וקמבעיא להו: דמי עבודה וזה ביד גוי, מהו? מי**
 17 **תופסת דמיה ביד גוי או לא? אמר להו רב תנחום:**
 18 **מסתברא, דמי עבודה וזה ביד גוי מותרין, מדהנהו**
 19 **דיתו לקמיה דרבה פרו אבויה, אמר להו: וילו זבינו**
 20 **פל מה דאת לכו ותו אימתייהו. מאי מעמאי? משום**
 21 **דקסברי: דמי עבודה וזה ביד גוי מותרין. ודלקא**
 22 **שאני התם, דכיון דדעתיה לאיחיורי ונאי כפלקא!**
 23 **אלא מהקא: ישאל שתייה נושה פגוי מנה, ומכר**
 24 **עבודה וזה ותיבא לו, יין נסך ותיבא לו – מותר;**
 25 **אבל אם אמר לו: "המתן לי עד שאמכור עבודה**
 26 **וזה ואביא לך, יין נסך ואביא לך" – אסור. מאי**
 27 **שנא רישא ומאי שנא סופא? אמר רב ששת: סופא,**
 28 **משום דתהו ליה בי רוצה בקיומן. וכי רוצה בקיימו**
 29 **כהאי גונאן מי אסיר? והתנין: גר וגוי שירשו אביהו**
 30 **גוי, גר יבול לומר לו: 'מול אתה עבודה וזה ואני**
 31 **מעות,' מול אתה יין נסך ואני פירות? אם כשפאו**
 32 **לשיות הגר – אסור! אמר רבא בר עוקאי: מתנייהו**
 33 **בעבודה וזה המתקלקל לפי שבריה. – תנינא עבודה**
 34 **וזה, יין נסך מאי איכא למימר? – בהרס תרדיני. –**
 35 **ורלא רוצה בקיומו שלא יגובו ושלא יאבדו! אלא**
 36 **אמר רב פפא, ריושת הגר קאמרת? שאני ריושת**
 37 **הגר, דאקילו בה רבנן, וגירה שמא יהודו לקלקלו.**
 תניא

1 שאין תופסין מידיו, דאם כן הוכי מיתיי ראה מחיליה מכלאים ליתן נסך. ואם דואי
 2 בכלאי זרעים מיירי. וכן משמע דתמייתו עלה קרא ד'שדך לא תורע פלאים' ו'הלכך
 3 אין להביא ראה מנאן דבלאים נהגין בשל גוים, דעל כרחך בארץ מיירי, דאי חרצה
 4 לארץ – כלאי זרעים שרו קא לישראל. ואם כן נבטל לדחות דאיתא מנאן דאמר אין
 5 קני לגוי היתומים ישראל. **מברוהו** הא מני רבי
 6 עקיבא הוא – פירוש אפילו לרבי עקיבא. דאי
 7 לרבנן לדחידיה – מאי ארייא עוקרין אפילו
 8 מקיימן נמי שרי. אלא תנא "עוקרין לרבי
 9 הכל ואפילו לרבי עקיבא. וכן כרשא תניא אין
 10 עורדין – לרביה הכל ואף לרבנן, דאי לרבי
 11 עקיבא – ליתנין אין מקיימן, וכל שכן אין
 12 עורדין. **רבי** עקיבא אומר אין מקיים – פירש
 13 בקטורס: עשה עובד סיני וגדר בקוצים כי
 14 לקיימן. ויפה כוחו, דהא פרק תרצה דמכות (כא,
 15 ב) מנחה דרבי עקיבא אתה ליה לא שאכן בו
 16 מעשהו אין לוקין עליו. ודלא כפירוש הערוך,
 17 שפירש "מקיים" בתורה דבלאים ליגדל בתוך
 18 שדוה לוקה, ואית ליה לאו שאכן בו מעשה לוקין
 19 עליו. ואם האמר. היאך סלקא דעתין להוכיח
 20 בלעודי הזה אסור אי ודא למעטי תפלה לפי
 21 שרורזה בקיומן כדי להשתכר, מואסר לקיים?
 22 תתם הוא עשה מעשה ביאסור שישוה הגר,
 23 אבל הבא אין כאן מעשה לכל ביאסוריה ויהי לומר:
 24 דמכל מקום מחשבתו משרה ליה מעשה כיון
 25 שהוא עשה מעשה לבסוף כשהוא עוקר. הדיא
 26 אינו עוקר אינו עובר כיון שאין עשה שום
 27 מעשה שיהי נכיר בו. אבל עוקר מראה שרורזה
 28 במה שהוא. ולכך היה אסור – ודמי למקיים,
 29 אי לאו שנענא דמעטי תפלה. **מורבי** יהודה
 30 לעמוד בעני עקיבא – הוא הדין מרבי יהודה
 31 היה יכול להוכיח אלא בעל דאסוקי מלתיה
 32 על רבי עקיבא דאיידי ביה. **מסתברא** דמי
 33 עבודה וזה ביד גוי מותרין – כדאיתא השם:
 34 כי מה עבדהו וזה תופסת וזה – משום
 35 דתיב' יהיית חרס כמודו', כל שאהה מהיה
 36 מנמו כמודו. ובישראל דוקא נאמר ולא לבני
 37 תת, דהא דאסרין ליעול בפרק קמא (וב' א') דמי
 38 עבודה וזה – היינו כשערתו לקנות מן הדימים
 39 עבודה וזה. אבל כשבא להתייר לא פרתע חובו
 40 מותר. **ויבני** כל מאי דאת לבו ותו – ומה
 41 שלא היה אומר להם לבטלה בשבירה ויבולו
 42 למוכרה ברות – לפי שהיה רעתם למוכרה
 43 שלימה ביוקר לעבדיה. וזה דמותרין לעיל פרק
 44 רבי ישמעאל (נג, א) דהא לעבדיה אלא בטלה
 45 אשני הבא. כיון דדעתיה לאיחיורי אינם
 46 השושבין בה ובטלה, ולא וזה דמי עבודה וזה.
 47 **ודלמא** שאני והם כיון דרדמייהו לאיחיורי
 48 ודאי מבטל להו – הקשה רבי רבי אלחנן. תתע
 49 עבודה וזה השיך בה ביטול – הוי יבולין למוכר
 50 וזה הדימים מותרין. אלא מיון נסך ולא שייך
 51 בה ביטול, ואפילו הכי קאמר להו: וביט כל מה
 52 דאת לבו – ואם כן תפשוט בעיניך, דהא משמע
 53 מתוך הברייתא דישאל עושה בני שמוכר
 54 עבודה וזה ותיבא לך, אלמא דין אחד לשניהם. השתא ליבא למתלי טעם היתיר משום ביטול, דהא נסך אין שייך ביטולו שר לומר. לדלעילם
 55 פשוט לוק והיה יין נסך יותר מרמי עבודה וזה, דמרייא איסורא. **אבל** אם אמר לו דמתן ואבאי לך אסור – רבי יצחק היה מדרקד מזה הלשון 'דמתן לי'; כלומר:
 56 איך יכול לפרע ממנסק ארי, וצריך אתה לדעתו, עד שאבוכו – או הוא דאי אסור, דרורזה הוא בקיומן, כגון שאין לו ענין כל נכסים אריים שיכול
 57 ליקח חובו מיד עליהם. אבל אם יש לו ערב, או שיכול לפרע ממנסק אחר – אין אמירתו של גוי ומתלת כלום. דאם לא כן כל גוי יוכל להפקיע חובו מיד ישראל.
 תניא

עבודה וזה. השוכר את הפועל - פרק חמישי דף ער עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות

1 **תניא** נמי הכי - פירושו: מובן שמתרחב רב פפא, דירושת רב אקילו בה רבנן. דאילו
 2 מרשא דגר וגי ישרשו ויבול לומר "שול עבודה וזה ליכא למשמע לזה. וזהא אמינא
 3 דבין הוא מטעם כיריה. אבל מברייחא ודנתפשה מיהי שפיר. ודאי אין טעם היתיר
 4 מזה כיריה, דהא כין בנשנתפשה היה מותר. ומשום הכי, בפרק קמא דקדושין (ו,
 5 ב) אמר ר' יוחנן ר' יוחנן מיהא דגר
 6 וגו', הוצרך להביא "תניא נמי הכי" שלא הורחא
 7 יריתו אצל טעם כיריה. **בסתברא** ופלח
 8 מבטל לא פלח לא מבטל - והא דאמרין
 9 לעיל פרק "כל הצלמים" (נב, א) ישראל
 10 היה יכול לבטל עבודה וזה של גוי לאו
 11 טעמא דרעלמא טעמא בה הדר מבטל לה -
 12 היינו דקא רבינו מנשה בן לקיש, רבי יוחנן
 13 פליגי עליה. **איוהו** גר תושב כו' - במסקנא
 14 קאמר ר' יוחנן להדחות. וזה האומר: הלא מיד
 15 שעבר שבע מצות חייב מיתה, האדמה בה נח
 16 היא מתנתן בלא עובי היתראוי יש לומר: וכל
 17 זמן שלא נדחה בית דין אתו חיוב מיתה. הריע,
 18 דהא אמרינן: הגויים לא מעלין לא מרודין.
 19 **אחרים** אמרין: כו' - על כרחי "אחרים"
 20 דהבא לאו היינו רבי מאיר. ודא פליגי עליה.
 21 וכן מצינו בכמה מקומות "אחרים" במחלוקת
 22 אצל רבי מאיר. רישא אמר: אצל רבי נתן.
 23 **אין** מפקדין אצלו יין ואפילו בעיר שרובה
 24 ישראל - פירש רש"י: לפי שאין מקפיד על
 25 מנוע גוי. והקשה רבנו עמר על זה. דאם כן
 26 אפילו לחד מני לפי שעה עד שילך כדי מיל
 27 או יותר מובן שפירש בקונטרס עמנו היה לנו
 28 לאסור. דעל כרחי בהדיעו שהוא מכליז מירי,
 29 דאי לא הוה אצלו בני גוי מותר, ואם כן למה
 30 לא תימנע לומר על הרגיל בתרונה כיון שרובה
 31 מפקדי: לכן נראה לרבינו תם כמו שפירש
 32 רש"י והגיה בפרושים שלו. ומתקן הטעם על
 33 שאינו מקפיד, וכתב: אין מפקדין לול סמוך
 34 דאיכא למחש לאחלופי בין גוי אסור.
 35 כדקתני סיפא: יינו כשמנו. ונראה שרש"י חורב
 36 מטעם ראשון, משום שדומתלי אסור יינו כשמנו
 37 משמע שאם לאסור כי אטעם הנתנה. ואי
 38 לא היה מקפיד על מנוע עד היה לאסור אסור
 39 גומר. אבל מייחדין אצלו יין - ישראל מניחו
 40 בחתונה עד שילך כדי מיל או יותר. מה שאין כן
 41 בגוי. דהא כיון שלא פלח לעבודה וזה לא נגע
 42 ולא נמסך. עד כאן היה כתוב בפרושים. והוסף
 43 רש"י אחריו. ולמנוע גוי דהא מבטל בביתו לא
 44 היינו תיבין. ודקא דאין לו דאמינא כגון אצלו מניחו
 45 ליגע. ולאחלופי בזמן מועט ליכא למחש. ולפי
 46 זה הפירוש אין להוכיח בבירור שיחא מותר מנוע
 47 גר תושב בינו של ישראל להתייר בשתייה. ויש
 48 ליישב פירושו הקונטרס ראשון. דאין מפקדין
 49 בביתו יין לפי שאינו מקפיד על מנוע, שרגילין
 50 הגויים לסיבב בביתו. אף על גב דיינו כשמנו -
 51 איננו מפקדין על מנוע נה דמירי בנראה -
 52 בחתונה. אפילו הווינו שמפליז כדי מיל או יותר
 53 נגע ולא נמסך. ולנגב ימי כדי לשלות לא חשיד, כיון שקבל עליו שבע מצות. מיהו, לרבי תמיר, שלא קבל עליו אלא שלא לעבוד עבודה וזה. צריך לומר: אף על פי
 54 שגורו על ידו לא גזרו על מנוע בין של ישראל. אבל רבינו יצחק כתב: מייחדין אצלו יין אפילו בעיר שרובה גויים - פירושו: ומותר מנוע בשתייה. והא ולא תנא בהדיא
 55 מנוע מותר - וירושלמי קא משמע לך, דאפילו בעיר שרובה גויים לא היינו מניחין שם. כיון שאין מניחו אלא לפי שעה. ואין
 56 מפקדין כו' - הטעם כדפירש בקונטרס בתורה. כתב רבינו יהודה מעשה היה בגר אחר שמול ולא טבל בטילה כראוי, ועמד בבית ישראל ימים רבים. ונע בעינה. והתירו
 57 רבינו "יעקב בשתייה", כפירושו דהא וישב מותר בשתייה. לא שכן זה שמול וקבל עליו מנחה. ואף על פי דאמרין לעיל: עבדים ובני שפחות שרמו ולא טבלו עושין יין
 58 נסך - היינו לפי שאמרו רבן עולאי הווינו מנגיחין כל שלם כדפירש של (נב, א) גבי שיקוע עבודה וזה. ועוד ראיה. דאמרין (נב, א) גבי רישא וזה אמר: טבלה
 59 "אז והכריז על בגדים שבו מומרים", ואף על פי שכתובאמו נונעין ליל לא היה מקפיד על יגע. מנוע מזה וישו שריאל. ועתי. בשל שפירסא הלך ארמילק בתם
 60 יים בשתייה. והוא חרין מנגנון. ואפילו לישנא דקאמר: יין כשמנו - היינו משום חרות. אבל על מנוע בשל ישראל לא יקפיד. אף על פי כן לא רצה רבינו יצחק להקל.
 ביקרותין

1 **תניא** נמי הכי? **במה דברים אמורים** - שירשו, אבל
 2 **נשתתפו** - אסור. הווי יתבו וקמפועיא להו: גר תושב
 3 מהו שיכבול עבודה וזה? **דפלח** - מבטלי. **דלא פלח**
 4 **לא מבטלי**. או **דלימא קל דבר מנייה מבטלי**, והאי
 5 **בר מנייה** הוא? **אמר להו רב נחמן**: **מסתברא**, **דפלח**
 6 **מבטלי**, **ולדא פלח** - **לא מבטלי**. **מיתבי**: **שראל**
 7 **שאמיא עבודה וזה בשוק**, **עד שלא פתחיה ליה** -
 8 **אומר לגוי ומבטלה**, **משפאתה ליה** - **אינו אומר לגוי**
 9 **ומבטלה**, **פגני שאמיא**: **גוי מבטל עבודה וזה שלו**
 10 **ושל חבריו**, **בין עובדה ובין שאין עובדה**; **מאי**
 11 **"עובדה"**, **ומאי "שאינו עובדה"**? **אלימא אדי ואדי**
 12 **גוי** - היינו "שלו ושל חבריו"! **אלא לאו "עובדה"** -
 13 **גוי**, **ומאי "שאינו עובדה"** - **גר תושב**, **ושמע מניה**:
 14 **גר תושב נמי מבטלי** - **לא**, **לעולם אימא קף: אדי**
 15 **ואדי גוי**, **ודקאמרת**: היינו "שלו ושל חבריו"! **רישא**
 16 **זה וזה לפינו וזה וזה למרקוליס**, **סיפא** - **זה לפעור**
 17 **וזה למרקוליס**. **מיתבי**: **איוהו גר תושב? כל שקיבל**
 18 **עליו פגני שלשה דברים שלא לעבוד עבודה וזה**,
 19 **דבריו רבי מאיר**. **והבבאים אמרין**: **כל שקיבל עליו**
 20 **שבע מצות שקיבלו עליהם בשנת** **האחרים אמרין**:
 21 **אלו לא באו לכלל גר תושב**, **אלא איוהו גר תושב?**
 22 **זה גר אוכל נבילות**, **שקבל עליו קטנים כל מצות**
 23 **האמורות בתורה חוץ מאיסור נבילות**. **מייחדין אצלו**
 24 **יין ואין מפקדין אצלו יין ואפילו בעיר שרובה ישראל**,
 25 **אבל מייחדין אצלו יין ואפילו בעיר שרובה גויים**. **שמנו**
 26 **כיינו**. **שמנו כיינו סלקא דעתך?** **שמנו מי קא הוי יין**
 27 **נקף? אלא**, **יינו כשמנו**. **ולשאר כל דבר** - **הרי הוא**
 28 **כגוי**. **רמן שמעון אומר**: **יינו יין נפקה ואמרו לה: מותר**
 29 **בשתייה**. **קתני מיהא: ולשאר כל דבריו הרי הוא כגוי**,
 30 **למאי התיבא?** **לאו מבטל עבודה וזה קתני?**
 31 **רב נחמן בר יצחק**: **לא**, **ליהן רשות ולבבא רשות**. **אמר**
 32 **בשוק** - **מבטל רשות**, **שאין משמר שבתו בשוק**. **אין מבטל רשות**, **פגני שאמיא**: **ישראל**
 33 **נותן רשות ומבטל רשות**. **ובגוי** - **עד שישפכו**, **ביצד? אומר לו: "רשותי קניתי לך"**, **"רשותי**
 34 **מבוטלת לך"** - **קתני**, **ואין צריך לזכות**. **רב יהודה שדר ליה קורבנא**
 35 **לאבראטא**

עבודה זרה. השוכר את הפועל – פרק המישך דף סה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רלג רש"י תוספות

לאידידנא – שם הגוי, בוורא – במרחץ של חרדים. עינא דעמיא למחוי לכו בישותא – עין המתואה לראת רתעמם – תעקר, שוהי הקודש ברוך הוא ממלא כל האותות, שאף שיחכמם מתבררת. ביקרוך – לכבוד לך. לישראל קא מבשר נביא. עין לא ארתה – וזהו יין של הקודש ברוך הוא את הארץ עישה למחבה לו. לא נראה בברד וגדולה

ביקרוך – עינא דעמיא למחוי לכו בישותא – לכבוד לך, לשון "יקר". אבל בתהלים ופרשי "ביקרוך" – לשון ביקור, וכן "וח המובחן" ומובחן ותיחשתן זיהו לי לבקר, ואף על פי שהידיד יתירה – מניה הוא במסורת עם יידי של מי נתן למשיחה, כלומר במקבץ לך ועומות לשרתך. **מעמא** דאמר ליה לעיתותי ערב – זה אדא דלא משני בעתותין

ברכן בשמעון בן גמלא דאמר ליה: ימכר כולו חוץ ממני יין נסך, ובאין זמי שכרו מותר חוץ ממני הכית – נדיאא ליה לאוקמי כרבנן. או נמי, הוא "שכרו מותר" משמע כל שכרו. ואי נמי, הוא אפילו רבן בשמעון בן גמלא מורד, והדמם און דרך ליקח יין מן הגוי, והבא דרך בגו אדם ליקח יש כבודשמו ולעיל סוף פרק כ"ב להשכר. הילוק זה (ב) גבי "אורג בו את הנביא". ולפי החזקוני נדיאא לאוקמא כרבנן נחא. דלא חוקשין נוקמה כרבן אליעזר דאית ליה לעיל של פירון לעבודה זרה, וליחך הגאה לים ומלחא אף בלא זה הוא נורה, וקיימא לו כוחיה. ולחזקוני האדור נמי של לומר: "שכרו מותר" משמע בלא פירון. **הא** דאמר ליה העבר לי מאה חביות במאה פרות – ובואו אסתי ברייתא בי לא אמר לו העיתותי ערב, דכל כמה דלא אנכריהו למלוה לו היב ליה מדי. הלכך כוליה אגרא שייך ביה. כן לשון חזקוני משמע, הא אמר ליה לעיתותי ערב – ואף על גב שדיח מאותם חביות שהתנה בעל קנינה: ומכל מקום שכר האיסור מעורב בשל החיתוין לראו נראה לפרש: ולעיתות ערב – אור ששלשם קבלתו אמר לו כן. ואשמעינן שאף על פי שלא עשה עמו תנאי חדש, אלא חשבונין האיסור הוא מעביר פירוטה לפי חשבון מאה במאה פרות, וסלקא דתריך שהכל שכר אתר הוא. ונמצא מעורב שכרו בשכיין נסך – קא משמע לו דשוי, וזהו ליה במעביר כיום של אחירוי. מאור שכבר השלים קבלתו. **הבי** גרס רבינו חנן: "שוכר כותב עליה כסות", מלשון כסה. ולא גרס "כסות", דרבר פשוט הוא, וכו' ידך נעזב; ואם תפרש כסותו עשה עשה לו, אלא רגיל ללבושה – פשיטא שמוהר, אלא בא לחתוץ לא על פי שאינו רגיל – וזהו זה לפרש. אלא "כסותו" הוא, וזה כסות קטנה שחשבו עליה או נתון תחת ראשו למראשותיו, "רב" הוא הגדול ששוכב עליו. והתלם טומע שאמרם לקטן "כר" ולגדול "כסת". והיא ממסכת תמיד (פרק א משנה א): "איש כסותו בארץ", וכן גאט בבליים (פרק כ משנה ה) לא כשעא, אלא וכותש עשאו מפתרות. **א** כן תירצו (חוקקא יא): "למפתרות כסותו על כל אצילי דיים". "רב" הוא לשכוב עליו, בדמשמע פרק "השולח" (ניסין גזא). ואי רבן בשמעון בן גמלא שוכב על מינים ואומר: "בתי, כרסי בריה", וכן פרק בתרא דערויבין (ק ב): ונעשרת בר לבגליה. הוא הכתוב (בראשית לא): "ותשימש כר הגמל", אותו "כר" עבר של "עבוס", כדמרתומינן: "בעבטא דגמלא". ויחוד רכפס" (אסתר א) – אותו בר היה גדול מכותש המועצת לכבוד הבית. **מאנא** לאנא – פירושו: ממסע למסע, ממהלך יום למהלך יום. כמה: "על ועבר הלחא אונק" דסתרבי. הוא דאמרינן ובסנתורין (ד ב): עשר משעת נטע אותו רשע באותו יחיד – בחרטום אינו חושב כי אם ערים גדולות. הוא דכתיב "עבד מלון לני", דמשמע שלטו שם בלאות אורח – שזא מקצת אלו והלכו תחילה ולנו מקצת במקומות הללו. והוא ושאר החיל הבאים אחריהם עמו עברו יד עושלים והלכו בכל ביום אחר, לפי שהיה מותר להיות שם באותו היום.

ערב ורמיהו: השוכר את הפועל, ולעיתותי ערב אמר לו: "העבר חביות של יין נסך ממקום למקום" – שָכרו מותר, מעמא דאמר ליה לעיתותי ערב – אין, פוילי וימא – לא! אמר אפיו: כי תנן נמי מתניתין – דאמר לעיתותי ערב תנן. רבא אמר: לא קשיא, הא דאמר ליה: "העבר לי מאה חביות במאה פרות", הא דאמר ליה: "העבר לי מאה חביות במאה פרות", ונמצאת חביות של יין נסך בעינתן – שָכרו אסור, "חביות חביות במאה פרות", ונמצאת חביות של יין נסך בעינתן – שָכרו מותר. "השוכר את המכור להביא עליה יין נסך – שָכרו אסור". הא תנן למה לי? הינו רישא! – סיפא אימרינן ליה: שָכרה לישב עליה, אף על פי שהינין גוי לנינו עליה? שָכרו מותר. למימרא, דלגון לאו דינא הוא לאתוביה. ורמיהו: השוכר את המכור שוכר מינה עליה כסותו ולגינתו ומונותיו של אותו הדרה, מפאן ואילך חמר מעטב עליו; חמר מינה עליה שעזרים ותיבן ומונותיו של אותו היום, מפאן ואילך שוכר מעטב עליו! אמר אפיו: נהי דלגון דינא הוא לאתובי, מיהא אי לא מותבי ליה, מי אמרינן ליה: נכי ליה אגרא דלגינתו? היכי דמי? אי דשכיח למזבן – חמר נמי לא לעטבן? אמר רב פפא: לא צריכא. דשכיח למימרח ולמזבן מאנא לאנא; חמר דריפיה למימרח ולמזבן, שוכר לאו דריפיה למימרח ולמזבן. אבהו דרב אהא בריה דרב אקא הוה

לאידידנא – שם הגוי, בוורא – במרחץ של חרדים. עינא דעמיא למחוי לכו בישותא – עין המתואה לראת רתעמם – תעקר, שוהי הקודש ברוך הוא ממלא כל האותות, שאף שיחכמם מתבררת. ביקרוך – לכבוד לך. לישראל קא מבשר נביא. עין לא ארתה – וזהו יין של הקודש ברוך הוא את הארץ עישה למחבה לו. לא נראה בברד וגדולה והמותה. ואף על גב – והעברת חביות אמר לאו לעיתותי ערב, לאחר שנשלם כל זמן שכר פועלו, אלא קודם גמר זמן שחיבתו אמר לו: "העבר חבית של יין נסך", קתני מתניתין: שכרו מותר: בתמיד. ולעיתותי ערב – דברב נתחיל ערב – כל שכרו קודם העברת חבית. רבא אמר – לעולם דלא אמר ליה לעיתותי ערב, ולא קשיא – מתניתין דקתני מותר – כגון "העבר לי חבית בפרסות", ונמצאת חבית של יין נסך בעינתן – שדך פרוטה למטר, אי נמי לא שקל מיד גוי ואיך משתרו, דהא לא שייך שכר הווא חבית ביהו אונק, דכל דא קטן אגרא באפי נפשא ובירייתא – דכי לא אמר ליה לעיתותי ערב הוי כל שכרו אסור – כגון דאמר ליה "העבר מאה חביות במאה פרות", דכל כמה דלא אנכריהו למלוה לא היב ליה מדי, הלכך כולי אגרא שייך ביה. והתנאי – בניהוחא. סיפא אנכריהו ליה – לאשמעינן דאגרא לא אילגן מקבל כלוה. ושירי, לניני – של יין נסך לא רדיה לאותוביה. הלכך אגרא לאו עליה קא מתייבב. של אותו הדרה – אפילו הוא מהלך שלשה ימים. פי אמינן ליה – לחמר: נכי ליה, פחת לו שכר הלגון; ובין דכי לא מותבי לא מנכי, כי מותבי נמי אגרא לאו עליה מתדייב, ושירי. היכי דפי – דשוכר מינה עליו מנותב כל הדרה, וחמר אנו מניח אלא מנותט עמי אתר. אי רשביח לזבין חילתו לזבין מוצאין מנותב ליקח כל שעה. מאנא לאנא ממסע למסע, מהלך יום אחד, כמה: "על ועבר הלחא אונק" דסנתריב. הוה

ערב ורמיהו: השוכר את הפועל, ולעיתותי ערב אמר לו: "העבר חביות של יין נסך ממקום למקום" – שָכרו מותר, מעמא דאמר ליה לעיתותי ערב – אין, פוילי וימא – לא! אמר אפיו: כי תנן נמי מתניתין – דאמר לעיתותי ערב תנן. רבא אמר: לא קשיא, הא דאמר ליה: "העבר לי מאה חביות במאה פרות", הא דאמר ליה: "העבר לי מאה חביות במאה פרות", ונמצאת חביות של יין נסך בעינתן – שָכרו אסור, "חביות חביות במאה פרות", ונמצאת חביות של יין נסך בעינתן – שָכרו מותר. "השוכר את המכור להביא עליה יין נסך – שָכרו אסור". הא תנן למה לי? הינו רישא! – סיפא אימרינן ליה: שָכרה לישב עליה, אף על פי שהינין גוי לנינו עליה? שָכרו מותר. למימרא, דלגון לאו דינא הוא לאתוביה. ורמיהו: השוכר את המכור שוכר מינה עליה כסותו ולגינתו ומונותיו של אותו הדרה, מפאן ואילך חמר מעטב עליו; חמר מינה עליה שעזרים ותיבן ומונותיו של אותו היום, מפאן ואילך שוכר מעטב עליו! אמר אפיו: נהי דלגון דינא הוא לאתובי, מיהא אי לא מותבי ליה, מי אמרינן ליה: נכי ליה אגרא דלגינתו? היכי דמי? אי דשכיח למזבן – חמר נמי לא לעטבן? אמר רב פפא: לא צריכא. דשכיח למימרח ולמזבן מאנא לאנא; חמר דריפיה למימרח ולמזבן, שוכר לאו דריפיה למימרח ולמזבן. אבהו דרב אהא בריה דרב אקא הוה

דסתרבי. הוא דאמרינן ובסנתורין (ד ב): עשר משעת נטע אותו רשע באותו יחיד – בחרטום אינו חושב כי אם ערים גדולות. הוא דכתיב "עבד מלון לני", דמשמע שלטו שם בלאות אורח – שזא מקצת אלו והלכו תחילה ולנו מקצת במקומות הללו. והוא ושאר החיל הבאים אחריהם עמו עברו יד עושלים והלכו בכל ביום אחר, לפי שהיה מותר להיות שם באותו היום.

עבודה זרה. השוכר את הפועל – פרק חמישי דף עמוד א – מותר מהדרת "אבן ישראל" (שטיינזולץ) רלו רשי

1 **המרא עתיקא** – טעמו ניכר בעיביים. **המרא הרתא** – גנותן טעם. וכל היבא דאימור
2 גנותן טעם ואין טעמו ניכר. הוה שיעורא בששים. **הלא חרמיה ותלא דשיבא** –
3 חד דאיסור וחד דהרתא. **המרא דחיבי ותמריא דשערי** – חד דהדליק וחד דהרומה.
4 **תפלו זה לתוך זה**. וכל מין במינו במשדו – לקמן פסקין דלאו הלכתא הכי,
5 **אלא אפילו מין במינו גנותן טעם**. **דחין מטבל**

6 **והין נסך**. **תבלין שנים ושלושה שמות והן מין**
7 **אחד או מין שלשה אסורין**; ומצטרפין – והכי
8 גרסינן במסכת ערלה. **שלושה שמות ארץ**.
9 **אחד**. **גנות פלפל לבן פלפול שחור פלפול ארץ**.
10 **או מין שלושה ושלושה שמות יש לתן** – אסורין.
11 **ומצטרפין** – אם גבול לקרייה ולא בזה כדי
12 **להכליל את בזה כדי להכליל**. **ובגשרה ותובילו** וכו'.
13 **של איסור** – מצטרפין לאיסורה. ואמר חוקידה
14 **הבא דקאמר מין שלושה ושלושה שמות לתן**
15 **מצטרפין**. אף על גב דהלתא מניני יבנה ויבנה
16 **נמו לא שוה**. **במיני מתוקה ומיני** – שבולן
17 **טעמן מתוק**. ומשום הכי מצטרפין. **דטעמן שוה**
18 **למתקן ברוך הקרייה**. **ורבא אמר לך לא מיני**
19 **רבי מאיר הוה** – ואף על גב דלא שוה לא
20 **בשנא ולא בטעמא קאמר ומצטרפין**. **וחוקידה**
21 **ליתא**. **הלא שגפיל לני המרא** – והלא דאיסור
22 **לני תמרא והרתא** – דרבי הכל גנותן טעם.
23 **דכי נפיל ליתיה לא דחי דמי ליה לא בריחא**
24 **ולא בטעמא**. שאין חזין מטבל ריח החומץ עד
25 **שנתרבה לחובו**. ולא החומץ מטבל ריח היין
26 **משום דרובא תמרא**. **אבל המרא לני הלא** –
27 **משפעה שהגיע לאור הלב נחף**. **היין בריח**
28 **לריח החומץ**. וקודם שנתערבו היו שוין בריחן.
יריחה

21 **מעמא אוליגין דתניא**: **תבלין**, **שנים ושלושה שמות והן מין אחד**, **או מין שלשה** – **אסורין**
22 **ומצטרפין**; **ואמר חוקידה**: **הקא במינו מתוקה עסקינן**. **הואיל דרמיין למתק ברוך את הקרייה**. **אי**
23 **אמרת בשלמא ברת מעמא אוליגין** – **פולין חד מעמא הוא**, **אלא אי אמרת ברת שמא אוליגין**,
24 **האי שמא לחוד והאי שמא לחוד**. – **ורבא אמר לך**: **הא מיני? רבי מאיר היא**; **דתניא**. **רבי יהודה**
25 **אומר משום רבי מאיר**: **מיני לכול אסורין שבתורה שמצטרפין זה עם זה? שצאמר**: **"לא התכל**
26 **לך תובעתי"**, **כל שיתעבתי לך הרי הוא ככל התכל**. **הלא לנו המרא** – **דדברי הכל גנותן טעם**;
27 **המרא לנו חלא** – **אבי אמר**: **במשורה**, **ורבא אמר**: **גנותן טעם**. **אבי אמר במשורה**,
יריחה

1 **מכלל** **הרשא** גנותן טעם עסקין – יש שהיו מפרשים דכל איסור דהיי במשדו לא
2 אמרינן בני גנותן טעם לפנם מותר. **דהא אין לך טעם בטל יותר במשדו באלף**.
3 **הא דחין נתון טעם לפנם**. **ומפרש כאן**: **מכלל ובגנותן טעם עסקין** – ולכך מותר בשאין
4 בהגותן גנותן טעם, **דאי במשדו** – **אף אפילו לפנם אסור**. **ואין רביא במאן**, **דלא רייק**
5 **דכא** **אלא מומנפלי** **סיפא** **דבי** **מכלל** **דרשא**
6 גנותן טעם. **דבחיבי איירי מתניתין**. **ועוד**. **דמשדו**
7 **גנותן טעם** **אין** **מין** **שלושה** **אסורין**. **ומצטרפין** – **הכי**
8 **שרסינן במסכת ערלה**. **שלושה שמות ארץ**.
9 **אחד**. **גנות פלפל לבן פלפול שחור פלפול ארץ**.
10 **או מין שלושה ושלושה שמות יש לתן** – אסורין.
11 **ומצטרפין** – אם גבול לקרייה ולא בזה כדי
12 **להכליל את בזה כדי להכליל**. **ובגשרה ותובילו** וכו'.
13 **של איסור** – מצטרפין לאיסורה. ואמר חוקידה
14 **הבא דקאמר מין שלושה ושלושה שמות לתן**
15 **מצטרפין**. אף על גב דהלתא מניני יבנה ויבנה
16 **נמו לא שוה**. **במיני מתוקה ומיני** – שבולן
17 **טעמן מתוק**. ומשום הכי מצטרפין. **דטעמן שוה**
18 **למתקן ברוך הקרייה**. **ורבא אמר לך לא מיני**
19 **רבי מאיר הוה** – ואף על גב דלא שוה לא
20 **בשנא ולא בטעמא קאמר ומצטרפין**. **וחוקידה**
21 **ליתא**. **הלא שגפיל לני המרא** – והלא דאיסור
22 **לני תמרא והרתא** – דרבי הכל גנותן טעם.
23 **דכי נפיל ליתיה לא דחי דמי ליה לא בריחא**
24 **ולא בטעמא**. שאין חזין מטבל ריח החומץ עד
25 **שנתרבה לחובו**. ולא החומץ מטבל ריח היין
26 **משום דרובא תמרא**. **אבל המרא לני הלא** –
27 **משפעה שהגיע לאור הלב נחף**. **היין בריח**
28 **לריח החומץ**. וקודם שנתערבו היו שוין בריחן.
יריחה

לבן פלפל שחור פלפל ארץ. והם מין אחד וכולן קרוין פלפלין. או שלשה מיני תבלין. כגון פלפל וכמון וקמון. וקשה על זה. בדמסכת ערלה (פרק ב משנה י קט) רבי סיפא. רבי שמעון
אומר. בין שלשה שמות ארץ. בין שלשה מינין ארץ. אינם מצטרפין. ולפירושו הקמטור דפריש דישמות' לשון טעם נמשך. בשלש שמה שמות הוא אחד משבת
לה דבריסות. שלשה שמות מינים הם אחד הדין משבתות לה. כיון דישם הרצה לומר שם המותר ועוד קרייה. **דבכל דוכתא הוי פירוש ש"ט**. **איסור**. כמו **השמות הללה** (ריאדו
נשר' (נבא מציעה ע"ז) ודפרק 'מקביל' בבא מציעא ק"ד. בו לן רביא. דישמות' דקאמר חייני שם אקיסה. כמו **לא ידן קש הוא** זה שבוך פרק חזקוני (שבת ק"ב. א) **בני יש**
אוכל איכלה אתת חיובי עליה עמא תטאות. והכי פירושה הבא תבלין של עינים ושלושה שמות – כגון פלפל וכלאים ופלפל ותרעה ופלפל דהרומה. והלתא איסורין וכולן מין מפליכן
הם. או שלשה מינים – פלפלים וקמון ושאר מינים. וכולם איסור אחד. והשאת איסור. וכלם איסור אחד. **דמשמע** שפיר שלשה מינים והם שם אחד. כגון מאיסור ארץ. פירושו: **מותר** או מערלה או
מכליל הכרם. כגון משמע בירושלמי. **דאמר חוקידה** **בנין** **שמות** **מינין** **מתוקה** **על** **הן** **אין** **מתוקה** **חוקידה**. **משום דכל מה שתעבתי לך** – **כיון** **ופירש** **רשי'**. **ראין** **הכי** **נגמי**. **אליבא** **דרבא** **ליתא** **לחוקידה** **דמיקו** **לה** **במיני** **מתוקה**.
דוקא. **ולא** **רישא**. **דאם** **כן** **אין** **הלכה** **כתחוקידה**. **מפליגי** **רבא** **עלייה** **הוא** **בתראתא**. **ובשבת סוף פרק ר'בי עקיבא** (פס' ט) **משמע** שהתלמוד תופס עיקר **אחד** **דחוקידה**. **דקא** **רתם**. **וחתן**.
תבלין **של** **שלושה** **שמות** **כן** **ואמר** **חוקידה** **מינין** **מתוקה** **על** **כאן** **חוקא** **פרק** **המרא** **מילתא** **דחוקידה**. **משום** **כי** **מיתא** **דחלכה** **במתוקה**. **על** **הן** **אין** **מתוקה**. **לרבי** **שמעון** **נבא**. **דאף** **על** **גב**
איתא **לחוקידה**. **ואף** **על** **גב** **דאמר** **רבא** **מאיר**: **כל איסורים שבתורה מצטרפין ואפילו כלאו מיני מתוקה**. משום דדרש 'כל מה שתעבתי לך' – **כ** – **הני** **מילי** **שקטאסורים** **ענין**. **ואו** **דאי**
מצטרפין **חצי** **דני** **חיה** **וחצי** **חיה** **לחיבי** **אפילו** **אינם** **שום** **במתוקה**. **אלא** **כשום** **שוערבין** **בתבשיל**. שאינם ענין. כי היהא תבלין שנים ושלושה **כן** ומיירי שומתבל בהם בקרייה – **אפילו**
רב מאיר **מדי** **לחוקידה** **דוקא** **בנין** **מתוקה** **מצטרפין** **בנין** **שום** **שום** **למתוקה**. **אלא** **רב** **אינם** **שום** **במיני** **מתוקה** – **לא** **מצטרפין**. **כיון** **שיאמרו** **שון** **חתיבת** **טעם** **בקרייה**. **שום**
למתוקה **חד** **בא** **לחוק**. **כל** **שיתעבתי** **לך** **כ** – **ואפילו** **למאן** **דאמר** **לאו** **שבכללות** **אין** **לוקח** **עליו** – **הני** **מילי** **כגון** **עליו** **ולזבין** **דמפק** **מיכל** **אשר** **יעשה** **מגוף** **היין**. **וכן** **ד** **ומבטל**
במיני **בתורה** **דמעסקין** **מריב** **אם** **עלי** **אש'**. **אלא** **הכי** **דאיסור** **מפרש** **כל** **אחד** **לבוה**. **כגון** **כלל** **איסור** **ירמלא**. **אי** **חתינ** **מרבא** **שמצטרפין** **לאו** **תשכחתי** **לה** **לאו** **שבכללות**. **ורבא**
אמר **גנותן** **טעם** **רשעין** **הלא** **וטעמא** **המרא** – **ותמיה** **דקשה** **הלכתא** **אלתבתא**. **דקיימא** **לך** **רבא** **לגבי** **אבי**. **דקיימא** **לך** **כרבי** **ידיעה** **כן** **לי** **נימי** **דאמר** **רבא** **דמזכיר** **פירות**. **ורבא**
בתרא **גז**. **וא** **דריעה** **הלא** **וטעמא** **המרא** – **הלא** **ורבי** **יונתן** **אמר**: **דריעה** **הלא** **וטעמא** **המרא** – **ותמיה** **רביב** **מרבא** (ורבא) **יש** **לומר**: **דהתם** **איבא** **לישנא** **חרמיה**. **דרמאי** **מתני**
איפבא. **דרכי** **יונתן** **אמר**: **ריעה** **הלא** **וטעמיה** **תמרא** – **הלא**. **ורבי** **הושע** **כן** **לי** **אמר**: **המרא**. **כרבא** **דבבא**. **ומכאן** **ריאה** **דמותר** **לקיש** **ערכב** **שבת** **על** **דיק** **שירוח** **הלא** **וטעמיה** **תמרא**.

עבודה זרה. השוכר את הפועל – פרק חמישי דף ע"ז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (טשוינזליץ)" רמ"א רש"י

דברי הכל אסורה – הודאי עילה בה רחא. והאי רידי – האי בת תהיא דאסרנא, כפת
חמה ורביית פתוחה זמי. הכי חליבתא – בתוון טעם לפגם מותר. וחזני פונם גריסין
ורוחין, ומשכח את העונ. והרתיון – על האור, אדר שפול הומונין לחובן. וכו' חזי עושי
– בתנין וחזנין גריסין עוון היה משביחין, ודבי פתי קאמר להו. וארמינו כו' –

חזמריא דאי, כלומר, לא שילבול חלת פגמין,
בשביל מומת דבר אחר, כגון שתהא חסידה
מלח או יתירה. דאם פגמם נתנו דבר אחר –
אין חליץ הפגם באיסור. ואסור. אלא – איזה
טעם לפגם שמוחר. כל שאינה חסידה – שיהיה
תקין, ואינה נאכלת מפני זה, כלומר, ואיסור זה
פונם טעמה. "ואינה נאכלת" לא דוקא, דביין
דפגמיתה פוראת קרי לה "אינה נאכלת". ואיכא
דאמי' – דהי אדר לקיש לקולא. נתון טעם
לפגם שאסור אין אסור כו' – כלומר, אין חליץ
הפגם בדבר אחר. לומר: חסידה היא מלח, ואילו
היתה בתרונה לא היה אסור. ואסור פוגמה
שדמולח היה מבטל את פגמיה טעם האיסור
מתקנו. וכל כיון דמולח האיסור פוגמה עכשו
כמות שהיא – אין פגם ומוחר. כל שפעמי
והפעם לוקין עליו והו ביות כבדי אבילת פרס,
ועל כגון זה האמר שיעור כותב כבדי אבילת
פרס חלקו במעשה מוטין, שאם יש כבדכער
פרס של הלשע חלקו כיון שהאיסור לוקין עליו, כו'
על פי שאין כותב של איסור נאכל בבת אחר,
כיון דאינו שוהה באבילתו משתהיל לאוכלו
עד שגומר אכלו כדי אבילת פרס – ומערת
אבילתו לוקא. אבל אם כד כבדי אבילת פרס
של הבשיל אסור, הוואל שוהה באבילתו ביות
יותר מכדי אבילת פרס – והו כלשוני בדיבולת
של עני ימים, ואין לוקין, דקים להו לית
דאבילת פרס חזי שיעור שדיית אבילה. ופרס
הוא חצי כבד של עירובי תחומין, ושיעור
הכמים כבד משלש טעם. חציה ליבית המנוגע,
שאמרו להו "איבבת את תרומתו". וכו' כבדי גבירי,
פרשוהו חכמים לשוהה בה שיעור אבילה.

בדחמיתא: "ואוכלת כובש והשוכב בגביר", וכו' לא אכל שוכב ואוכל, וכו' שוכב
מתוך תלמוד לומר: "איבבת את תרומתו". וכו' אכל שוכב לומר "ואוכלת והשוכב"
ליתן שיעור לשוכב כדי אבילה, והכמה היא אבילה – כדי אבילת פרס, והוא ארבע ביצים.
טעמו

אמר רב יהודה אמר שמואל הכי הלכתא – הכי גריסין בספרים. וכו' נראה מדמאר
בסמוך: מדברי כולן נלמוד נתון טעם לפגם מותר, והאי "מדברי כולן" וכו' משום
דמפרשינן למתנותיו ליתו סביר להו אלא מדרסין? הכי הלכתא? נעמד מדברי יתרה
שמעיתן בהדיא. וכו' מדברי יתרון בהדיא. מסמך דקאמר: האי רביה נתון טעם לפגם מותר.
ונשמתי רבה בר רב הונא רב (אידו) ורמינו נמי
שבאו לפרש תעמשה כמו כן אולי בשיטתיהו.
נעשה נמי בששיבתי כו' – תמימה: נקט
האי לשנא: דהאי דהיא אסור משביח הואו ריש לומר:
לפי שעיקר השבח לא הוה עד לאחר שורתיח
ורצענו. וקוראין אותו שחליים – לפי שדו
רגילין לזניה בו חזנין נמי בשחליים. כדאמינן
לעיל לו, וכו' גבי (תחלו) ושלח: אי איכא ביה
חלא מיגרי בהו, ואשמעינן רב דמי שיהיה משביח
ל – לא הומוין. אמר ריש לקיש נתון טעם לפגם
מן אישכל לומר שהקדיהה נפגמת מחמת רב
אחר. כו'. לויא לישאנא קאמ' חזי תלמידי, והכי
קאמר: מה שהתירו חכמים פגם לא מיירי בפגם
שיש תלמות בדבר אחר, כגון בחסרון מלח או
ביתרון, כי יאונם פגם ודאי לא התייר, כמו שאילו
היתה חסידה ממלח ותגלין היה אסור נתון
ברם טעם לשבת. אלא אהוה פגם שמוחר –
כל שאינה חסידה כלום ואינה נאכלת מפני זה,
פרשוהו. ושאיסור פגמה. ראינא נאכלת – לאו
דוקא שאינה נאכלת כלל, אלא כלומר שנפגמה.
ואיכא דאמרי אמר ריש לקיש: נתון טעם לפגם
שאמרו אין אומר קדיהו – ו, ולדקלא קאמר,
הכי קאמר: אין חליץ הפגם בדבר אחר כדי
לאסור. שאמרוהו אין הפגם נפגמת אסור אלא
מומת יתרון או חסרון מלח, ואילו היתה בתקנה
לא היה האיסור פוגמה אסור – איז אמרין כה,
אלא כיון שהיא פוגמת עכשו כמו שהיא. בין
שהיא חסידה או יתירה מלח – ומותר. אמר
רבי יוחנן כל שפעמו וממשו אסור לוקין עליו – פירש
טעמו ולא ממשו אסור לוקין עליו – פירש
ברבי פריש "גיד תעשה" (תולין צ, ט) מכאן
טעמו

דטעם עיקר לא אורייתא. ופירש: רש"י שכל שפול לתוך שער או חלב שפול גיטח,
שאין ממשו בעין, ואין נראה מה פירשי שרי חלב שפול לתוך שער או חלב שפול לפרוש
רש"י דטעם עיקר לא אורייתא – מודה בבשר חלב הברז לא אורייתא. דדרך בישול
אסרה תורה כדאמר בשמעתא דטיפת חלב כו' פרק 'כל הבשר' (שם דף קא, טז), ותו,
הואכל בשר בחלב אוכל ממשו של איסור שכוכל הבשר, כדאמר פרק 'כל הבשר'
טעמו

(שם). אלא עריך לומר: כגון חלב גיטח שפול ונתול בתוהש, וליכא רק טעם בעלמא, והלכתא רבא לובי אביי,
דאי סלקא דעתך דרבנן מבשר בחלב אמאי לא גמרינן דחידוש הוא, אי חידוש אף על גב דליכא טעמא נמי – משמע דמי נמי ליחא בעלמא אלא מדרבנן, גבי בשר בחלב דהי
דאורייתא. וכו' נמי טעמא רבי יוחנן, כיון שפעמו בעין כו' כהבשר" בשמעתא דטיפת חלב, דאמר אביי טעמו לאו משום דאורייתא, דהאי מדרבנן וכו', ורבה אמר: דרך בישול אסרה
תורה, משמע דסביר ביה שנתנו חלב ממשו הייתי טעם בעיקר אורייתא. והלכתא רבא לובי אביי, ועוד ראינא מפרש "גיד תעשה", ודקאמר גבי ורוע בעלמא דאיל דהו נראה
הדור מכלל איסור כוה שנתנו התבוב לכשל הדורע עס האיל, ואמר רבא: לא נצרכא אלא לטעם עיקר, דבדקשים אסור מיכל אשר יגע בדשתו קיש', ועוד גרסו בשלה שרי.
מודקט רבא דטעם עיקר בדקשים אסור – משמע – דהו בחילוי שרי, וקרא דנעילי גוים שוצה התבוב להנעיל כל מדוך אף על פי שהא הלא ברם רק טעם – מנייה אלז גמרינן,
דחידוש הוא, דהא אפילו קדיהו בת יאסור אי אשכח דלא פגמה פורתא ואפילו ביה אסרה רחמנא, אלא את חידוש הוא, אלא לא גמרינן מנייה. ואף על פי דברפרא "אלז עוברין"
בפסחים (מד, ב) מתיין קרא דרשתת ענבים" גבי טעם עיקר, מותר מדראיתא. והוא דפריק "תולין ק"ז, א) דאמר רבא: דרך בישול אסרה תורה, ומשמע דפלי על
ולא נראה לרבינו דהו, דהכי רבי יוחנן אית ליה דרבי עקיבא פרק "אלז עוברין" (שם מד, ב) דיליף טעם עיקר מגיעולי גוים. ואין לומר דאסמכתא בעלמא היא, דהא פרין רהם:
הוא "שתייה" להיתר מותר ליאסור הוא דרמא: האי מבעי ליה לטעם עיקר: מדרפיק הכי בהדיא אלמור דרשא מורה היא, דהא רב עקיבא מוכח מנייה היתר מדרפיק ליאסור
לחיוב מלקות לגזר ששרה פתי ויש בו להצטרף מפת ומיין, ורבנן מוכחים מנייה טעם עיקר, וכי חכי ולדכי עקיבא הוי דרשא גמורה גבי דהיינו מותר מדרפיק מתיב עליה
מלקות – וכו' נמי לרבנן הוי דרשא גמורה מדראיתא טעם עיקר אורייתא. והוא דפריק "כל הבשר" (תולין ק"ז, א) דאמר רבא: דרך בישול אסרה תורה, ומשמע דפלי על
אביי, ויסבור דטעם עיקר לאו אורייתא בדפרישתי לפי שטת שרי – לא היא, אלא דאינו רבא כמירא ליה דטעם עיקר אורייתא, דפריק "התעורבות" (ובחסם עט, א) קאמר
רבא: אימור דאמרי רבנן רובא ובעטמא, וכי חכי בדירובא הוי דאורייתא מאחרי רביס להושת" הכי נמי בעטמא. והתם פריק "כל הבשר" רבי קאמר רבא: לאיביי מבשר בחלב לא
תוכל להוכיח דטעמו ולא ממשו אורייתא. דהיינו טעם עיקר, משום דבר בחלב דרך בישול אסרה תורה. ודריא בעלמא הוא, אבל ודאי טעם עיקר אורייתא. כדאמר ליה
בפסחים (מד, ב) ממישרת ענבים. והוא דפריק "גיד תעשה" (תולין צ, ט) דגבי ורוע בשלה וקאמר רבא, גריסין: לא נצרכא אלא להיתר מעטרף ליאסור, דבדקשים אסור מיכל
אשר יגע בבשרה קיש', והבא שרי – כגון שנקמת בעיך בתקנה עס בהדורע חזין לרועבו ובלעו חאלן חזין חורועו חצי שיעור, בדפרישתי פרק "גיד תעשה" (שם עט, א), אבל חליץ
– אין היתר מעטרף ליאסור, החליץ מקדיש אל גמרינן, ועוד ישי לישב גיטת הספרים, והכי פירשהו: דבדקשים אסור, והוא חזין בחולין, ונקט קדישם מעטרף דאיייר בהו קרא
דכל אשר יגע בבשרה קיש', והי טעם אף לא אשכחנא קרא אורייתא שפעמו טעם עיקר, ודריא בעלמא הוא, וקאמינן קרא דרשא לטעם עיקר דוקא מלחורו מעטרף ליאסור, אבל בשר
דחזותן טעם עיקר ממוקם אחר – ודאי קאמינן לקרא דרשא להיתר מעטרף ליאסור, ומכל מקום מיתו ליה לטעם עיקר משום הדרשא פשוטה יותר, כי כן רגיל התלמוד גבי
מילה לרחות שבת מיום השמיני ובפרק "יבי אליעזר ממילה" (שבת קל"א, א) וריש של מ"ב שמנות ימים, וכו' נלמן במקום נגע, והכי מוכח דטעם עיקר שרי ביל איל כיון
שמבשל

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61

עבודה זרה. השוכר את הפועל - פרק חמישי דף ע"ז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

שנשבל הרוע ברובם ומוקצת חזק עמו, ושאר האל חזק לרובם. והשתא אין הורע מתבטל בשמים שאין כל כך מן אל עמו ברובם. והשתא איכא טעמא ואפילו הכי שרי. והואיז הדבא טעמו ולא ממש. מריח במין מבינו ובלט ברובא מדארייתא. כדאמרנן פרק 'הערוכות' (מוכח עט, א). אמר רבנן ברובא - כגון מן גבי 'השוכר' מדרבנא הוי בשמים 'חומר רבי פרק 'גיד הבשר'

1 (תולין קא, א) יהוי בשמים, ולכן אין לוקח עליו.
2 הוא חזק דאפילו אם היה טעמו וממש של
3 אישור בעין דאין לוקח עליו אלא אם כן מכירה,
4 ונקט טעמו ולא ממש דאשמענן דאפילו כל
5 אישורא איכא. ועוד יש לומר, דנקט הכי משום
6 הדינו מילתא דפסיקא היא, דאין צריך לפרש אם
7 אינו מביא, אדא הוי נקט בדיא גוונא טעמו
8 וממש הוה משמע בפרוש אפילו אם היה טעם
9 האישור וממש בעין, ועל כן נקט טעמו ולא ממש
10 דמילתא דפסיקא היא. וטעמו וממש לזקוק עליו
11 מריח כמו כן שבמיח ממש של אישור, אבל במין
12 בשאנו מינו חזי טעם גיריזא דארייתא ולוקח
13 עליו. ועוד אמר רבי אליהו, דשפיר מיתוקבא
14 הבא במין בשאנו מינו, הכי פירושה: טעמו ולא
15 ממש - כדאן שוכר אישור בתוך כדי אבילת
16 פרס - אין לוקח עליו. וטעמו וממש לזקוק עליו
17 מריח ואיכא כוונת דאישור כבדי אבילת פרס מן
18 התורה, ואלו לוקח עליו. ועוד אמר הרב ריב"ז וסוף
19 דמריח שפיר כבדי אבילת פרס, ומכל מקום לא
20 לק טעמו ולא ממש אלא על דטעם בעיקר
21 דארייתא, ומדבאי טעם בעיקר דאישור קמא, אבל לא ליבא ולכן אין
22 לוקח עליו. וקשה לרבינו גם. ומכל מקום נראה: כיון דאחרתא קרא - אחרתא לרובותיה ולא נבילה וחלבל והשאר אישורין דהבי אמרינן בבבביות (טו, ב) גבי פסולי המוקדשין, וכתב
23 'חובב ואכלת בשרי, ודרשנין: 'חובב' - ולא אנה, 'ואכלת' - ולא תלכין, 'בשר' - ולא תלב. ואם כן אנהו ליבא קר ואבא מנלל עשה ממו דניעולין גוים, ואפילו הכי אנהו בבביות
24 (שם): הגוזח והערב בפסולי המוקדשים סופג את הארבעים. אלא על כרחיך היינו טעמא דלוקח - משום דבקרשית המימים תביב 'לא תעבד ולא תגז' וכו', והוא טעמו ונפרו שרו דלא הם חלוקין
25 גמורין. אמר רבי: 'חובב ודרשנין' - ולא אנה, ואם כן אחרתא אישור גיזה לרבי דילא ר'אל תגז' ומשום הכי נביעילי גוים דאמר קרא 'תעבדו בשרי קרא' פירושו: תעבדו האלמנטים
26 מן הנבילה חלב ושאר אישורין, 'ואם לא תעבדו באש' אשור - תימא נמי דאחריתיה לאישוריהו קמא, ללא נבילה חלב ושאר אישורין, ואשמענן דפליטת אישור מכלי היה אשור, ולעולם
27 בלאו עד שי מיישבים. ויפרישתי פרק יגד תשעה, אבל לא יכילתו להאריך כי נראה בעיני שהוא נודל ביותר, ולכן הוצרכתי לבתר. אכן ישיעני מלבא דעלמא דכתוב בקריה בת יומא
28 וידיה לון כחומתא. **אחא** דרבי שמעון בן לקיש אמר קאמר ליה לא סבירא ליה - ואם האמר: דרב טעם ניימא הכי, דלא שר קאמר, דקאי אמתיקין, ואימא דליה לא סבירא ליהו ש
29 לומר: כיון דאמר קאמר רבי יוחנן אמר, ואמתיקין כמו כן, וחיזיק נהני יוחנן דאמר בפירושו: טעם ניימא מותר - הכי נמי לרב דרבי דאמר 'לא שר כעבד ליה דתעבד ליה דתעבד ליה
30 מותר. **מבבל** דאיכא מאן דאמר נותן טעם לפנים אשור - ואם האמר: מאי מביעיא ליה? הא רבי לעיל פרק 'אין מעמידין' (לה, ב) תנא בהדיא משנה שלימה דנותן טעם לפנים אשור. גבי
31 שכן של גוים אשור, ומפרש טעמא כבורא: שרשם שזילתין של כלים אשורין, אף על פי דסחם כלים אינו ניימא. ולקמן בסוף פירוקן (עה, ב) גבי 'יכולין נשתמשו שוכר בן שלא יעביל',
32 דמוקח דאן ברייתא פנאן דאמר נותן טעם לפנים אשורין ויש לומר: שרשית למצוא אנה שאמר כן בפרדיא. ועוד יש לומר דהכי קאמר: מן איכא מאן דאמר נותן טעם לפנים אשור בן דאי גוונא,
33 שאפילו היה האישור בעין היה לפנים? ולא דמי לשמן דלעיל, דשמן אם היה אישור בעין היה לשבח כדפרישית לעיל. **ואידך** קרייה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא - ולהכי ליה
34 מניה רבי מאיר לאשור פגם בעלמא. משמע: אבל לרבי שמעון דשרי - סבירא ליה דבת יומא לא פגמה כלל. והא בתא תליא: נותן טעם לפנים אשור סבר דקרייה בת יומא פגמה
35 פורתא. ומאן דשרי פגם סבר דלא פגמה כלל. ותימה: בפרק 'אלו עוברין' (פסחים מו, ב) פליגי רבי עקיבא ורבנן, דרבי עקיבא ליה טעם כעיקר מגיעולין גוים, ורבנן ליפ' מ'משרת', אבל לא
36 מגיעולין גוים. משום דגיעולין גוים חודש הוא, דהא כל נותן טעם לפנים מותר והבא גבי גיעולין גוים אסרה דרמנא. ורבי עקיבא סבר לא אסרה תורה אלא קרייה בת יומא לוח נותן טעם
37 לפנים הוא. ורבנן, קרייה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא. הלכך הוי חודש. והשתא, כיון דסביר רבנן דהדתם דבת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא, אם כן נילף מניה בעלמא
38 דפגם אשור כדאמר רבי חייא, והכי קאמר רבינו: דהוי חודש הוא וכל נותן טעם לפנים בעלמא מותר? דאין הכי נמי. ורבנן דסביר דלוח נותן טעם לפנים אשור היכא
39 שאם האישור בעין היה לשבח, ליה ליה מגיעולין גוים חודש הוא. והא דקאמר רבנן: נותן טעם לפנים בעלמא מותר - היינו פגם גמור שכן הוא פגם. והדא
40 פגם ליכא למילף לאשור מגיעולין גוים דפגמה פורתא, ויעולין גוים אם היה האישור בעין היה לשבח. והא דקאמר: גיעולין גוים חודש הוא. אף על פי דלוח יומא פגם לפנים בעלמא מותר
41 כדפרישית, מכל מקום אי לא דליף קרא דגיעולין גוים אשור - היה מותר מן חזין, ומה לי אותו פגם הוה לי פגם אחר, ואפילו הכי אסריה רמנא. וכיון דאסריה רמנא יליפתין מיחא כדכרנא
42 בו, דהיינו פגם שאם היה האישור בעין היה לשבח. וקסרי רבנן דפסחים כמתניתין ד'אין מעמידין'. ושלשה מחלוקת בדבר: דרבי מאיר דשמעתין סבר כל נותן טעם לפנים אשור, אפילו כשהוא
43 פגם גם כשהאישור בעין, ודילף לה לגמרי מגיעולין גוים. ומנבלה לא ליהף כלל לחתרי, משום דמוקח הוה למעתיק סרוחה דמעיקבא בדיקאמר. ורבי שמעון מליחז כל פגם, אפילו כשהוא שבת
44 כשהאישור בעין, כיון דהשתא לפגם הוא שרי, ודילף לגמרי מנבלה. ומגיעולין גוים לא ליהף כלל, דקסרי. קרייה בת יומא שאסרה תורה לא פגמה פורתא. ורבנן דפסחים דפליגי ארבי עקיבא,
45 סביר דרבי שהוא פגם כשהאישור בעין שרי, ודילפינן לה מנבלה. אבל פגם הודעת שאין האישור בעין עשוי, אמנם היה לשבח כשהאישור בעין - אשור, ודילף לה מגיעולין גוים כמקריה
46 בת יומא פגמה פורתא. וכן סביר מתניתין ד'אין מעמידין' כרבנן דפרישית. ויש לומר: דרבנן דרבי עקיבא דפסחים פרק 'אלו עוברין' דהיינו רבי שמעון דשמעתין דשרי כל פגם
47 כדפרישית. ואי דקאמר רותם קרייה בת יומא פגמה פורתא, ולרבי שמעון צריך לומר על כרחיך דלא פגמה כלל. דאי פגמה אם כן פליחס דרבי כדכנס בשמעתינו דפרישית. ויש לומר:
48 הדאין אם רבי שמעון מניד דפגמה פורתא. ומכל מקום לא ליהף מניה לאשור פגם בעלמא כגון שאינה בת יומא, איכא פגם רבה, דפגם רבה פגמם פורתא דבת יומא לא ליפתין. הכי סבירא
49 ליה לרבי שמעון. ורבי מאיר סביר דליפתין פגם רבה פגמם פורתא. ואי כדפרישית מעיקרא, דפליגי בבת יומא אי פגמה אי לא אינו סביר. דאם כן נחוי אף. ועוד יש להביא ראייה לזה
50 דמודעה דרבי שמעון דקרייה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא. כדפרישית, דאי לא פגמה כלל לרבי שמעון גיעולין דלוח רבא אשוריה למה לי פסטיא, אם כן ליהוי לבחן דמיתא, דטעם
51 הוי

מפגם ולא פפשו כגון חלב שנפול לקרה, או חלב שנפול גמתי, שאין ממשו בעין. ואם ריבא טעם לפגם הא 'ריבא' קולא משמע, שאף על פי שנפגם חמתו דבר אחר, אם העייל אשור זה לרבות את הפגם מותר. כלישנא בתרא דרבי שמעון בן לקיש דאין אומר: חסידה מלח, יתירה מלח, דמריב בלן נפול. רב יהודה ורבה רב בר תנה ורב דימי ורשי לקיש רבי אבהו. מבבל דאיכא

לפגם דאמר רבי בתמיה: מדאיצטרך רב כהנא לומר מרבי בלן נלמד, מבבל דאיכא לפגם דפליגי יליף מעיולי גוים דרמנא אסרינו בבלי מרוך, דכתיב: 'כל דבר אשר יב באש' וגו', דמשמע: האיל ותשמונה גו בכלי תמוך צריך להורחיק כדי שפילוט גיעול בעלע, לאו נותן טעם לפגם אחו - בתמיה, דהא פשיטא לך: כל תבשיל שלן לילה אחד נפגם טעמו ועובר צורתו. בת יומא שבישיל בה גוי הוי, דלא נפגם. ואיך אי אפשר דלא פגמה פורתא בתבשיל הבא אחריו, ואפילו הכי אסר רמנא. שאינה

שמעון אומר: לשבח - אשור, ולפגם - מותר. מאי טעמא דרבי מאיר? גמור מגיעולין גוים, גיעולין גוים לאו נותן טעם לפגם הוא? ואסר רחמנא, הכי נמי לא שניא. - ואידך? קדרה הניא בריה דרב תיאי, דאמר רב הונא בריה דרב תיאי: לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא, דלא לפגם הוא. - ואידך? קרייה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא. ורבי שמעון מאי טעמא? דתניא: "לא תאכלו כל נבלה לרר אשר בשעריך" - קל תראויה לגר קרויה נבילה, שאין

עבודה זרה. השוכר את הועל – פרק המישך דס ח עמוד א – מותן מהדרות "אבן ישראל – (שטיינליץ)" רמ"ה רש"י

1 שאתה ראוי לך – שהסריחה. אלמא מדאפנים בטל אסורה. סריחה מעיקרא – מוכת
 2 שחן מחיים. הדואל אימנא מקודם שבאה ליד נבלה לא לח שם נבלה עליה. אבל
 3 היבא דאסרת מעיקרא חו לא פקע אסור משום פגם. מחלוקת – דרבי מאיר ורבי שמעון.
 4 בפגם מעיקרו – משעה שנבל לותר. והא דאם רבנא דפגם מעיקרא הוא ופליגי – דקתני אסור
 5 לרבנן. רבי יוחנן – אדעולא אחא לאפילגוי.

6 **אימא דרבי יוחנן – דמוקי פלוגתייהו בפגם**
 7 **מעיקרא. שאור של חולין שנבל לתוך העיסה**
 8 **והיפצה כסרא, ואחר כך נפל של תרומה או**
 9 **של כלאי כסרים – אסור. ורבי שמעון – תרי –**
 10 **שהתמיצה יותר מדאי, ונפגמה. והא הבא –**
 11 **הדאי אימא דרבי יוחנן, וקאמר רבי מאיר. והא רביה גמזא, שרדי**
 12 **מחמתת כבד, ומשקח רבי מאיר. והא רביה חלב**
 13 **בה כלאי עיסות אחרות – של תרומה. חלב**
 14 **החמיץ דיותר מדאי, אף על פי שפגם הוא לענין**
 15 **אבולת. שבח הוא לענין דחומע עיסות אחרות.**
 16 **שאור של תרומה ושל חולין שנפלו – בידה לתוך**
 17 **העיסה, ויש בכל אחד כדן לחמיץ, ודחמיצה יותר**
 18 **מדאי לפגמה. רבי שמעון – תרי – שפגמה. נפל**
 19 **של תרומה תחלה דרבי הכל אסור – הואיל**
 20 **ותשביחה בתחלה. אף על פי שחור הועל**
 21 **לפגמה כשנפל שאור של חולין אחריו וטעיהם**
 22 **פגמה. הדי מעיקרא ולבסוף פגם, ואסור. ולקמן**
 23 **פרקי אסו כן, רישא נמי, רבי שמעון דהי השביח**
 24 **של תרומה עם של חולין תחלה נפל של חולין**
 25 **– ודחמיצה. ואחר כך נפל של תרומה – הדיעני**
 26 **פגם מעיקרא, ורבי שמעון מתיר. דרבי**

1 **שאין ראוייה לך ראיה קרויה נבלה. – ורבי מאיר?**
 2 **ההוא למעוטי סריחה מעיקרא. – ורבי שמעון? סריחה**
 3 **מעיקרא לא ציריבא מעוטא, עפריא בעלמא הוא.**
 4 **אמר עולא: מחלוקת – שהשביח ולבסוף פגם, אבל**
 5 **פגם מעיקרא – דברי הכל מותר. איתיביה רב הונא**
 6 **לעולא: ון שנפלו לתוך עדשים, וחומין שנפלו לתוך**
 7 **גריסין – אסור. ורבי שמעון מתיר; והא הכא דפגם**
 8 **מעיקרא הוא ופליגי! אמר עולא: תאם לא מידע דיע**
 9 **מאי קאמרי רבנן, תיובתא קא מויתבי? אמר במאי**
 10 **עסקינן? פגמו שנפלו לתוך גריסין צונגין ודתייתבם,**
 11 **נעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם, ואסור. ורבי יוחנן**
 12 **אמר: בפגם מעיקרא מחלוקת. איבעיא לה: בפגם**
 13 **מעיקרא מחלוקת, אבל השביח ולבסוף פגם – דברי**
 14 **הכל אסור, או דלמא בין בון ובין בון מחלוקת?**
 15 **תיקי. אמר רב עטרוב: אפשי איתא להא דרבי יוחנן,**
 16 **ולא תניא לה בפתניתין? נפק דק ואשפת, דתניא:**
 17 **שאור של חולין שנפלו לתוך העיסה ויש בו כדי**
 18 **לחמיץ והתמיצה, ואחר כך נפל שאור של תרומה**

1 הוי כעיקר וכן הימא, להא נופח איצטרך – דטעם כעיקר, דמגעיעלי גוים יליף רבי שמעון
 2 דטעם כעיקר כדאמר לרבי עקיבא פרק 'אלו עוברין' – אי אפשר לומר כן, דאי יליף רבי
 3 שמעון מגעיעלי גוים טעם כעיקר, אם כן תקשי לרבי שמעון: 'משרת' דבת רחמנא למה לי?
 4 דהא לא איצטרך לטעם כעיקר בין דמגעיעלי גוים יליף לה רבי שמעון ואין לומר דאיצטרך
 5 'משרת' להיתר דמגטרף לבדד, דאמר רביה רחמנא
 6 פרק 'אלו עוברין' לרבי עקיבא, ולעולם וילף
 7 מגעיעלי גוים טעם כעיקר. דלמאי איצטרך
 8 'משרת' להיתר דמגטרף לאסור? אי כשואכל
 9 בות טעם הוי אסור ובלעל – לבדד – היינו טעם
 10 כעיקר, אין בחצי וית דאסור עם חצי וית דהיתר
 11 לא מצטרפי, ומשום דכי שפיר איצטרך להיתר
 12 דמגטרף לאסור – דהא שמעון לרבי שמעון
 13 דאמר: לא כשדוא למלקות, וכן לא למה לי חיתר
 14 דמגטרף לאסור? אלא טעמא מניה דמודה רבי
 15 שמעון דקדירה כתיב וימא נמי אי אפשר לך פגמה
 16 פרמא. כדפירשתי. כן דקפי חרב רבתי בשואל
 17 מאוריא. והרב רבתי יקר מקנין דוחה, דאיבא
 18 למימר דאבתי שפיר איצטרך 'משרת' לרבי
 19 שמעון. אף על גב דסבר כל שדוא למלקות – הא
 20 פירש רבתי עם בסוף. היינו זקוק כשהאסור
 21 בעין, אבל לא על ידי תערובת. כדמוכח מהדא
 22 דמיתרי בסוף בירלה וכלאי הברס אין מצטרפי.
 23 וכן קפיד לומר על כרחי. אלא לא כן כי הנמצא
 24 אסור כלל (ובטל לרבי שמעון, לא ברוב ביבש
 25 ולה בששים בלח. והא כן שפיר איצטרך 'משרת'
 26 להיתר דמגטרף לאסור, בחצו בעין יש שנבלע
 27 בחצי וית פת אבולו, כדקאמר רחם: ויור טעם
 28 פתו בין ויש בו כדי לרבי בות חיוב, ולעולם טעם
 29 כעיקר שבען מגעיעלי גוים, כן דוחה רבי
 30 רבתי יקר. וימור דרבי שמעון יקר מקיפי פירוש
 31 חרב רבתי שמואל, ואומר דידחי חרב רבתי יקר
 32 אינא כלום, דהאי מגעיעלי גוים לרבי שמעון חו
 33 לא איצטרך 'משרת' להיתר דמגטרף לאסור,
 34 משום דבלא צירוף נמי, כל שדוא, אף על גב
 35 דאינו בעין אלא נבלע בתוך הפת מה כדן הלא
 36 כיון דטעם כעיקר מגעיעלי גוים, אם כן חשוב
 37 הטעם דנבלע כאילו היה בעין, אם כן, כיון

19 **או שאור של כלאי תבואה ויש בו כדי לחמיץ – אסור, ורבי שמעון מתיר; והא הכא**
 20 **דפגם מעיקרא הוא, ופליגי! אמר רבי יודא: שאני עושה, הואיל וראויה לתבואה כפנה**
 21 **עיסות אחרות. תא שמעי: שאור של תרומה ושל חולין שנפלו לתוך העיסה, בזה כדי**
 22 **לחמיץ ובהו כדי לחמיץ, וחיפצו – אסור, רבי שמעון מתיר. נפל של תרומה תחלה**
 23 **– דברי הכל אסור. נפל של חולין ואחר כך נפל של תרומה או של כלאי תבואה**
 24 **– אסור, ורבי שמעון מתיר; והא הכא דפגם מעיקרא, ופליגי! וכי תימא, הכא נמי**
 25 **דרבי**

שמעון היה מן האיסור בעין היה מתיידיב בכל שדוא לרבי שמעון – הכי נמי כשהוא נבלע בהיתר, כיון שיש בו טעם וטעם כעיקר. ותו, דהא כיון דאמר רבי שמעון כל שדוא למוכח בשואל
 לרבנן, אם כן יר כל שדוא לרבי שמעון כמות לרבנן, ובכית לרבנן מחייב עליה אפילו כשאינו בעין אלא נבלע בתוך הדיתר. ושיבא כל כן מן הדיתר דנבלעו איסור, שאכל בות מטעם
 איסור דנבלע בתוכו – מתיידיב עליה כאילו אבל בכית איסור בעין כיון דטעם כעיקר, ואם כן הוא הדין כל שדוא לרבי שמעון, דכשואכל בתערובת טעם מתיידיב כאילו אבלו בעין כיון דטעם
 כעיקר, ואם כן אי טעם כעיקר מגעיעלי גוים לרבי שמעון – ואם כן לא איצטרך לרבי שמעון כלל, ולהיתר דמגטרף לאסור לא איצטרך, דהא מכל שדוא מתיידיב טעם כאילו היה בעין
 כדפירשתי, ואם כן (הכי קאמר ליה) נוסח אחר: הדיא קושיא לדוכותה: 'משרת' דבת רחמנא למה לי דכתיב גמי יורי לרבי שמעון, אי גיעילי גוים לטעם כעיקר משום דלא פגם כלל: אלא
 על כרחי דקסבר רבי שמעון דקדירה כתיב וימא פגמה פרתא. והשתא ניהא הדל, ואל מצי רבי שמעון למילף טעם כעיקר דמגטרף לרבי שמעון, דהיה לנו
 להיתר כל פגם אי לאו דגלי קאמר, והלכי איצטרך 'משרת' לטעם כעיקר. ומה שדחה חרב רבתי יקר ממה שפירש רבתי עם כעיקר דמגטרף לרבי שמעון, דהיה לנו
 כל שדוא למוכח במידי דתערובת, כן דרבי שדוא בעין – ואמר מורי אלא קשיא להא דמי, דרבינו עם חו רבי ר' כן בתערובת של חו להיתר דלרבנן, כיון כיש גיבתי חו בתרי, ודרבנא
 אמר 'אחרי רבים להטות', או דברר כל היבא דליבא טעמא כוון דאיבא ששים, דכל מקום דשיק ליה ביטול לאו אמר רבי שמעון כל שדוא למוכח, דהא לא עדיף כל שדוא לרבי שמעון
 מביט דרבנן, וכו' היכי דבית דרבנן מתבטל כוון דביבש ובששים בלח – הוא חזיק לרבי שמעון כל שדוא. דהא דחמנא אמר ליה רבי שמעון, וכו' אמר רבי שמעון, וכו' היכי דאיבא טעם,
 דטעם לא נבלע גוים טעם כעיקר – אם כן רבי נמי מתיידיב בכל שדוא בתערובת, כיון שיש בו טעם כאילו היה בעין, כדפירשתי. כן נראה למורי. **אבל** דלמחלוקת
 בהשביח ולבסוף פגם – והשתא עריך לומר לעולא ורבי פליגי רבי מאיר ורבי שמעון כקראי דלעיל דנבלה, דאם כן לא הוי מיתביר לחלק בין השביח ולבסוף פגם לפגם מעיקרו. אלא כסברא
 פליגי, רבי מאיר סבר: כיון שהשביח מעיקרא בשעת נפילה חלי אסור עליה – שוב אין לו היתר גם כן אחריו. כן, ורבי שמעון סבר: כיון שהשתא פגמה הוא שרי. **אבל** השביח ולבסוף
 פגם דברי הכל אסור – דהא תאמר: הלא לעיל משמע דפליגי בהשביח ולבסוף פגם גבי נבלה, דרבי מאיר מוקי לה כסרוחה מעיקרא דוקא, אבל לא הסריחה מעיקרא והסריחה לבסוף אסורה,
 ורבי שמעון מוקי לה אפילו לא הסריחה מעיקרא, והסריחה לבסוף שרי. אלמא פליגי בהשביח ולבסוף פגם ויש לומר: דלא דמי השביח ולבסוף פגם דנבא להיתר גבלי דלעיל, דהא
 לומר השביח בשעת התערובת, שנעשה שנפל האיסור לתוך הדיתר היה נותן טעם לשבח, ולבסוף פגם אותו טעם מעורר עם כוון, כן נתן לתוך גריסין צונגין ודתייתב, ועל זה קאמר דרבי הכל
 אסור, כיון דמגטרף הוא נתון טעם לשבח לחו עליה איסור. אבל הואו דנבלה לעיל ופליגי רבי שמעון ורבי שדואי סרוחה עכשיו, אף על גב דמגטרף לא היה סרוחה. אבל כל מקום שהיה
 נבלה בפגם ושריא. **אבל** פליגי רבי שמעון כעיקר – אם כן רבי נמי מתיידיב בכל שדוא בתערובת, כיון שיש בו טעם כאילו היה בעין, כדפירשתי. כן נראה למורי. **אבל** דלמחלוקת
 כרבי מאיר ורבי שמעון, דרבי מאיר אסר כל פגם, ורבי שמעון מתיר כל פגמו ויש לומר: דסבר לה כרבי שמעון בחדא – בפגם מעיקרו, וכרבי מאיר בחדא – בהשביח ולבסוף פגם. **וליקן**
 ואף על גב דלקמן פשטין לח מתיידיב דבפגם מעיקרא פליגי, השביח ולבסוף פגם דרבי הכל אסור, מכל מקום עלתה להם בבית דמודרש בתיק, ושוט פשוטה. וכי האי גונא אכשנתא גנדה

עבודה וזה. השוכר את הפועל - פרק המיש דף סח עמוד ב - מותן מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות

1 תא שמע מיפא - מתוך דברי רב של תרומה תחלה היה יכול לפשוט ממו שנוכחי לבסוף,
2 אלא נדחיא ליה לרביאל על הברייתא עד שמעמידן על האמת. והנ"י תלחה בבי
3 - תרתי ושאר, ודך דיינן שנפל לתוך ערשית', ואף על גב דבשאר איכא חרי בבי,
4 'נפל של תרומה תחלה' רגפיל של חולין תחלה' - תרתיודו חייב ליה חורא, דמשום
5 'נפל של תרומה תחלה' פירש'י 'נפל של'

6 חולין תחלה, לאשמעוין דאפילו בפוגם מעיקרא
7 קאסר אנה קמא. לרבי' שמעון למצטרפו היתר
8 לאסור - ואם אטמה: אמאי לא תלי פלוגתייהו
9 בזה וזו גורם. כהדאי אדוכי פריק 'כל הצלמים'
10 (עבודה וזה מט, א) ויש לומר: הדיינו דוקא שאין
11 בהו כדי להחמיץ ולא בזה, כי מצטרפו היתר היה
12 זה וזה גורם. אבל בשבש כלל אחד כדירי לתתיהו
13 - אין שייך זה וזה גורם, ואפילו מאן דשרי החם
14 אסר הבא. רבי' שמעון לשעמה דאמר אפילו
15 איסור ואיסור לא מצטרפין דתנן הערלה והכלאי
16 מצטרפין עם שמעון אומר אין מצטרפין - תימה.
17 דבמעלה (זה א) פריך מהא דקאמר רבי שמעון:
18 הערלה והכלאי אין מצטרפין, אהדאי דרבי
19 שמעון דאמר: כל שחוזר למכוח, ואם כן -
20 לי צדיק? ומשני: החם 'אין מצטרפין' - אין
21 צריכין לערף. פירוש: דבכל שחוזר נמי מייחב
22 והבא שמעון דאין מצטרפין שמעון קאמר, ושאין
23 מצטרפין ליהויה ותרין ורבי' חם: והדאי דהם
24 הפריך מינה במסכת מעילה - היינו מתניתא
25 הדיהם ומסתת ערלה. דארמיתן נמי רבי שמעון
26 אומר: אין מצטרפין גבי ערלה וכלאי הברם, והחם
27 מיייר בערלה וכלאי הברם שהם בעייתיה דלא
28 תרעובת, ולכן קאמר אין צריכין לערף. והדאי
29 מיייתי הבא - לאו היינו מתניתין דמסתת ערלה
30 אלא היינו מתניתין דמייירי תתירובת. והכי כתיב
31 דהם: הערלה והכלאי אסורין ומצטרפין זה עם
32 זה, רבי שמעון אומר: אין מצטרפין, הדין פירשו:
33 דרנא קאן שמעון דמצטרפין זה עם זה לאסור
34 תרעובת אהדתי יא לכאב מאתים, שאם חצי
35 לזו מערלה חצי מכלא הברם לפחות מנאתים
36 לזנין חורא - מצטרפין לאסור תתירובת. והכי
37 כתיב דהתנא: אין מצטרפין לאסור, דכין אריבא
38 מאתים דהיתר מערלה לתוך זה מכלאי הברם
39 - מותר, אף על גב וליכא מאתים מן כולת'
40 והשתא נהא, דעל כרחיך דין אין מצטרפין ממש
41 קאמר בדפרישתי, וליכא למימר אין צריכין לערף
42 קאמר כי הדיא דמסתת ערלה, ומשום הכל שהיא
43 למכוח. דקאמר תרת רבי שמעון כל שהיא
44 מצטרפת - היינו דתנא בסיבא בעיניה. אבל על
45 ידי תרעובת בהיתר לא, דאם לא כן לא תמצא
46 שום ביטול לרבי שמעון, לא ברוב ולא בששים
47 ולא במנאתים. אלא דרבי באיסור מעורב בהיתר
48 מותר רבי שמעון בדפרישתי, אבל הדיא ולא
49 שייך ביטול, כגון הדיא אריבא טעם - חשבנין ליה
50 כאלו היה האיסור בעין, ודא טעם בעיקר כדפרישתי לעיל.

1 כרבי' ויירא - דהימנין יותר מראי שבח הוא לענין דימוין עיסת אחרות. והתני נפל של
2 תירומה תחלה - דהשביח ולבסוף פגם הוא, ומדוי רבי שמעון בזה תלמיא בני' - רישא -
3 הדיא נדבולא כאותה, ואשמעוין פלוגתא. מצטרפא - נפל של תרומה תחלה. כבא דספיא
4 - אין שנפל לתוך ערשית'. מציעתא נמי אשמעוין דהשביח ולבסוף אין פגם דידיה הכל אסור.
5 כיוסא דלא משבח כלל - לן ערשית'. אסור רבנן.
6 רישא - דתרומת אשביחה כרבי שאור חולין
7 ברישא, והדר פגמת תירומה. מציעתא: רבי' שמעון
8 שמעון אצטרף - לאשמעוין דרבי שמעון
9 מותר. מי גרם ליה שתחמיץ בשעה אחת איסור -
10 ונמצא דהשביחו ולבסוף פגם. כהדאי דא קא
11 מודית לן דאסור. שניתי השביתו - ולא האיסור
12 כלדו השביתו. וליכתי - משום משבח ולבסוף
13 פגם. דמדוי רבי שמעון בזה הערלה וכלאי הברם
14 מצטרפין - אם נפלו שניהם לפחות מנאתים.
15 והבא - גבי שרץ, היינו טעמא דאסור בפגם. דרא
16 - איסור שרץ חידוש הוא. דחא מיפגם - ובלאו
17 אהדרה ברילין אנשי מניה. ולמה ליה דאודר
18 דרננא עליה? שמעון מניה אפילו נותן טעם לפגם
19 אסור. אלא מנהת - אי חידוש הוא. ויבא לן
20 ויבש - שהדי מאוס הוא ובדילי אינשי ממנעה,
21 למה ליה דאודר דרננא ויבש שמע מניה
22 אפילו כשהוא יבש טעמא. אליה תנן - במסכת
23 גיה (ב) אמב שרצין ושכבתו ריע מנאתין
24 לחין ואין מטמאין יבשקין? אלא לא שמע מניה
25 עלה אמאי שרץ, ולא חידוש. ואיצטרף לאחוריה
26 עלה דריום אבלו, וליתשכר שכבת זרע - דא
27 דאי מנאתי ובדילי אינשי ממנע חידוש הוא,
28 הנמצא לן ריבש אלא - שאני לענין טעמאה. אף
29 על גב דחידוש הוא, נידרת הכותב הוא דלח ולא
30 יבש, דכתיב: 'כל אשר יפול עליו מהם במומת'
31 - כעין מוחם, כשהן לחין. שכבת זרע אסר
32 דרננא בריאותי לחורין - 'או אשר ישא תאב'
33 ממנו שכבת זרע'. דומא - עכבר של ישיב
34 מאיס. עכבר דרברא - אקשרוף כלעול.
נפל

1 מאיס ובדילי אינשי מניה, ואפילו הכי אסריה רחמנא, הלכך נותן טעם לפגם נמי אסור.
2 אמרו ליה רבנן לרב שישת: אלא מעתה, ליתמא לח ויבש, אלמא תנן: כמטמאין לחים ואין
3 כמטמאין יבשים! ולשמעיה, שכבת זרע הטמא לח ויבש, אלמא תנן: כמטמאין לחין ואין
4 כמטמאין יבשין! אלא מאי אית לך למימר? "שכבת זרע" אמר רחמנא - בראייה לחורין,
5 אמר נמי "ממתים" אמר רחמנא? אלא מאי אית לך למימר? "שכבת זרע" אמר רחמנא: ונמי מאיס?
6 והלא עולה על שאלתן של מלכים! אומר רבי שישת: כמטמאין לחים ואין כמטמאין יבשים
7 הא בדתמא, אמר רבא, הלכתא: אומר רבי שמעון מותר. ועקברא בשיבא? אמר רבי יענא
8 מאי טעמא דרבי, אי מישוש דקסברי: נותן טעם לפגם אסור, ולית הלכתא פנותיה, אי
9 מישוש דקסברי: נותן טעם לפגם מותר, ועקברא בשיבא אשביחי משבח. איבטיא לחו
נפל

1 דאף

ירושלמי מַסְפֵּת שְׁבוּעוֹת – מִבּוֹת

[דף מ"ב ע"א]

שָׁכַר שְׁהַחְמִירָה הַתּוֹרָה עֲלָיו –
אֵינּוּ חַיִּיב עַד שְׁיִמְשׁוּדָּהּ, שׁוֹמֵר הַנֶּחֱם
שֶׁהַקִּילָהּ בּוֹ הַתּוֹרָה – אֵינּוּ דִין לֹא
יְהֵא חַיִּיב אֲלָא עַד שְׁיִמְשׁוּדָּהּ! לֹאִי זֶה
דְּבַר נֶאֱמַר שְׁלִיחוֹת יָד בְּשׁוֹמֵר
הַנֶּחֱם? שְׂאִינוּ צְרִיךְ לְהַחְמִיר עַל
נוֹשֵׂא שָׂכָר, כִּיּוֹן שְׁהַנִּיחַ מִקְלָו
וְתַרְמִילוֹ עֲלֶיהָ – חַיִּיב.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם אוֹמֵר אֶתְּ כֵּן,
נִמְצְאוֹת לְמַד עַל הַמְּלַמֵּד לְהַחְמִיר
עֲלָיו! הוּא יָכִיל מֵיּוֹמֵר לֵיהּ: מַה אִם
נוֹשֵׂא שָׂכָר שְׁהַחְמִירָה בּוֹ הַתּוֹרָה –

אֵינּוּ חַיִּיב עַד שְׁיִמְשׁוּדָּהּ, שׁוֹמֵר הַנֶּחֱם
שֶׁהַקִּילָהּ בּוֹ הַתּוֹרָה, אֶפְיֻלוֹ מִשְׁוֹדָּהּ
יְהֵא פְטוּר! אֲלָא כִּינִי: לֹא יֹאמֵר
שְׁלִיחוֹת יָד שֶׁנֶּאֱמַר בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר,
שְׂאִינוּ צְרִיךְ, הֵייתִי לְמַד מִשׁוֹמֵר
הַנֶּחֱם, מַה אִם שׁוֹמֵר הַנֶּחֱם שֶׁהַקִּילָהּ
בּוֹ הַתּוֹרָה – אֵינּוּ חַיִּיב עַד שְׁיִמְשׁוּדָּהּ,
נוֹשֵׂא שָׂכָר שְׁהַחְמִירָה בּוֹ הַתּוֹרָה,
כִּיּוֹן שְׁמִשְׁוֹדָּהּ – חַיִּיב! לֹאִי זֶה דְּבַר
נֶאֱמַר שְׁלִיחוֹת יָד בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר?
שְׂאִינוּ צְרִיךְ לְהַחְמִיר עֲלֶיהָ, כִּיּוֹן
שְׁהַנִּיחַ מִקְלָו וְתַרְמִילוֹ עֲלֶיהָ – חַיִּיב.

הַלְכָה ב'

מִתְנִי' אָמַר לְשׁוֹמֵר הַנֶּחֱם: "אֵיכָן
שׁוֹרִי?" אָמַר לוֹ: מֵת. וְהוּא שְׁנִשְׁבֵּר
אוֹ נִשְׁבֵּה אוֹ נִגְנֵב אוֹ אֶבֶד. נִשְׁבֵּר,
וְהוּא שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבֵּה אוֹ נִגְנֵב אוֹ
אֶבֶד. וְכֵן אִם אוֹמֵר שֶׁחֲשׂוֹר נִשְׁבֵּה,

וְלֹא דְמֵיִיא שְׁמִירָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשׁוֹמֵר
הַנֶּחֱם לְשְׁמִירָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר.
שְׁמִירָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשׁוֹמֵר הַנֶּחֱם, כִּיּוֹן
שְׁשִׁימֵר כָּל צוּרְכוֹ – פְּטוּר. שְׁמִירָה
שֶׁנֶּאֱמַר בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר – אֵינּוּ
מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ אֲלָא בְּגוֹפוֹ. לְפִיכָד
רוֹאִין אוֹתוֹ, אִם הִיָּה רְאוּי לְשְׁמִירָה
– פְּטוּר, וְאִי לֹא – חַיִּיב. אֵינּוּ אוֹמְרִין:
אֵילּוֹ הִיָּה אַחֵר שֶׁם יָכוֹל לְהַצִּיל,
הַצִּיל פְּטוּר, שֶׁלֹּא הַצִּיל חַיִּיב.

רַבִּי לְעֶזֶר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: נֶאֱמַר
שְׁלִיחוֹת יָד בְּשׁוֹמֵר הַנֶּחֱם, וְנֶאֱמַר
שְׁלִיחוֹת יָד בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר. וְלֹא
דְמֵיִיא שְׁלִיחוֹת יָד שֶׁנֶּאֱמַר בְּשׁוֹמֵר
הַנֶּחֱם, לְשְׁלִיחוֹת יָד שֶׁנֶּאֱמַר בְּשׁוֹמֵר
שָׂכָר. שְׁלִיחוֹת יָד שֶׁנֶּאֱמַר בְּשׁוֹמֵר
הַנֶּחֱם – אֵינּוּ חַיִּיב עַד שְׁיִמְשׁוּדָּהּ.
שְׁלִיחוֹת יָד שֶׁנֶּאֱמַר בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר,
כִּיּוֹן שְׁהַנִּיחַ מִקְלָו וְתַרְמִילוֹ עֲלֶיהָ –
חַיִּיב.

שְׁמַע רַבִּי יוֹסִי בַר נְהוֹרַאי, וְאָמַר:
אֲנִי אֵינִי מִקְבֵּל עָלַי אֶת הַדְּבַר הַזֶּה,
אֲלָא אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה – אֵינּוּ חַיִּיב
עַד שְׁיִמְשׁוּדָּהּ.

רַבִּי אֲמִי בְּשֵׁם רַבִּי לְעֶזֶר, וְתַנִּי רַבִּי
הוֹשַׁעְיָה כֵּן: אֵילּוֹ לֹא נֶאֱמַר שְׁלִיחוֹת
יָד בְּשׁוֹמֵר הַנֶּחֱם שְׂאִינוּ צְרִיךְ, הֵייתִי
לְמַד מִנוֹשֵׂא שָׂכָר, מַה אִם נוֹשֵׂא

ירושלמי מִסֵּפֶת שְׁבוּעוֹת – מִבּוֹת

הִלְכָה ג'

מתני' איכן שורי? אמר לו איני יודע מה אתה עושה. והוא שפמת או נשפר או נשבה או נגנב או אבד. משביעך אני ואמר אמן – פטור.

איכן שורי? אמר לו אבד. משביעך אני ואמר אמן. והעדים מעידין אותו שאכלו – משלם את הקרן. הודה מעצמו – משלם קרן וחומש ואשם.

איכן שורי? אמר לו נגנב. משביעך אני ואמר אמן. והעדים מעידין אותו שנגנבו – משלם תשלומי כפל. הודה מעצמו – משלם קרן וחומש ואשם.

אמר לאחד בשוק: איכן שורי שנגנבתה? והוא אומר: לא גנבתני. משביעך אני ואמר אמן. והעדים מעידין אותו שנגנבו – משלם תשלומי כפל. טבח ומכר – משלם תשלומי ארבעה וחמשה. ראה עדים ממשמשיין וכאין ואמר גנבתני אבל לא טבחתי ולא מכרתני – אינו משלם אלא קרן.

אמר רבי יוחנן: ותני כן, טענו טענת אבוד ונשבע לו והודה, בין עד שלא באו העדים בין משבאו העדים – משלם קרן וחומש ואשם.

והוא שפמת או נשפר או נגנב או אבד. נגנב, והוא שפמת או נשפר או נשבה או אבד. וכן אם השומר אומר: שהשור אבד, והוא שפמת או נשפר או נשבה או נגנב. משביעך אני ואמר אמן – פטור.

גמרא רב אמר: פטור משבועת פיקדון, ותייב משום שבועת ביטוי.

אמר רבי יוחנן: מאחר שמצוה להפיסו – אינו חייב משום שבועת ביטוי.

על דעתיה דרב אינו מצוה להפיסו? מפייסו על האמת, אינו מפייסו על השקר.

רבי יוחנן בעי: שבועת סוטה מהו שיהו חייבין משום שבועת ביטוי? מה נן קיימין? אם בשוגגת בעבירה ובשבועה, אין כאן סוטה!

[דף מ"ב ע"ב]

אם במזידה בעבירה ובשבועה – אין כאן קרבן!

אתיא דרב רבי עקיבה.

ואין יספור רבי ישמעאל רבי מאיר, אתיא היא, דרבי מאיר אמר: אמן שלא נטמאתי, אמן שלא אטמא, ואת משבחה מקשייא!

ירושלמי מסכת שבועות - מכות

שורי? אמר לו: "אבד". "משביעך אני". ואמר: "אמן". והעדים מעידין אותו שאכלו - משלם את הקרן. הודה מעצמו - משלם קרן וחומש ואשם. ויש אבילה בלא טביחה?

אמר רבי חזני: תיפתר, בששחטו אחר.

ויידא אמרה דא? אמר לאחד בשוק: "איכן שורי שנגבת?" והוא אומר: "לא נגבת". "משביעך אני". ואמר: "אמן" - חייב. מפני שאמר לאחד מן השוק, אבל אם אמר לאחד מן השומרין - חייב פטור!

[דף מ"ג ע"ב]

מתניתא - בשאכלו ואחר כך נשבע לו. מן מה דמר רבי יוחנן - בשנשבע לו ואחר כך אכלו.

אמר רבי יוחנן: הפועל לחבירו טענת גנב באבדה - חייב. "איכן אבדת?" אמר לו: "נגבתה".

אמר רבי יוחנן: הפועל לחבירו טענת גנב - אינו חייב אלא לאחר שבועה.

ומה טעמא? נאמר כאן שליחות יד, ונאמר להלן שליחות יד. מה שליחות יד שנאמר להלן - אינו

טענו טענת גנב ונשבע לו והודה, עד שלא באו עדים - משלם קרן וחומש ואשם. ואם משבאו עדים - משלם תשלומי כפל ואשם. וחומשו עולה לו מתוך כפילו; דברי רבי יעקב. אמרו לו לרבי יעקב: איכן מצינו אשם בלא חומש?

[דף מ"ג ע"א]

אמר להן: אם נשבע ונשבע ונשבע, הרי מצינו אשם בלא חומש. ורבנן אמרין: לקרן חומשין, אין לשבועות חומשין? דבר אחר: ושלם אותו בראשו וחמשייתו יוסף עליו (ויקרא ה, כד).

אמר רבי זירא: ותני בן, טענו טענת אבוד ונשבע לו, והפריש קרבן, מאילו שאילו הודה משבאו עדים - קידש, אף כאן - קידש. טענו טענת גנב ונשבע לו, והפריש קרבן, מאחר שאילו הודה משבאו עדים - לא קידש, אף כאן - לא קידש. וברבי יעקב - קידש.

אמר רבי יוחנן: הפועל את חבירו טענת גנב - משלם תשלומי כפל. טבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. תמן אמרי: משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

רבי פדת בשם רבי הושעיה: תניי תמן ומסייעין לרבי יוחנן. "איכן

ירושלמי מִסֵּפֶת שְׁבוּעוֹת – מִבּוֹת

רבי זירא בעי: מה איתאמרת?
בעומדת. או אפילו עומדת! ואין
תימר אפילו עומדת היא, הֲדָא הִיא
הֲדָא. אין תימר בעומדת, מחלפה
שיטתיה דרבי יוחנן? תמן אמר:
טענו טענת אבוד ונשבע לו,
והפריש קרבן, ואחר כך טענו
טענת אונס – פטור. והכא אתמר
הכין! אמר רבי לא: שנייא היא,
שהיא כפיצא וידויי בשבועה.

מקשייא על דעתיה דרבי זירא.
אמר לו: "איכן שוריי"? אמר לו:
"נגנב". "משביעה אני". ואמר:
"אמן". והעדים מעידין אתו שנגנבו
– משלם תשלומי כפל. הודה
מעצמו – משלם קרן וחומש ואשם.
והכא ביון שמשך – בטוענו טענת
אבוד, מיכּן ואילך – בטוענו טענת
גנב, ופטור!

תיפתר: בשנשבע לו ואחר כך
טכהו.

תלמידוי דרבי חיייה בר לולייני
אמרי: תיפתר, בששחטו רבוין. ויש
טביחה בלא מכירה [גניבה]?
בסומכוס דאמר: אף על פי שאין
גניבה – יש טביחה ומכירה.

שמואל אמר: בשלא באו עידי
גניבה. אבל אם באו עידי טביחה –
חייב.

אלא לאחר השבועה, אף שליחות
יד שנאמר כאן – אינו חייב אלא
לאחר השבועה.

אמר רבי יוחנן: טענו טענת אבוד
ונשבע לו, ואחר כך טענו טענת
גנב – פטור.

רבי יוחנן בעי: שבועת טענת גנב,
מהו שיהו חייבין בה משום שבועת
ביטוי?

מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן? תמן
אמר: טענו טענת אבוד ונשבע לו,
ואחר כך טענו טענת גנב – פטור.
וכא אמר אכין? תמן – פשיטא ליה,
וכא – צריכה ליה? מה איצטריכת
ליה, הווי ופשטה.

רבי חיייה בר יוסף אמר: הטוען
לחבירו טענת גנב – אינו חייב עד
שיכפור בבית דין. מה נן קיימין?
אם בהוא דקאים וחייב לחבריה
שבועה, אפילו נשבע הווי לבית דין
– חייב!

[דף מ"ד ע"א]

אלא בי נן קיימין: בהוא דחמי לון
אזלון, בעון מישבעוניה והוא קפין
ומשתבע.

רבי חיייה בשם רבי יוחנן: בעומדת
על אבסו.

ירושלמי מסכת שבויעות – מכות

אמר לו: "איכן שורי?" אמר לו: "איני יודע מה אתה שח!" והוא שפמת, או נשבר, או נשבה, או נגנב, או אבד. "משביעך אני". ואמר: "אמן" – תיב.

אמר לנושא שבר והשוכר: איכן שורי? אמר לו: "מת" והוא שנשבר, או נשבה. "נשבה" והוא שפמת, או נשבר. "נשבר" והוא שפמת או נשבה. "נגנב" והוא שאבד. "אבד" והוא שנגנב. "משביעך אני". ואמר: "אמן" – פטור.

מת, או נשבר, או נשבה, והוא שנגנב או שאבד. "משביעך אני" ואמר: "אמן" – תיב. אבד או שנגנב, והוא שפמת או נשבר או נשבה – פטור.

זה הפלל: כל הנשבע להקל על עצמו – תיב. להחמיר על עצמו – פטור.

תני: לא להקל ולא להחמיר – תיב. אמר רבי: מתניתא אמרה בן. אמר לשומר הנס, אמר לשומר שבר והשוכר: "איכן שורי?" אמר לו: "מת".

מהו שיאמר לו: "בוא והשבע לי שלא נתת עיניך בה לגזולה?" מכל

ריש לקיש אמר: ראה עידי גניבה באין, ואמר: "גנבתני". מאחר שאין בהודייתו ממש – פטור.

[דף מ"ד ע"ב]

ראה עידי טביחה באין, ואמר: "טבתני". מאחר שאין (שיש) בידיעתו ממש – פטור (תיב).

רבי זירא בעי: ראה עדי אונסין באין, ואמר: "אונסתני"? אמר רבי חנינה: מתניתא – רבי שמעון דאמר: עיקר תביעה קנס – כמי שאין בהודייתו ממש ופטור [וחיב].¹ ורבנין אמרין: אין עיקר תביעה קנס – כמי שיש בהודייתו ממש וחיב [ופטור].²

הלכה ד'

מתני' אמר לשואל: "איכן שורי?" אמר לו: "מת" והוא שנשבר, או נשבה, או נגנב, או אבד. "נשבה" והוא שפמת, או נשבר, או נגנב, או אבד. "נגנב" והוא שפמת, או נשבר, או נשבה, או אבד. "אבד" והוא שפמת, או נשבר, או נשבה, או נגנב. "משביעך אני". ואמר: "אמן" – פטור.

² כן גרס ב"פני משה".

¹ כן גרס ב"פני משה".

ירושלמי מסכת שבועות - מכות

ברוך אתה יי, למדני חסיד: אמנו
אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו
ואלחי אבותינו, ששמת חלקנו
מיושבי בית המדרש, ולא שמת
חלקנו מיושבי קרנות. שאנו
משכימים והם משכימים. אנו
מדברי תורה, והם
משכימים לדברי תורה, והם
עמלים והם עמלים. אנו עמלים
ומקבלים שכר, והם עמלים ואינם
מקבלים שכר. אנו רצים והם
רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא,
והם רצים לבאר שחת, שנאמר
ואתה אלהים תורידם לבאר שחת,
אנשי דמים ומרמה לא יחצו
ימיהם, ואני אבטח בה:

יהי רצון מלפניך יי אלהי, פשם
שעזרתני לסיום מסכת שבועות,
פן תעזרני להתחיל מסכתות
וספרים אחרים ולסימם, ללמוד
וללמד לשמור ולעשות ולקיים את
כל דברי תלמוד תורתך באהבה:

וזכות כל התנאים ואמוראים
ותלמידי חכמים, ועמוד לי וזרעי,
שלא תמוש התורה מפני ומפי זרעי
זרע זרעי עד עולם.

ותתקיים בלי בדתה לך תנחה
אתה, בשכבה תשמר עליה,
והקיצות היא תשיחה:

מקום אינו משלם! מהו דיימר ליה:
"אפילו דאת יחב לי כמות דידי אנא
בעי גבך".

הדרן עלה ארבעה שומרים הן
וסליקא לה מסכת שבועות

הדרן עלה מסכת שבועות והדרה
עלו, דעתן עלה מסכת שבועות
ודעתה עלה, לא נתנשי מנה מסכת
שבועות ולא תתנשי מנה, לא
בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: (ג'
פעמים)

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלחי
אבותינו, שתהא תורתך אמנותנו
בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם
הבא:

חנינא בר פפא. רמי בר פפא. נחמן
בר פפא. אחאי בר פפא. אבא מרי
בר פפא. רפרם בר פפא. רכיש בר
פפא. סורחב בר פפא. אדא בר
פפא. דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי
תורתך בפנינו ובכיפיות עמך בית
ישראל, ונחיה בלנו אנחנו
ונצאצאנו ונצאצאי עמך בית
ישראל בלנו יודעי שמך ולומדי
תורתך: מאיבי תחכמני מצותה,
פי לעולם היא לי: יהי לבי תמים
בחסידה, למען לא אבוש: לעולם לא
אשבח פקודיה, פי כם חייטני:

ירושלמי מסכת שבועות - מכות

יט, יט) ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, את שאת יכול לקיים בו ועשיתם לו כאשר זמם וגו' - את מקיים בו לא תענה, ואת שאין את יכול לקיים בו ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו - אין את מקיים בו לא תענה ברעה. דבר אחר, ועשיתם לו, לא לזרעו, רבי יהושע בן לוי אמר: ועשיתם לו, שני דברים מסורין לבית דין, את תופש אחד מהן. יצא דבר שהוא מסור לשמים. פתיב, ולא יחלל זרעו בעמיו. אין לי אלא זרע שהוא מתחלל,

[דף א' ע"ב]

היא עצמה מניין? ודין הוא, מה אם הזרע שלא עבר עבירה - הרי הוא מתחלל, היא שעברה עבירה - אינו דין שתתחלל! הוא עצמו יוכיח, שעבר עבירה ואינו מתחלל! לא אם אמרתם באיש שאינו מתחלל בכל מקום, תאמר באשה שהיא מתחללת בכל מקום, הואיל והיא מתחללת בכל מקום דין הוא שתתחלל. ואם נפשך לומר! לא יחול ולא יחלל. אף מי שהיה פשר, ונתחלל. בר פדייה אומר: המתחלל - לא נתחלל, היאך זה מתחלל!

עדים שגזדממו, רבי יוחנן אמר: שקר שקר. עדים שגזדממו וחרורו

כי כי ירבו ימיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד: יי עז לעמו יתן, יי יברך את עמו בשלום:

מסכת מכות

פרק ראשון

הלכה א'

מתני' ביצד העדים נעשים זוממין? "מעידים אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה" - אין אומרין: "יעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו". אלא: לוקה ארבעים.

"מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב גלות" - אין אומרין: "יגלה זה תחתיו". אלא, לוקה ארבעים.

"מעידין אנו באיש פלוני שגירש את אשתו ולא נתן לה כתובתה". והלא בין היום בין למחר סופו ליתן לה כתובתה. אלא אומדים במה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו, שאם נתאלמנה או נתגרשה ואם מתה, יירשנה בעלה.

גמרא אמר רבי יוסי בן חנינה: הפל תיה בכלל (שמות כ, יג) לא תענה ברעה עד שקר, יצא (דברים

ירושלמי מסכת שבויעות – מכות

זוממים – לוקין ומשלמין, שלא השם המביא לידי מכות מביא לידי תשלומין; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל המשלם – אינו לוקה.

”מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים”, ונמצאו זוממין – לוקים שמונים, משום לא תענה ברעך עד שקר, ומשום ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אינן לוקין אלא ארבעים.

משלשים בפמון, ואין משלשים במפות. כיצד? העידוהו שהוא חייב לחבירו מאתים זוו, ונמצאו זוממין – משלשין ביניהן. העידוהו שהוא חייב מלקות ארבעים, ונמצאו זוממין – כל אחד ואחד לוקה ארבעים.

גמרא רב בא בר ממל, רב עמרם, רב מתנה בשם רב: הפלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו – שביעית משמטתו.

[דף ב' ע"א]

והא תנינן: השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה. ומר רבי לעזר: רבי יהודה היא. וראוי הוא לתובעו בראש השנה! כפי דמר רבי בא בשם רבי זעירא. מפנין

ונשתקרו, רבי יוחנן אומר: שקר שקר.

רבי לעזר אומר: רשע רשע, נאמר רשע במחוייבי מיתות, ונאמר רשע במחוייבי מכות, מה רשע שנאמר במחוייבי מיתות – אין ממון אצל מיתה, אף רשע שנאמר במחוייבי מכות – אין ממון אצל מכות.

בר פדייה אומר: (דברים יט, ה) הוא ינום, לא זוממיו.

ואין משלמין כל הכתובה, אבל משלמין הן טובת הננית כתובה. כיצד? אומר, כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו, שמא תמות בחיי בעלה וירשנה בעלה, או שמא ימות בעלה בחייה וירש הלה את כתובתה, לפי כך הוא משלם.

הלכה ב'

מתני' ”מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו אלף זוו על מנת ליתנם מיפן ועד שלשים יום” והוא אומר מיפן ועד עשר שנים. אומדין כמה אדם רוצה ליתן ויהיו אלף זוו בדין, בין ליתנם מיפן ועד שלשים יום, בין ליתנם מיפן ועד עשר שנים.

”מעידים אנו באיש פלוני שהוא חייב לחבירו מאתים זוו”, ונמצאו

ירושלמי מסכת שבועות – מכות

שלא תאמר: כל שלשים יום אין רשאי לתובעו, לאחר שלשים יום – בהשמיט כספים הוא, לא יגבנו? לפום בן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה.

ולא בן אמר רבי בא בר מכול, רב עמרם, רב מתנה בשם רב: המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו – השביעית משמטתו. אשכח תני רבי ישמעאל. קרבה שנת השבע שנת השמיטה. לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה? ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה? שלא תאמר: כל שש שנים – פרמו לפניו, שדהו לפניו, ולאחר שש שנים – בהשמיט כספים הוא, לא יגבנו? לפום בן צריך מימר: קרבה שנת השבע שנת השמיטה.

הלכה ג'

מתני' אין העדים נעשים זוממים עד שיזומו את עצמן. ביצד? אמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שהרג את הנפש". אמרו להן: "היאך אתם מעידים? שהרי הנהרג תוה או ההורג היה עמנו אותו היום במקום פלוני!" – אין אלו זוממין. אכל אמרו להן: "היאך אתם מעידין? שהרי אתם הייתם עמנו אותו היום

שאינו ראוי לתובעו, כמי שאינו ראוי להאמינו. וכיון שאינו ראוי להאמינו, כמי שאינו ראוי ליתן לו מעות. וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו מעות ולא נתן – נעשית הראשונה מלוה.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב: המלוה את חבירו על מנת שלא תשמיטנו שמיטה – אין השביעית משמטתו. והא תנינן: בין נותנן מיכן ועד שלשים יום, בין נותנן מיכן ועד עשר שנים. ויש עשר שנים בלא שמיטה? רבי הונא אמר: איתפלגון רב נחמן ורב ששת, חד אמר: במלוה על המשכון. וחרנה אמר: בכותב לו פרוזבול.

תני: שלשים יום לא איתי. מהו שלשים יום לא איתי? שמואל אמר: המלוה את חבירו כהם – אינו רשאי לתובעו עד שלשים יום. גאל רבי יהודה ומר טעמא, קרבה שנת השבע שנת השמיטה. לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה? ומה תלמוד לומר קרבה שנת השבע שנת השמיטה!

[דף ב' ע"ב]

ירושלמי מסכת שבויעות - מכות

מתני' אין העדים הזוממים נהרגין עד שייגמר הדין. שהרי הצדוקים אומרים: עד שיהרג, שנאמר נפש תחת נפש. אמרו להן חכמים והלא כבר נאמר ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, והרי אחיו קיים! אם כן למה נאמר נפש תחת נפש? יכול משקיבלו עדותן ייהרגו, תלמוד לומר נפש תחת נפש, הא אינן נהרגין עד שייגמר הדין.

גמרא אמר רבי זעירא: הדין אמרת: עד זומם אינו נפסל בבית דין, אלא מעצמו הוא נפסל! פתור לה בהתרייה.

ותני כן: אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בשתי ביתי עדיות ובשתי התריות, אבל בעדות אחת ובהתרייה אחת, כל עדות שבטלה מקצתה - בטלה כולה. מהו כל עדות שבטלה מקצתה בטלה? היו עומדין ומעידין עליו בעשרה בניסן שגנב את השור באחד בניסן, ומכח ומכר בחמשה בניסן, והוזמו באחד עשר בניסן, כל עדות שהעידו מב' [מעשרה] בניסן עד חמשה עשר בניסן למפרע - הרי אלו פסולין.

אמר רבי בא בר ממל: תיפתר במעידין עליו בפרך אחד, ולית שמע מינה כלום.

במקום פלוני! - הרי אלו זוממין ונהרגין על פיהם.

באו אחרים והזימום, באו אחרים והזימום, אפילו מאה - פולס ייהרגו. רבי יהודה אומר: איסטיסיס היא זו, אינה נהרגת אלא בת הראשונה בלבד.

גמרא רבי בא בר ממל: והוא שנהרג, אבל אם לא נהרג - לא. הדין היא דתנינן: אינה נהרגת אלא בת הראשונה בלבד.

רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא:

[דף ג' ע"א]

היו עומדין ומעידין עליו שהרג את הנפש בלוד. באו אחרים ואמרו להן: "היאך אתם מעידין? שהרי אתם הייתם עמנו בחמשה בחדש בפיסריי! ובאו אחרים ואמרו להן: "היאך אתם מעידים? שהרי אתם הייתם עמנו בחמשה בחדש בציפוריי! ההורג - אינו נהרג, שפוא עדים זוממין הן. והעדים - אינן נהרגין, שפוא אמת אמרו.

הלכה ד'

ירושלמי מסכת שבויעות - מכות

עבירה, על אחת כמה וכמה ישלם שֶׁכֶּר לְנִיטְפָל לְעוֹשֵׂי מִצְוַה מְעוֹשֵׂי מִצְוַה. מִה שְׁנַיִם נִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קָרֹב אוֹ פְּסוּל - עֲדוּתָן בְּמִילָה, אִם שְׁלֹשָׁה נִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קָרֹב אוֹ פְּסוּל - עֲדוּתָן בְּמִילָה. מִנְיִן אֶפִּילוּ מֵאַה? תְּלֻמוּד לֹמַר: עֲדִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמַה דְּכָרִים אָמורים? בְּדִינֵי נְפֹשׁוֹת. אֲבָל בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת - תְּתַקֵּים הָעֲדוּת בְּשָׂאָר.

רַבִּי אֹמַר: אֶחָד דִּינֵי מְמוֹנוֹת וְאֶחָד דִּינֵי נְפֹשׁוֹת, בְּזִמְן שֶׁהִתְרוּ בְּהֶן, אֲבָל בְּזִמְן שֶׁלֹּא הִתְרוּ בְּהֶן, מִה יַעֲשֶׂה שְׁנֵי אַחֲזִין שָׂרָא בְּאֶחָד שֶׁהִרְגוּ אֶת הַנְּפֹשׁ?!

גִּמְרָא יֹאמַר דִּינֵי מְמוֹנוֹת וְאֵל יֹאמַר דִּינֵי נְפֹשׁוֹת? שְׂאִילוּ נְאֻמַּר דִּינֵי מְמוֹנוֹת וְלֹא נְאֻמַּר דִּינֵי נְפֹשׁוֹת, הֵייתִי אֹמַר: דִּינֵי מְמוֹנוֹת הַקָּלִים - שְׁלֹשָׁה מְזֻמְמִין אֶת הַשְּׁנַיִם, וְשְׁנַיִם אֵין מְזֻמְמִים אֶת הַשְּׁלֹשָׁה. מִנְיִן אֶפִּילוּ מֵאַה? תְּלֻמוּד לֹמַר: עֲדִים. אוֹ אִילוּ נְאֻמַּר דִּינֵי נְפֹשׁוֹת וְלֹא נְאֻמַּר דִּינֵי מְמוֹנוֹת, הֵייתִי אֹמַר דִּינֵי נְפֹשׁוֹת הַחֲמוּרִין - שְׁנַיִם מְזֻמְמִים אֶת הַשְּׁלֹשָׁה, שְׁלֹשָׁה אֵינֶן מְזֻמְמִים אֶת הַשְּׁנַיִם, מִנְיִן אֶפִּילוּ הֵן מֵאַה? תְּלֻמוּד לֹמַר: עֲדִים.

וְתַנִּי בֵּן. הָיוּ הֵן רֵאשׁוֹנִים וְהֵן הָאַחֲרוֹנִים, הַזְמוּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה - אֵין בְּכָד כְּלוּם. בְּשְׁנַיִיה - הָרִי אֵלוֹ עֲדוּת אַחַת. בְּשְׁלִישִׁית - הָרִי אֵלוֹ:

[דף ג' ע"ב]

כְּשֵׁתִי עֲדִית. וְהִכִּי אָמַר בְּמַעֲיָדִין עָלָיו בְּכָרְד אֶחָד, לִית שְׁמַע מִינְהָ כְּלוּם?! לֹא אֶתִיִּיא אֶלָּא עַל יְדֵי עֲדִית סְגִין.

אָמַר רַבִּי זְעִירָא: הָדָא אָמַרְהָ: עַד זֹמַם - אֵינוֹ נִפְסַל בְּבֵית דִּין אֶלָּא מֵעֲצָמוֹ הוּא נִפְסַל.

הִלְכָה ה'

מִתַּנִּי' עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֲדִים יוֹמַת הַמַּת. אִם מִתְקַיְמַת הָעֲדוּת בְּשְׁנַיִם, לְמַה פְּרַט הַכְּתוּב שְׁלֹשָׁה? אֶלָּא לְהַקִּישׁ שְׁלֹשָׁה לְשְׁנַיִם. מִה שְׁלֹשָׁה מְזֻמְמִין אֶת הַשְּׁנַיִם, אִם הַשְּׁנַיִם יִזְמוּ הַשְּׁלֹשָׁה. וּמִנְיִן אֶפִּילוּ מֵאַה? תְּלֻמוּד לֹמַר, עֲדִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמַר: מִה שְׁנַיִם אֵינֶן נִהְרְגִין עַד שִׁיהוּ שְׁנֵיהֶם זֻמְמִין, אִם שְׁלֹשָׁה אֵינֶן נִהְרְגִין עַד שִׁיהוּ שְׁלֹשָׁתָן זֻמְמִין. וּמִנְיִן אֶפִּילוּ מֵאַה? תְּלֻמוּד לֹמַר עֲדִים.

רַבִּי עֲקִיבָא אֹמַר: לֹא בָּא הַשְּׁלִישִׁי אֶלָּא לְהַחְמִיר עָלָיו וּלְעַשׂוֹת דִּינוֹ כִּיּוֹצֵא בְּאֵלוֹ! אִם כָּד עָנַשׁ הַכְּתוּב לְנִיטְפָל לְעוֹבְרֵי עֲבִירָה, בְּעוֹבְרֵי

ירושלמי מסכת שבוועות - מכות

הלכה ו'

גמרא תני רבי הושעיה: הפסוק הזה אמור בשתי פיתוי עדים. פי יקום עד חמס באיש, עד זומם שהוא עונה באיש, לענות בו לא בעידותו. עדים זוממין, מהו שיהו צריכין לקבל התרבייה? רבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר: עדים זוממין - אינן צריכין לקבל התרבייה. אמר רבי אבהו: לא חיישין לזן! אמר רבי יעקב בר דפי: ואית גבולין סגין מאן אילין חמיינן חכריהון נפקין מיסמלא ולא אמרין בלום.

כתב כל נכסיו לשני בני אדם באחת, היו העדים בשרין לזה ופסולין לזה, רבי הילא אמר: איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. חד אמר: מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה, והרנה אמר: בשירין לזה ופסולין לזה. רבי מנא לא מפרש,

[דף ד' ע"ב]

רבי אבון מפרש, רבי יוחנן אמר: מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה. רבי שמעון בן לקיש אמר: בשירין לזה פסולין לזה. אמר רבי לעזר: מתניתא מסייעה לרבי יוחנן. מה השנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול - עדותן בטילה, אף השלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול -

מתני' היו שנים רואין אותו מחלון זה, ושנים רואין אותו מחלון זה, ואחד מתרה בו באמצע בזמן שמקצתן רואין אילו את אילו - הרי אילו עדות אחת. ואם לאו - הרי אלו שתי עדיות. לפיכך אם נמצאת אחת מהן זוממת - היא והן נהרגין, והשניה - פטורה.

[דף ד' ע"א]

גמרא אמר רבי ירמיה: חמי היך תנינן הכא, היו שנים רואין אותו מחלון זה, ושנים רואין אותו מחלון זה, ואחד מתרה בו באמצע, בזמן שמקצתן רואין אילו את אלו - הרי אלו עדות אחת, ואם לאו - הרי אלו שתי עדיות. הא אם היו שלשה שלשה - לא בדא.

אמר רבי יוסי: תנינן שלשה שלשה, לא בדא. תנינן הכא מה דלא תנינן בכל סנהדרין, הוא והן - נהרגין, והשנייה - פטורה.

הלכה ז'

מתני' רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: לעולם אינו נהרג עד שיהו שני עידיו מתרין בו, שנאמר על פי שנים עדים. דבר אחר, על פי שנים עדים, שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן.

ירושלמי מסכת שבוועות - מכות

גמרא מנהדרין נוהגת בארץ
ובחוצה לארץ, דכתיב: והיו אלה
לכם לחקת משפט לדורתיכם בכל
מושבותיכם. ומה תלמוד לומר:
שפטים ושטרם תתן לה בכל
שעריה? בערי ארץ ישראל! אלא,
שבערי ישראל מושיבין דיינים בכל
עיר ועיר, ובחוצה לארץ מושיבין
אותן פלכים פלכים. תני, רבי
דוסתאי בי רבי ינאי אומר, מצוה
לכל שבט שיהא דן את שבטו,
דכתיב שפטים ושטרם תתן לה
בכל שעריה אשר ה' אלהיה נתן
לה לשבטיה.

תני רבן שמעון בן גמליאל:
מחוייבי מיתות שברחו מן הארץ
לחוצה לארץ - ממיתין אותן מיד.
ברחו מהוצה לארץ לארץ - אין
ממיתין אותן מיד, אלא דנין
בתחילה.

חדרו עלה פרק פיצד העדים

עדותן במילה. מניין אפילו מאה?
תלמוד לומר עדים. רבי יעקב בר
אחא אומר: איתפלגון רבי חנינה
חברין דרבנין ורבנין. חד אומר:
יאות אומר רבי לעזר. וחרנה אומר:
לא אומר רבי לעזר יאות. מאן
דאמר: יאות אומר רבי לעזר,
נעשית בעידות אחת ובהתרייה
אחת, וכל עדות שבטלה מקצתה
בטלה בולה. מאן דאמר: לא אומר
רבי לעזר יאות, נעשית בשתי ביתי
עדים, בשירין לזה ופסולין לזה.

הלכה ח'

מתני' מי שנגמר דינו וברח, ובה
לפני אותו בית דין - אין סותרין
את דינו. כל מקום שיעמדו שנים
ויאמרו מעידין אנו באיש פלוני
שנגמר דינו בבית דינו של פלוני,
ופלוני ופלוני עדיו - הרי זה ייהרג.
מנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה
לארץ. מנהדרין ההורגת אחד
בשבוע - נקראת חבלנית. רבי
לעזר בן עזריה אומר: אחד
לשבועים שנה. רבי טרפון ורבי
עקיבה אומר: אילו היינו בסנהדרין
לא נהרג בה אדם מעולם. רבן
שמעון בן גמליאל אומר: אף הן
מרבין שופכי דמים בישראל.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

פֶּרֶק שְׁנִי

בְּדַקְדוּקֵי מְצוּהָ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל מְצוּהָ שֶׁהִחֲזִיקוּ בָּהּ כּוֹתִים הִרְבֵּה מְדַקְדְּקִין בָּהּ יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל.

ג. חֲמִצָּן שֶׁל עוֹבְרֵי עֲבֵרָה - מִתֵּר אַחַר הַפֶּסַח מִיָּד, מִפְּנֵי שֶׁמֶחֱלִיפִין אֶת הַשָּׂאֹר. הַחֲנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמְלֵאֵי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּפּוֹעְלֵי נְכָרִים נִכְנְסִין לָשֵׁם, חֲמִץ שֶׁנִּמְצָא שָׁם אַחַר הַפֶּסַח - אֲסוּר בַּהֲנָאָה, וְאִין צְרִיף לֹאמַר בְּאַכִּילָהּ.

ד. חֲנוּת שֶׁל נְכָרִים וּפּוֹעְלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּתוֹכוֹ, וּמְצָאוּ בוֹ חֲמִץ אַחַר הַפֶּסַח - מִתֵּר בְּאַכִּילָהּ, וְאִין צְרִיף לֹאמַר בַּהֲנָאָה. חֲנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּפּוֹעְלֵי נְכָרִים עוֹשִׂין בְּתוֹכָהּ וּמְצָאוּ בוֹ חֲמִץ אַחַר הַפֶּסַח - אֲסוּר בַּהֲנָאָה, וְאִין צְרִיף לֹאמַר בְּאַכִּילָהּ. חֲנוּת שֶׁל נְכָרִים וּפּוֹעְלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּתוֹכָהּ, וּמְצָאוּ בָּהּ חֲמִץ אַחַר הַפֶּסַח - מִתֵּר בְּאַכִּילָהּ, וְאִין צְרִיף לֹאמַר בַּהֲנָאָה.

ה. נְכָרֵי שֶׁהִלְוֶה אֶת יִשְׂרָאֵל עַל חֲמִצּוֹ, וְאָמַר לוֹ: 'אִם לֹא בְּאִתִּי קֵדָם הַפֶּסַח, הֲרִי זֶה מְכוּר לָךְ אַחַר הַפֶּסַח' - מִתֵּר בְּאַכִּילָהּ, וְאִין צְרִיף לֹאמַר בַּהֲנָאָה. יִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוֶה אֶת

א. חֲמִץ שֶׁל כּוֹתִים, מְאִימְתִי מִתֵּר אַחַר הַפֶּסַח? שֶׁל בְּעֲלֵי בָתִּים - אַחַר שֶׁלֹּשׁ שַׁבָּתוֹת. שֶׁל אֶפְיָה וְשֶׁל נְחֹתוּמִים בַּכִּפָּרִים - עַד שֶׁלֹּשָׁה יָמִים. וּבְכַרְכִּין - עַד שֶׁלֹּשָׁה תַּנּוּרִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כְּשֶׁאֲמָרוּ שֶׁל בְּעֲלֵי בָתִּים אַחַר שֶׁלֹּשׁ שַׁבָּתוֹת - שֶׁל אֶפְיָה. אִם הִיא הִרְבֵּה בְּנֵי הַבַּיִת, אוֹ שֶׁעָשָׂה מִשְׁתָּה לְבָנוּ וְאֶפְהָ בְּשֶׁלֹּשָׁה תַּנּוּרִים זֶה אַחַר זֶה - מִתֵּר. וְשֶׁאֲמָרוּ שֶׁל נְחֹתוּמִין בַּכִּפָּרִים - עַד שֶׁלֹּשָׁה יָמִים, וְאִם נִדְחַק וְאֶפְהָ בְּשֶׁלֹּשָׁה תַּנּוּרִים זֶה אַחַר זֶה, אֶפְלוּ בְּיוֹם אֶחָד - מִתֵּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִף כְּשֶׁאֲמָרוּ הַנְּחֹתוּמִים בְּכַרְכִּים עַד שֶׁלֹּשָׁה הַתַּנּוּרִים אֲסוּר עַד שֶׁלֹּשָׁה יָמִים, שֶׁמִּשְׁחֲרִית הִיא בּוֹדָה לוֹ שְׂאוֹר כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁלֹּא עָשׂוּ פְּסַחִיָּהּ עִם יִשְׂרָאֵל, אוֹ שֶׁהִקְדִּימוּ יוֹם אֶחָד. אָבֵל אִם עָשׂוּ פְּסַחִיָּהּ עִם יִשְׂרָאֵל, אוֹ שֶׁעֲכָבוּ יוֹם אֶחָד אַחַר יִשְׂרָאֵל - חֲמִצּוֹ מִתֵּר, אַחַר הַפֶּסַח מִיָּד.

ב. מְצָה שֶׁל כּוֹתִים - מִתְּרַת, וְאָדָם יוֹצֵא בָּהּ יָדֵי חוֹבְתוֹ בַּפֶּסַח, וְרַבִּי אֶלְיָעָזָר אוֹסֵר, לְפִי שְׂאִין בְּקִיאִין

תּוֹסֵפֶתָא

הַשָּׁלֵם

אָמַר לוֹ: 'מִבְּגָאִי! טוֹל גְּלוֹסְקִין הִלְלוּ מְאִילְעִי! נִטְפֵּל לוֹ רַבִּי אִילְעִי, אָמַר לוֹ: 'מִהֵיכֵן אַתָּה?' אָמַר לוֹ: 'מִהֵעִירוֹת הִלְלוּ שֶׁל בְּרַגְנִין'. 'וּמָה שְׂמֵךְ?' אָמַר לוֹ: 'מִבְּגָאִי'. אָמַר לוֹ: 'מִכִּירְךָ רַבֵּן גְּמְלִיאֵל מִמִּיּוּ? אָמַר לוֹ: 'לָאוּ! בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְמַדְנּוּ שְׂכּוֹן רַבֵּן גְּמְלִיאֵל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וּשְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים לְמַדְנּוּ בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, לְמַדְנּוּ שְׂאִין מַעֲבִירִים עַל הָאוֹכְלִים. וְלְמַדְנּוּ שְׁהוֹלְכִים אַחַר רוֹב הוֹלְכֵי דְרָכִים. וְלְמַדְנּוּ שְׁחֻמְצוֹ שֶׁל נְכָרִי אַחַר הַפֶּסַח מִתָּר בְּהִנָּאָה, כִּיּוֹן שֶׁהֵגִיעַ לְכוֹזִיב, בָּא אַחַד וְשָׂאֵל עַל נְדָרוֹ, וְאָמַר לְזֶה שְׁעָמוֹ: 'כָּלוּם שְׁתִּינּוּ רַבִּיעִית יַיִן הָאִיטְלָקִי? אָמַר לוֹ: 'הֵן'. - 'אִם כֵּן יִטִּיל אַחֲרֵינוּ עַד שְׂיִפִּיג יַיִנוּ. וְטִיל אַחֲרָיו שְׁלוֹשָׁה מִלִּין, עַד שֶׁהֵגִיעַ לְסִלְמָה שֶׁל צוּר, כִּיּוֹן שֶׁהֵגִיעַ לְסִלְמָה שֶׁל צוּר, יֵרֵד רַבֵּן גְּמְלִיאֵל מִן הַחֲמוּר, וְנִתְעַטֵּף, וַיֵּשֶׁב, וְהִתִּיר לוֹ אֶת נְדָרוֹ. וְהִרְבֵּה דְּבָרִים לְמַדְנּוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה: לְמַדְנּוּ, שְׂרַבִּיעִית יַיִן הָאִיטְלָקִי מְשֻׁכֵּר. וְלְמַדְנּוּ, שְׂכּוֹר אֵל יוֹרֵה. וְלְמַדְנּוּ, שֶׁהִדְרִךְ מִפִּיגָה אֶת הַיַּיִן. וְלְמַדְנּוּ, שְׂאִין מִפִּירִין נְדָרִים - לֹא רְכוּב, וְלֹא מְהַלֵּךְ, וְלֹא עוֹמֵד, אֶלָּא מַעֲטָף וּמִיֵּשֶׁב.

הַנְּכָרִי עַל חֻמְצוֹ, וְאָמַר לוֹ: 'אִם לֹא בְּאִתִּי קֶדֶם הַפֶּסַח, הֲרִי זֶה מְכוּר לָךְ אַחַר הַפֶּסַח' - אֲסוּר בְּהִנָּאָה, וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר בְּאִכִּילָהּ.

ו. נְכָרִי שְׂבָא לְבֵיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחֻמְצוֹ בִּידוֹ - אִין זְקוּק לְבַעַר. הַפְּקִידוֹ אֶצְלוֹ - חַיִּב לְבַעַר. יַחַד לוֹ בֵּית בְּפָנֵי עֲצָמוֹ - אִין זְקוּק לוֹ. יִשְׂרָאֵל וְנְכָרִי שְׁהִיוּ בְּאִין בְּסְפִינָה וְחֻמְצָא בִּיד יִשְׂרָאֵל - הֲרִי זֶה מוֹכְרוֹ לְנְכָרִי, וְנוֹתְנוֹ בְּמִתְנָה, וְחוֹזֵר וְלוֹקַח מִמֶּנּוּ אַחַר הַפֶּסַח, וּבִלְבָד שְׂיִתְנוּ לוֹ בְּמִתְנָה גְּמוּרָה.

ז. רִשְׁאֵי יִשְׂרָאֵל שְׂיֵאמַר לְנְכָרִי: 'עַד שְׂאֵתָה לּוֹקַח בְּמִנָּה בֹא וְלוֹקַח בְּמֵאֲתִים, וְאִם אֶצְטַרְךָ לִי אָבוֹא וְאֶקַּח מִמֶּךָ אַחַר הַפֶּסַח'.

ח. מְשֻׁכֵּר יִשְׂרָאֵל חֲמוּרוֹ לְנְכָרִי לְהוֹלִיךְ עָלֶיהָ חֻמְצָא מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, מְצָא חֻמְצָא בְּדֶרֶךְ, אִם רַבָּה חֻמְצָא - מִתָּר. וְאִם לָאוּ - אֲסוּר.

ט. מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּן גְּמְלִיאֵל שֶׁהָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמוּר, וְהָיָה הוֹלֵךְ מַעֲכוֹ לְכוֹזִיב, וְהָיָה רַבִּי אִילְעִי מְהַלֵּךְ אַחֲרָיו. אָמַר לְרַבִּי אִילְעִי: 'טוֹל גְּלוֹסְקִין מִן הַדְּרִיךְ, מְצָא נְכָרִי אַחַר,

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

הַסְרִיקִין אַסוּרִין וּסְרִיקֵי בִיתוֹס
מְתָרִין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי
צְדוֹק: פֵּעַם אַחַת נִכְנַסְתִּי אַחַר אָבִא
לְבֵית רַבִּין גַּמְלִיאֵל, וְהִבִּיאוּ לִפְנֵי
סְרִיקִין הַמְצִירִין בְּפִסְחָא, אָמַרְתִּי:
'אָבִא! לֹא כֵן אָמְרוּ חַכְמִים - אֵין
עוֹשִׂין סְרִיקִין הַמְצִירִין בְּפִסְחָא?!'
אָמַר לִי: 'בְּנִי! לֹא שָׁל כָּל אָדָם
אָמְרוּ, אֶלָּא שָׁל נַחְתוּמִין אָמְרוּ'.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עוֹשִׂין סְרִיקִין כְּמִין
רְקִיקִין, וְאֵין עוֹשִׂין סְרִיקִין כְּמִין
גְלוֹסְקָאוֹת.

יג. אֵין יוֹצֵאִין, לֹא בְחֵלוֹט, וְלֹא
בְּמַעֲסָה, וְלֹא בְּסַפְגָּנִין, וְלֹא
בְּדוּבָשִׁין, וְלֹא בְּאַסְקָרִיטִין. אָבִל
מְמַלֵּא כְרוֹסוּ מַהֲזֵן, וּבִלְבַד שִׂיאֲכֵל
כְּזֵית מִצָּה בְּאַחְרוּנָה. יוֹצֵאִין בְּמִצָּה
מְתַבָּלָת, בֵּין שְׁנַתְבָּלָה בְּאַלְפָס, בֵּין
שְׁנַתְבָּלָה בְּקִדְרָה. יוֹצֵאִין בְּחִרְרָה
וּבְמִצָּה יְשָׁנָה, וּבִלְבַד שֶׁשְׁשָׂאָה
מְתַחֲלָה לְשֵׁם פִּסְחָא.

יד. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא אוֹמֵר:
יוֹצֵאִין בְּחִזְרָת וּבְחִרְדָּל. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: כָּל שֵׁישׁ בּו שָׂרְף - אֵין
יוֹצֵאִין בּו. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא
אוֹמֵר: כָּל שְׁפָנִיו מְכֻסִּיפִין. אַחֲרִים

י. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: אָף
הַקְרָמִית¹ אָדָם יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹכְתוֹ
בְּפִסְחָא. יוֹצֵאִין בְּמַעֲשֵׁר שְׁנֵי
בִירוּשָׁלַיִם, אָבִל לֹא בְּכַוּוּרִים. וּמָה
הַפֶּרֶשׁ יֵשׁ בֵּין מַעֲשֵׁר שְׁנֵי
לְכַוּוּרִים? מַעֲשֵׁר שְׁנֵי יֵשׁ לוֹ הַתֵּר
אֲכִילָה בְּגִבּוּלִין, וּבְכַוּוּרִים אֵין לָהֶם
הַתֵּר אֲכִילָה בְּגִבּוּלִין.

יא. יוֹצֵאִין בְּרִיקָה הַשְּׂרוּי וּבְמִבְשָׁל
שָׁלָא נְמוּחָ; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר: יוֹצֵאִין בְּרִיקָה הַשְּׂרוּי,
וְאֵין יוֹצֵאִין בְּמִבְשָׁל, אָף עַל פִּי
שָׁלָא נְמוּחָ. יוֹצֵאִין בְּסַפְגָּנִים
הַנְּעָשִׂים בְּאוּר, וְאֵין יוֹצֵאִין
בְּסַפְגָּנִים הַנְּעָשִׂים בְּחֻמָּה, אֵין
עוֹשִׂין סוּפְגָנִים בְּחֻמָּה בְּפִסְחָא.

יב. יוֹצֵאִין בְּפֶת נִקְיָה וּבְהִדְרָאָה,
וּבְסְרִיקִין הַמְצִירִין, וְאֵין עוֹשִׂין
סְרִיקִין מְצִירִין בְּפִסְחָא. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה: דְּבָר זֶה שָׁאֵל בִּיתוֹס בֶּן
זוּנִין לְחַכְמִים, מַפְנִי מָה אָמְרוּ אֵין
עוֹשִׂין סְרִיקִין הַמְצִירִין בְּפִסְחָא?
אָמְרוּ לוֹ: מַפְנִי שְׁהָאִשָּׁה שׁוּהָה
עֲלֵיהֶן וּמְתַמְצָתָן. אָמַר לָהֶם:
אֲפֹשֶׁר יַעֲשֶׂנָה בְּדַפּוּס וַיִּקְבְּעֵנָה
כִּינּוּן²! אָמְרוּ לוֹ: יֹאמְרוּ - 'כָּל

¹ מִיּוֹן דְּגוּז.

² מִכּוּז וּבְדִיּוּק.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

לְבַעֲרָם, וְאִם לָאוּ - אֵינּוּ צָרִיךְ לְבַעֲרָם.

ב. עֲרַבְתָּ הָעֶבְדִּינִי שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ קֶמַח תּוֹךְ שְׁלוֹשָׁה יָמִים - חַיֵּב לְבַעֲרָם. קֶדֶם שְׁלוֹשָׁה יָמִים - אֵינּוּ חַיֵּב לְבַעֲרָם, מְלֻגְמָא שֶׁנִּסְרַחָה - אֵינּוּ צָרִיךְ לְבַעֲרָם. הַקִּילוֹר, וְהָאֶסְפְּלָנִית, וְהַרְטִיָּה, שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ קֶמַח - אֵין צָרִיךְ לְבַעֲרָם. חֶרְסֵת שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ קֶמַח - הֲרִי זֶה אָסוּר. חִלּוֹת בְּצֶק שֶׁעֲפָשׂוּ אוֹ שִׁיבְשׂוּ - הֲרִי אֵלוֹ אָסוּרִים.

ג. חֲמוּץ שֶׁיֵּרֵד לְתוֹךְ הַבּוֹר - הֲרִי זֶה כְּמִבְעֵר. רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: קֶמַח קָלִי שֶׁיֵּרֵד לְתוֹכָהּ דִּלְגָּה - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם חֲמֵץ.

ד. הַשּׁוֹרָה חֲטִים וְשַׁעוּרִים בְּמִים וְהַחֲמִיצוֹ - הֲרִי אֵלוֹ אָסוּרוֹת. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: הַשּׁוֹרָה שֶׁעוֹרִין בְּמִים וְנִתְבַּקְּעוּ - הֲרִי אֵלוֹ אָסוּרוֹת. וּבַחֲמֵץ - בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ מִתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהַחֲמֵץ צוֹמֵתָן.

ה. אֵין לְשִׁין אֶת הַמִּצָּה בְּרוֹתְחִין - מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹלְטִין. וְלֹא בְּפוֹשְׁרִים - מִפְּנֵי שֶׁמְחַמֵּצִין. אֲבָל לְשִׁין אוֹתָהּ בְּצוֹנָן. אֵין לְשִׁין אֶת הַמִּצָּה בְּשָׂרָה

אוֹמְרִים: כָּל יֶרֶק מִן יֵשׁ לוֹ שָׂרֵף וּפְנֵיו מְכֻסִּיפִין - יוֹצֵאִים בָּהֶם בֵּין לְחַיִּים בֵּין יְבֵשִׁים, וְאֵין יוֹצֵאִין בָּהֶן כְּמוֹשִׁים. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: אִף יוֹצֵאִין בָּהֶן יְבֵשִׁין, מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אָמְרוּ: יוֹצֵאִין בָּהֶן כְּמוֹשִׁין.

טו. הַחֲזֵרֶת, וְהַמִּצָּה, וְהַפֶּסֶח - לִילִי יוֹם-טוֹב וְרֵאוֹן חוֹבָה, וְהַשָּׂאֵר יָמִים - רְשׁוּת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: לְאֲנָשִׁים - חוֹבָה; לְנָשִׁים - רְשׁוּת. הֲלֵל הַזֶּקֶן הִיָּה כּוֹרֵךְ שְׁלִשְׁתָּן, זֶה בָּזָה וְאוֹכְלָן. מֵאִמְתִּי אוֹכְלָן? מִשְׁתַּחֲשָׁף, לֹא אוֹכְלָן מִשְׁתַּחֲשָׁף - אוֹכְלָן כָּל הַלֵּילָה, לֹא אוֹכְלָן כָּל הַלֵּילָה - לֹא יֵאכְלֶם מֵעַתָּה. הַחֲזֵרֶת, וְהַמִּצָּה, וְהַפֶּסֶח - אֵין מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה.

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. בְּצֶק שֶׁבִּסְדָּקִי עֲרַבָה בְּמָקוֹם הָעֲשׂוֹי לְחֵזֶק - אֵינּוּ חוֹצֵץ וְאֵינּוּ עוֹבֵר. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵינּוּ עֲשׂוֹי לְחֵזֶק - חוֹצֵץ וְעוֹבֵר. אִם יֵשׁ כְּזוֹת בְּמָקוֹם אֶחָד, בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ - חוֹצֵץ וְעוֹבֵר. הִיָּה כְּחֻצֵי זֵית מְכָאן וְכְחֻצֵי זֵית מְכָאן, וְכִמֵּין חוּט בְּאֲמָצֵעַ, אִם נִטְלִין שְׁלִשְׁתָּן כְּאֶחָד - הֲרִי זֶה צָרִיךְ

תּוֹסֵפֶתָא

מִשְׁקִין, וְאִם לָשׁ, רַבֵּן גַּמְלִיאֵל
אוֹמֵר: תְּשׁוּרְף מִיָּד, וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים: תֵּאָפֶה. אָבֵל מְקַטְפִּין
אוֹתָהּ בְּכֶלֶן.

ו. מִי תִשְׁמִישׁוּ שֶׁל נִחְתוּם שׁוֹפְכִין
אוֹתָן בְּמָקוֹם הָאֶשְׁבָּרֵן, וְאִין
שׁוֹפְכִין אוֹתָן בְּמָקוֹם מְדֻרָּן - מִפְּנֵי
שְׁמֵת־כְּנֻסוֹת וּבָאוֹת לַיָּדֵי חֲמוּץ.

ז. הָאִשָּׁה שְׁכַנְסָה מִי תִשְׁמִישׁוּ שֶׁל
נִחְתוּם לְלוֹשׁ בְּהֵן לְמוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב
- הָרִי אֵלוֹ אֲסוּרִין. יִתֵּר עַל כֵּן, הָיָו
נָשִׁים נוֹהֲגוֹת שְׁלֵא הָיָו לְשִׁין
בְּמוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב בְּחִמִּין שֶׁהוֹחֲמוּ
בְיוֹם-טוֹב. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֵיאֵךְ אַתָּה אוֹמֵר
שְׁמִפְרִישִׁין חֲלָה בְטַמְאָה בְיוֹם-
טוֹב, וְהִכְתוּב אוֹמֵר (שְׁמוֹת יב,
יט): "שָׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבִתְיֹכֶם"?!
אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לְדַבְרֵינוּ, הָרִי
הֵהוּא עוֹבֵר מִשׁוּם: "לֹא תַעֲשֶׂה כָּל
מְלָאכָה". אָמַר לִיהֵ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר:
עֲדִין הַדָּבָר שְׁקוּל, מִי מְכַרְיעוּ?
אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי אֲכַרְיע,
כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה בְיָדִי נִמְצָאֵתִי עוֹבֵר
עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וְהָרִי הוּא בְיָדִי.
כְּשֶׁאֲנִי מְנִיחָה כְּמוֹ שֶׁהִיא, נִמְצָאֵתִי
עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְאִינוּ בְיָדִי.

הַשְּׁלֵם

ח. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: שְׁלֹשׁ נָשִׁים
עוֹסְקוֹת בְּכֶצֶק כְּאַחַת, אַחַת לְשָׁה
וְאַחַת עוֹרְכַת, וְאַחַת אוֹפָה, לְשָׁה -
הִיא מְקַטְפֶת וְחִבְרָתָהּ לְשָׁה
תַּחְתֶּיהָ. הִיא מְקַטְפֶת - הִיא אוֹפָה
וְחִבְרָתָהּ מְקַטְפֶת תַּחְתֶּיהָ,
וְהַשְּׁלִישִׁית לְשָׁה. אוֹפָה - הִיא לְשָׁה
וְחִבְרָתָהּ אוֹפָה תַּחְתֶּיהָ, וְהַשְּׁלִישִׁית
מְקַטְפֶת, וְחוֹזְרוֹת חֲלִילָה. כָּל זְמַן
שְׁעוֹסְקוֹת בְּכֶצֶק אֵינוּ בָּא לַיָּדֵי
חֲמוּץ. כְּמָה הוּא שְׁעוֹר הָעֵסָה? רַבִּי
יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא
אוֹמֵר: בְּחִיטִין - עַד שְׁלֹשֶׁת קִבִּין.
וּבְשְׁעוֹרִין - עַד אַרְבַּעַת קִבִּין. וְכָל
זְמַן שֶׁהָאִשָּׁה עֹסְקָה בּוֹ - אֵינוּ בָּא
לַיָּדֵי חֲמוּץ. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר מִשׁוּם
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: חֲלוּף הַדְּבָרִים.

ט. אַרְבַּעַת עָשָׂר שְׁחָל לְהִיּוֹת
בְּשַׁבָּת - מִבְּעֵרִין אֵת הַכֹּל מִלְּפָנֵי
הַשַּׁבָּת, וְאוֹפִין לוֹ מִצָּה מְעַרְב
שַׁבָּת. תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְטַמְאָה -
מִבְּעֵרִין אוֹתָן מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת; דְּבָרֵי
רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: חֲלִין
- בְּזַמְנָן, תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְטַמְאָה -
מִבְּעֵרִין בְּשַׁבָּת. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן
רַבִּי צְדוּק: תְּרוּמָה מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת -
שְׁאוּכְלֶיהָ מוֹעֵטִין, וְחֲלִין בְּשַׁבָּת -
שְׁאוּכְלֶיהָ מִרְבִּין. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
בֶּן רַבִּי צְדוּק: פַּעַם אַחַת שַׁבָּת אֲבָא

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲמָד וּמוֹשָׁב
- עוֹשִׂין. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ שְׁלֵא
לַעֲשׂוֹת - אֵין עוֹשִׂין. אֵין מַעֲמָד
וּמוֹשָׁב פְּחוֹת מְשַׁבַּע פְּעָמִים. מְקוֹם
שְׁנֵהֲגוּ לְשִׂאוֹל שְׁלוֹם אַבְלִים
בְּשַׁבַּת - שׁוֹאֲלִין. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ
שְׁלֵא לְשִׂאוֹל - אֵין שׁוֹאֲלִין. מְקוֹם
שְׁנֵהֲגוּ לְהִיּוֹת אַבְלִים הוֹלְכִין לְאַחַר
הַמִּטָּה - הוֹלְכִין. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ
שְׁלֵא לְהִלָּךְ - אֵין הוֹלְכִין. מְקוֹם
שְׁנֵהֲגוּ לְהִדְלִיק אֶת הַנֵּר בְּיוֹם
הַכַּפּוּרִים - מְדַלִּיקִין. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ
שְׁלֵא לְהִדְלִיק - אֵין מְדַלִּיקִין. רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְדַלִּיקִין
בְּפוּנְדָקָאוֹת וּבְבֵית הַמַּיִם, אֵלוֹ
שְׁאֵינָה שְׁלֵא מְדַלִּיקִין וְאֵלוֹ שְׁאֵמְרוּ אֵין
מְדַלִּיקִין - שְׁנֵיֵהֶם לֹא נִתְכַּוְּנוּ אֶלָּא
לְדַבֵּר אַחַד: מִשּׁוֹם הִרְגֵּל עֲבָרָה.

יב. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לַעֲשׂוֹת מְלֹאכָה
בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע עַד חֲצוֹת - עוֹשִׂין,
מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ שְׁלֵא לַעֲשׂוֹת - אֵין
עוֹשִׂין.

יג. מֵאֵימְתֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר אָסוּר
בְּמִלְאכָה? רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב
אוֹמֵר: מֵאוּר אַרְבָּעָה עָשָׂר. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר: מִשְׁתַּנְּךְ הַחֲמָה. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב לְרַבִּי יְהוּדָה:
הֵיכֵן מְצִינּוּ שְׁמַקְצֵת הַיּוֹם אָסוּר

בְּיַבְנָה, וְחָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לְהִיּוֹת
בְּשַׁבַּת. וְכֹא זוּנִין, מִמָּנָה שֶׁל רַבֵּן
גַּמְלִיאֵל, וְאָמַר: 'הִגִּיעַ עַת לְבַעַר
הַחֲמִץ'; וְהִלְכְתִי אֲנִי וְאָבָא לְבֵית
רַבֵּן גַּמְלִיאֵל, וּבַעַרְנוּ אֶת הַחֲמִץ.

י. אֵיזָה הוּא "צוֹפִים"? הִרְוֵאָה
וְאֵינוּ מְפַסְיֵק. מְכֹאן אַתָּה אוֹמֵר:
הַהוֹלֵךְ לְשַׁחוּט אֶת פֶּסְחוֹ, וְלִמּוֹל
אֶת בְּנוֹ, וְלֶאֱכַל סְעוּדַת אַרוּסִין
בְּבֵית חָמִיו, וְנִזְכָּר שֵׁישׁ לוֹ חֲמִץ
בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אִם יֵשׁ לוֹ שֶׁהוּא כְּדִי
שִׁיחֹזֵר לְבֵיתוֹ - חוֹזֵר. וְאִם לֹא -
אֵינוּ חוֹזֵר, וּמְבַטְלוּ בְּלַבּוֹ. רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל סְעוּדָה
שְׁאֵינָה שְׁלֵא מְצוּהָ - אֵין חֶבֶר רִשְׁאֵי
לֶאֱכַל הַיִּמְנָה. אִם עָבַר צוֹפִים -
שׁוֹרְפוֹ בְּמִקְוָמוֹ, וְאִם לֹא - חוֹזֵר
וְשׁוֹרְפוֹ לְפָנֵי הַבֵּירָה מַעֲצִי
הַמְעַרְכָּה, הוּא, לֹא אָמְרוּ לְחֹזֵר,
אֶלָּא לְהַקְלַע עָלָיו. עַד כַּמָּה הֵן
חוֹזְרִין? בֶּן בְּתִירָה אוֹמֵר: עַד כִּשְׁנֵי
בִּיצִים, וְלֹא מְצִינּוּ לוֹ חֶבֶר. רִצָּה
לְשׁוֹרְפוֹ לְפָנֵי בֵירָה מַעֲצִי עֲצוּמוֹ, אוֹ
עַל גַּגּוֹ מַעֲצִי הַמְעַרְכָּה - אֵין
שׁוֹמְעִין לוֹ.

יא. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לְהַחֲזִיר אֶת
הַקְּדוּשִׁין - מִחֲזִירִין. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ
שְׁלֵא לְחֹזֵר - אֵין מִחֲזִירִין אוֹתוֹ.

תּוֹסֵפֶת

במלאכה ומקצתו מתר? אמר לו רבי יהודה: הוא עצמו יוכיח על עצמו, שמקצתו מתר באכילת חמץ ומקצתו אסור.

יד. וחכמים אומרים: אף מקום שאמרו אין עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, אבל שלש אמניות עושין: החיטין, והספרין, והכובסין. החיטין - שפן מצינו הדיוט תופר כדרךכו במועד. הספרין - שפן נזיר ומצרע, ומי שעלתה לו מכה בראשו, מספרין במועד. הכובסין - שפן הבאין ממדינת הים, והיוצא בית האסורים מכבסין במועד. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף הרצענין, שפן עולי רגלים מתקנין מנעליהן וסנדליהן בחלו של מועד. הזבל שבחצר - מסלקין אותו לצדין, שברפת ושבחצר - מסלקין אותו לאשפה.

טו. ששה דברים עשו אנשי יריחו, שלשה ברצון חכמים, ושלושה שלא ברצון חכמים. ואלו ברצון חכמים: מרכיבין דקלים בערבי פסחים כל היום כלו, וכורכין את שמע, וקוצרין לפני העמר - ברצון חכמים. ואלו שלא ברצון חכמים:

השלים

גודשין לפני העמר, ואוכלין נשורין בשבת, ומתירין גמזיות של הקדש - של חרוב ושל שקמה; דברי רבי מאיר. אמר לו רבי יהודה: אם ברצון חכמים היו עושין, יהו כל אדם עושין כן! אלו ואלו שלא ברצון חכמים. על שלשה מחו בידין, ועל שלשה לא מחו בידין, ואלו שלא מחו בידין: מרכיבין דקלים בערבי פסחים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העמר - ולא מחו בידין. אלו שמחו בידין: מתירין גמזיות של הקדש - של חרוב ושל שקמה. ואוכלין נשורין בשבת, ונותנין פאה לירק - ומחו בידין חכמים.

טז. פיצד כורכין את שמע? אומרים: "שמע ישראל", ולא היו מפסיקין. רבי יהודה אומר: מפסיקין היו, אלא שלא היו אומרים: "ברוך שם כבוד מלכותו" וגו'.

יז. פיצד נותנין פאה לירק? לא היו נותנין אלא ללפת ולקפלוט - מפני שלקיטתן כאחת. רבי שמעון אומר: אף לחרוב. אמר רבי יוסי:

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

הביא מעילתו - לא יהא ממרס בדמו עד שיביא מעילתו, אלא תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. מצורע שהביא חטאתו קדם לאשמו - לא יהא אחר ממרס בדמה, עד שיביא אשמו, אלא תעבר צורתה ותצא לבית השרפה.

ב. כל הקדשים שהקריבן קדם לתמיד של שחר, או שעפבן אחר תמיד של בין הערבים - הרי אלו פסולין, שאין לה קדם תמיד של שחר אלא קטרת בלבד, שנאמר: "בבקר בבקר", ואין לה דבר שמתעכב אחר תמיד של בין הערבים אלא קטרת, ונרות, ופסח בערבי פסחים, ומחסרי כפרה בערב פסח - שטובל שנית ואוכל את פסחו לערב. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: מחסרי כפרה אף בשאר ימות השנה - שטובל ואוכל בקדשים לערב.

ג. שחטו לשמו, ומרק שלא לשמו - כשר, מפני שהכשר בשחיטה. כיצד שלא לאוכליו? שחטו לחולה ולזקן שאינם יכולין לאכל

מעשה בבנו של 'נבו היו'³, שנתן פאה ללפת, ובא אביו ומצא עניים על פתח גנתו. אמר להם: בני! לא נחוש לדברי חכמים? השליכו מה שבדכם! והשליכו, ונתן כפלים במעשר. ולא שהיתה עינו צרה, אלא שחש לדברי חכמים.

יח. כיצד אוכלין נשורין בשבת? שהיו פותחין גגותיהן ופרדסותיהן לעניים שהיו בשני בצרת, והיו עניי ישראל נכנסין ואוכלין נשורין - מותרות תמרים בשבת. כיצד מתירין גמזיות הקדש? אמרו להן: אבותינו, כשהקדישו, לא הקדישו אלא קורות עצמן, מפני שבעלי אגרוף באין ונוטלין אותן בזרוע, ואנו נתיר גמזיות של הקדש ושל חרוב ושל שקמה? אמרו להם חכמים: אי אתם מודין שגדולי הקדש אסורין?

פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הביא אשמו ולא הביא גולו - לא יהא ממרס בדמו, עד שיביא גולו, אלא תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. הביא אשמו ולא

³ שם אדם.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

את העוף מבפנים, על החמץ
בארבעה עשר - אינו עובר בלא
תעשה.

ה. רבי שמעון אומר: הפסח
בארבעה עשר, לשמו - חיב, מפני
שהוא כשר. שלא לשמו - פטור,
מפני שהוא פסול. ובמועד, לשמו
- פטור, מפני שהוא פסול. שלא
לשמו - חיב, מפני שהוא כשר.
אימתי? בזמן שהן ראויין לבא
בפסח, אבל אין ראויין לבא בפסח
- בין לשמו בין שלא לשמו - חיב,
מפני שהוא כשר. אמר רבי
שמעון: פסח בארבעה עשר,
לשמו - כשר, שלא לשמו - פסול.
בחלו של מועד, לשמו - פסול,
שלא לשמו - כשר. ואימתי? בזמן
שראוי להביא פסח, אבל אין ראוי
להביא פסח, בין לשמו בין שלא
לשמו - כשר.

ו. הפסח שעברה שנתו, ושחטו
בזמנו לשמו, וכן השוחט אחרים
לשם פסח בארבעה עשר, רבי
אליעזר פוסל, ורבי יהושע מכשיר.
אמר רבי יהושע: ומה אם בשאר
ימות השנה, שאינו כשר לשמו -
כשרו אחרים לשמו, בזמנו, שכשר
לשמו, אינו דין שיכשרו אחרים

כזית. כיצד שלא למנויו? נמנו
עליו חבורה זו, ושחטו לשם
חבורה אחרת. שחטו למלין,
ולערלין, לטהורין, ולטמאין -
כשר. אבא שאול אומר: והדין
נותן שיהא פסול, הואיל והזמן
פוסל, וערלה פוסלת, מה זמן עשה
בו מקצתו ככלו, אף ערלה נעשה
בה מקצתה ככלה, או כלך לדרך
זו, הואיל וערלה פוסלת וטמאה
פוסלת, מה טמאה לא עשה בה
מקצתה ככלה, אף ערלה לא נעשה
בה מקצתה ככלה, נראה למי
דומה? דנין דבר שאינו נוהג בכל
הזבחים, מדבר שאינו נוהג בכל
הזבחים, ואל יוכיח זמן שנוהג
בכל הזבחים. או כלך לדרך זו,
דנין דבר שלא התר מכללו מדבר
שלא התר מכללו, ואל תוכיח
טמאה שהתרה מכללה.

ד. השוחט את הפסח על החמץ
בארבעה עשר - עובר בלא תעשה,
והפסח עצמו - כשר, ויוצא בו ידי
חובתו בפסח. אחד השוחט, ואחד
הזורק, ואחד המקטיר, במה
דברים אמורים? בזמן שהוא
לשוחט, או לזורק, או למקטיר, או
לאחד מבני חבורה, היה לאחד
בסוף העולם - פטור. אבל המולק

תּוֹסֵפֶתָא

הַשָּׁלִים

בְּזַמְנוֹ? וְהוֹאִיל וְהוּא פְּסוּל לְשִׁמוּ,
דִּין הוּא שֵׁיפְסְלוּ אַחֲרִים לְשִׁמוּ,
הוֹאִיל וְאִין כָּשֶׁר לְשִׁמוּ בְּשֶׁאֵר
יְמוֹת הַשָּׁנָה, אִם שְׁחַטוּ אַחֲרִים
לְשִׁמוּ בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר - הֲרִי זֶה
פְּסוּל.

ז. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח לְאוֹכְלוֹ
בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר - כָּשֶׁר. לְאוֹכְלוֹ נֹא
וְשְׁלוֹק וּמִבְּשֵׁל - כָּשֶׁר. הַשּׁוֹחֵט אֶת
הַפֶּסַח עַל בְּנֵי הַחֲבוּרָה, וְאָמַר:
שְׁלֵא לְשִׁמוּ שְׁחַטְתִּיו - שׁוֹרֵת הַדִּין
אִין נֶאֱמָן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: עַד
שְׁלֵא הִתְחִילוּ בּוֹ - נֶאֱמָן,
מִשֶּׁהִתְחִילוּ בּוֹ - אִינוּ נֶאֱמָן.

ח. הַפֶּסַח שֶׁשְׁחַטוּ שְׁחָרִית
בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר שְׁלֵא לְשִׁמוּ, רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ מְכַשֵּׁיר, כְּאֵלוֹ נִשְׁחַט
בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר. וּבֵן בְּתִירָא פּוֹסֵל,
כְּאֵלוֹ נִשְׁחַט בֵּין הָעֶרְבִים. אָמַר רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ: הוֹאִיל וְשִׁלְשָׁה עָשָׂר אִינוּ
רְאוּי, וּבְאַרְבַּעַה עָשָׂר שְׁחָרִית אִינוּ
רְאוּי, מַה שְּׁלִישָׁה עָשָׂר, אִם שְׁחַטוּ
שְׁלֵא לְשִׁמוּ - כָּשֶׁר, אִף אַרְבַּעַה
עָשָׂר שְׁחָרִית, אִם שְׁחַטוּ שְׁלֵא
לְשִׁמוּ - כָּשֶׁר. הַשֵּׁיב רַבִּי לְסִיעַ
דְּכַרִּי בֵּן בְּתִירָא: לֹא! אִם אָמַרְתָּ
בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר, שְׁאִין מְקַצְתוּ רְאוּי,
תֹּאמַר בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר שְׁחָרִית,

לְשִׁמוּ? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: או
חֲלוּף הַדְּבָרִים, וּמָה אִם בְּשֶׁאֵר
יְמוֹת הַשָּׁנָה, שְׁאִינוּ כָּשֶׁר לְשִׁמוּ,
כָּשֶׁר הוּא לְשֵׁם אַחֲרִים, וְיִכְשַׁר פֶּסַח
בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר שְׁלֵא לְשִׁמוּ! וְכֵן
אֶתָּה אָמַר לִי: מָה לִי הַכְּשָׁרוֹ
אַחֲרִים לְשִׁמוּ בְּשֶׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה
לְשִׁמוּ - שְׁכֵן הוּא כָּשֶׁר לְשֵׁם
אַחֲרִים, יִכְשָׁרוּ אַחֲרִים לְשִׁמוּ
בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר שְׁאִינוּ כָּשֶׁר לְשֵׁם
אַחֲרִים? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִם
כֵּן, הֲרַעַתְתָּ כַח פֶּסַח וְנִתְתִּי כַח
לְשִׁלְמִים. חֲזוּר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְדָנּוּ דִּין
אַחַר: מְצִינוּ מוֹתֵר פֶּסַח - בָּא
שְׁלָמִים, וְאִין מוֹתֵר שְׁלָמִים בָּא
פֶּסַח. וּמָה פֶּסַח שְׁמוֹתָרוּ בָּא
שְׁלָמִים - שְׁחַטוּ בְּזַמְנוֹ לְשֵׁם
שְׁלָמִים פְּסוּל, שְׁלָמִים שְׁאִין מוֹתֵרוּ
בָּא פֶּסַח, אִם שְׁחַטוּ לְשֵׁם פֶּסַח
בְּזַמְנוֹ אִינוּ דִּין שִׁיְהוּ פְּסוּלִין? אָמַר
לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: מְצִינוּ מוֹתֵר חֲטָאֵת
בָּא עוֹלָה וְאִין מוֹתֵר עוֹלָה בָּא
חֲטָאֵת. וּמָה חֲטָאֵת שְׁמוֹתָרָה בָּא
עוֹלָה, שְׁחַטָּה לְשֵׁם עוֹלָה פְּסוּלָה,
עוֹלָה שְׁאִין מוֹתָרָה בָּא חֲטָאֵת,
שְׁחַטָּה לְשֵׁם חֲטָאֵת אִינוּ דִּין שְׁתָּהָא
פְּסוּלָה? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא,
אִם אָמַרְתָּ בְּחֲטָאֵת שְׁכֵן כְּשָׁרָה
לְשִׁמָּה כָּל הַשָּׁנָה כְּלָה, תֹּאמַר
בְּפֶסַח שְׁאִינוּ כָּשֶׁר לְשִׁמוּ אֶלֶּא

תּוֹסֵפֶתָא

הַשָּׁלֵם

שְׁמַקְצָתוֹ רְאוּי? הוֹאִיל וּמַקְצָתוֹ
רְאוּי, אִם שְׁחָטוּ בְּאַרְבַּעָה עֶשֶׂר
שְׁחָרִית, שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ - פְּסוּל.

ט. פֶּסַח רְאוּשׁוֹן בְּשֵׁלֶשׁ כְּתוּת, וְאִין
פֶּסַח שְׁנֵי בְּשֵׁלֶשׁ כְּתוּת. נִשְׁחַט
הַתְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים - מִקְטִיר
אֶת הַקְּטֹרֶת וּמְטִיב אֶת הַנְּרוֹת, וּבָא
לוֹ אֶצֶל פֶּסַח. קָרְעוּ וְהוֹצִיא אֶת
אֲמוּרָיו, אֶפְלוֹ שֶׁל אַרְבַּעָה וְשֶׁל
חֲמֹשֶׁה, נִתְּנוּ בְּמִיגָס וְהַקְטִירוּ עַל
גִּבֵּי הַמְּזֻבַּח, וּבִשְׁבֹּת הָיָה מְלַבֵּישׁן
בְּגוֹיֹתֵיהֶן, וּמְנִיחֶן וְיוֹצֵא. רַבִּי
יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה
אוֹמֵר: אַרְבַּעָה עֶשֶׂר שְׁחָל לְהֵיוֹת
בְּשֹׁבֶת - לֹא הָיָה מִפְּשִׁיט אֶלָּא עַד
מָקוֹם חֲזָה. כִּהֵן הַקְּרוֹב אֶצֶל
הַמְּזֻבַּח, שׁוֹפֵךְ שְׁפִיכָה אַחַת כְּנָגֵד
הַיִּסוּד - פְּסוּל. הַלּוּיִם עוֹמְדִין עַל
דוּכָנָן וְגוֹמְרִין הַלֵּל בְּשׁוּרָה, אִם
גָּמְרוּ - שָׁנוּ, וְאִם שָׁנוּ - שִׁלְשׁוּ, וְאִף
עַל פִּי שְׁלֵא שִׁלְשׁוּ מִיְמֵיהֶן. אֲמַר
רַבִּי יְהוּדָה: מִיְמֵיהֶן שֶׁל כֶּת
שְׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעוּ לְ"אֶהְבֵתִי כִּי
יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי", מִפְּנֵי שְׁעִמָּה
מוֹעֲטִין, וְהִיא הֵיחָה נִקְרָאת כֶּת
עֶצְלָנִית.

י. כְּמַעֲשֵׂהוּ בַחֹל כֶּךָ מַעֲשֵׂהוּ
בְּשֹׁבֶת, אֶלָּא שֶׁהֵיוּ הַכֹּהֲנִים מְדִיחִין

אֶת הָעֶזְרָה שְׁלֵא בְּרִצּוֹן חֻכְמִים.
כִּיצַד מְדִיחִין אֶת הָעֶזְרָה? הֵיוּ
פוֹקְקִין אוֹתָהּ וּמְרַגְלִין לָהּ אֲמַת
הַמַּיִם עַד שֶׁנַּעֲשִׂית נִקְיָה כְּחֶלֶב. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר: כּוֹס הָיָה מְמַלֵּא מִדָּם
הַתְּעוּרוּבוֹת, וְזוֹרְקוֹ וְרִיקָה אַחַת עַל
גִּבֵּי הַמְּזֻבַּח, שְׁאִם יִשְׁפֹךְ דָּמָן שֶׁל
אֶחָד מֵהֶן, נִמְצָא שְׁמִכְשִׁירוֹ. אֲמָרוּ
לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: וְהֵלֵא לֹא נִתְקַבַּל
בְּכָלִי! וְדָם שְׁאִינוֹ מִתְקַבַּל בְּכָלִי
פְּסוּל לְגִבֵּי מְזֻבַּח! דָּבָר אַחֵר,
שֶׁהוּא דָם הַתְּמִצִּית וְדָם הַתְּמִצִּית
פְּסוּל לְגִבֵּי מְזֻבַּח. אֲמַר לָהֶם רַבִּי
יְהוּדָה: לְדַבְּרִיכֶם, לָמָּה פּוֹקְקִין אֶת
הָעֶזְרָה, וְהֵיוּ כֹהֲנִים מְשַׁקֵּיעִין בְּדָם
עַד אֲרַכּוּבוֹתֵיהֶן? אֲמָרוּ לוֹ: שֶׁכַּח
הוּא לְבָנֵי אֶהְרֹן שִׁיְהָיו בְּדָם עַד
אֲרַכּוּבוֹתֵיהֶן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב
אוֹמֵר: כֶּת שְׁלִישִׁית הֵלְכָה וַיִּשְׁבָּה
לָהּ בְּעֶזְרַת נָשִׁים.

יא. פַּעַם אַחַת חָל אַרְבַּעָה עֶשֶׂר
לְהֵיוֹת בְּשֹׁבֶת, שְׁאַלוּ אֶת הַלֵּל
הַזֶּקֶן: פֶּסַח, מֵהוּ שִׁדְחָה אֶת
הַשֹּׁבֶת? אֲמַר לָהֶם: וְכִי פֶסַח אֶחָד
יֵשׁ לָנוּ בְּשָׁנָה שְׁדוּחָה אֶת הַשֹּׁבֶת?
וְהֵלֹא הִרְבָּה מִשְׁלֵשׁ מֵאוֹת פְּסָחִים
יֵשׁ לָנוּ שְׁדוּחָה אֶת הַשֹּׁבֶת! חֲבָרוּ
עֲלָיו כָּל הָעֶזְרָה, אֲמָרוּ לוֹ: מִנֵּן
לָךְ? אֲמַר לָהֶם: תְּמִיד, קָרְבָן צְבוּר

תּוֹסֵפֶת

הַשָּׁלֵם

הַפְּרִישׁוּ לִי כְּלֵיא מִכָּל פֶּסַח וּפֶסַח!
וְהַפְּרִישׁוּ לּוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף זִוגוֹת
שֶׁל כְּלִיּוֹת, כְּפִלִּים כִּיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם,
וְאֵין לָךְ כָּל פֶּסַח וּפֶסַח שֶׁלֹּא הָיוּ
עָלָיו יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה מְנוּיָן, חוּץ
מִטֶּמֶא, וְשִׁהְיָה בְּדֶרֶךְ רְחוּקָה. בּוֹ
בְּיוֹם נִכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר הַבַּיִת, וְלֹא
הָיָה מַחְזִיקִים. וְהָיָה קוֹרֵין אוֹתוֹ:
פֶּסַח מְעוֹבֵיין.

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּשֶׁם
שֶׁהִשְׁחִיטָה דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת - כֵּן
מִכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה יִדְחוּ אֶת הַשֶּׁבֶת.
כָּלֵל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: כָּל מְלֹאכָה
שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שֶׁבֶת -
אֵינָה דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. וְכָל מְלֹאכָה
שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שֶׁבֶת -
דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. אָמַר לּוֹ רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר: אֲמוּרֵי צְבוּר יוֹכִיחוּ, שֶׁהֵן
כְּשִׁרִין לְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת, וְהֵן דוֹחִין אֶת
הַשֶּׁבֶת בְּזִמְנוֹ! וּמָה לִּי מִכְשִׁירֵי
שְׁחִיטָה אַחֵר שְׁחִיטָה, וּמָה לִּי
מִכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לְפָנַי שְׁחִיטָה.
אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: מָה לְמִכְשִׁירֵי
שְׁחִיטָה אַחֵר שְׁחִיטָה שְׁדוּחָה אֶת
הַשֶּׁבֶת, שֶׁכֵּן דְּחָתָה שְׁחִיטָתָה אֶת
הַשֶּׁבֶת, יִדְחוּ מִכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לְפָנַי
שְׁחִיטָה אֶת הַשֶּׁבֶת, שֶׁלֹּא דְּחָתָה

- דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, אִף פֶּסַח קָרְבָן
צְבוּר - דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. דָּבָר
אַחֵר: נֹאמַר בְּתַמִּיד (בַּמִּדְבָּר כַּח,
ב): "מוֹעֵדוֹ", וְנֹאמַר בַּפֶּסַח
(בַּמִּדְבָּר ט, ב): "מוֹעֵדוֹ"; מָה
מוֹעֵדוֹ הָאֲמוּר בְּתַמִּיד - דוּחָה אֶת
הַשֶּׁבֶת, אִף מוֹעֵדוֹ הָאֲמוּר בַּפֶּסַח -
דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. וְעוֹד קָל וְחֹמֵר:
וּמָה תַּמִּיד שְׁאֵין חֲיָבִין עָלָיו כֶּרֶת -
דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, פֶּסַח שְׁחִיבִין
עָלָיו כֶּרֶת - אֵינּוּ דִין שִׁידְחָה אֶת
הַשֶּׁבֶת? וְעוֹד מְקַבְּלֵי מִרְבוּתֵי
שֶׁפֶסַח דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, וְלֹא פֶסַח
רֵאשׁוֹן, אֲלֹא פֶסַח שְׁנִי, וְלֹא פֶסַח
צְבוּר אֲלֹא פֶסַח יַחִיד. אָמְרוּ לוֹ:
מָה יֵהָא עַל הָעַם שֶׁלֹּא הִבִּיאוּ
סִפְיָיִן וּפִסְחִים לְמַקְדָּשׁ? אָמַר
לָהֶם: הִלָּכָה זֹו שְׁמַעְתִּי וְשִׁכַּחְתִּי,
אֲלֹא הִנֵּחַ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל אִם אֵין
נְבִיאִים הֵן, בְּנֵי נְבִיאִים הֵן, מָה עָשׂוּ
יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? מִי שֶׁפִּסְחוּ
טָלָה - טִמְנוּ בְּצִמְרוֹ, גְּדִי - קָשְׁרוּ
בֵּין קַרְנָיו, וְהִבִּיאוּ סִפְיָיִן וּפִסְחִים
לְמַקְדָּשׁ, וְשִׁחְטוּ אֶת פִּסְחֵיהֶן. בּוֹ
בְּיוֹם מָנוּ אֶת הַלֵּל הַנְּשִׂיא, וְדָרַשׁ
לָהֶם בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח.

יב. פַּעַם אַחַת בִּקֵּשׁ אֲגִרִיפֶס הַמֶּלֶךְ
לִידַע כִּמָּה מְנוּיָיִן שֶׁל אוֹכְלוֹסֵי
יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר לָהֶם לְכַהֲנִים:

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

אומר: חגיגה העולה עמו על השלחן, ותבשילין העולים עמו על השלחן - הרי אלו מתבשרין עמו.

ד. ארבעה עשר שחל להיות בשבת. אחד דברים שהן ראויין לבא פסח, ואחד דברים שאין ראויין לבא פסח, ושחטן לשום פסח. וכן השוחט לשם חטאת צבור, לשם עולות, ופסח ששחטו בשבת שלא לשמו - פטור. דברי רבי מאיר. אמר רבי שמעון: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על דברים שאין ראויין לבא פסח ושחטו לשם פסח, והשוחט לשם חטאת צבור, ולשם עולת צבור - שהוא חיב, על מה נחלקו? על דברים שהן ראויין לבא פסח, ושחטם לשם פסח, שרבי אליעזר מחיב חטאת, ורבי יהושע פוטר.

ה. השוחט את התמיד בשבת, שלא לשמו - חיב. אמר רבי יוסי: שמעתי שהשוחט 'תמיד' בשבת, שאינו מבקר - חיב חטאת, ויחזור ויביא תמיד אחר להכשירו, חוץ מן הנשחט, שנאמר (במדבר כח, לא): "תמימם יהיו לקם ונספיהם"; כשהן מבקרין - הן

שחיטתה את השבת? ועוד, שמא יארע בו פסול ונמצא חלל את השבת, ולא עשה מצותה.

ב. פסח בא מן הצאן ואינו בא מן הבקר, בא מן הכבשים ומן העזים, בא מן הזכרים ואינו בא מן הנקבות, בא בן שנה ואינו בא בן שתיים, ואינו נאכל אלא בלילה ואינו נאכל אלא עד חצות, ואינו נאכל אלא למנויו, ואינו נאכל אלא צלי. וחיבין עליו משום שבירת עצם.

ג. חגיגה הבאה עמו - באה מן הצאן ומן הבקר, ומן הכבשים ומן העזים, מן הזכרים ומן הנקבות, ובאה בת שנתה ובת שתיים, ונאכלת לשני ימים ולילה אחד, ואין חיבין עליה משום שבירת עצם. חגיגה הבאה עמו - היא נאכלת תחלה, כדי שיהא פסח נאכל על השבע. בן תימא אומר: חגיגה הבאה עם הפסח - הרי היא כפסח, ואינה נאכלת אלא ליום ולילה, וחגיגת חמשה עשר נאכלת לשני ימים ולילה אחד, וחגיגת ארבעה עשר יוצא בה ידי חובתו משום שמחה, ואין יוצא בה משום חגיגה. רבי שמעון בן אלעזר

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

תּמִידִין, כְּשֵׁאִינן מְבַקְרִין - אִינן תּמִידִים.

ו. שְׁחָטוּ וְנִודַע שֶׁמִּשְׁכּוּ בְּעָלִים אֵת יְדִיהֶן, אוֹ שִׁמְתוּ אוֹ שִׁנְטְמוּ - הֲרִי זֶה חֵיב. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ לוֹ שְׁהוּת כְּדִי שְׂיַרֵּעַ - הֲרִי זֶה חֵיב. וְתַעֲבֹר צוּרְתוֹ וְתַצֵּא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה פְּטוּר. חֲטָאת צְבוּר שֶׁשְׁחָטָן בַּשַּׁבָּת, שְׁלֵא לְשִׁמְן - הֲרִי זֶה חֵיב, וְיִקְטִיר אֲמוּרִין לְעֶרֶב.

ז. חֲטָאת יְחִיד וְעוֹלַת יְחִיד, שֶׁשְׁחָטָן בַּשַּׁבָּת לְשִׁמְן, וְזָרַק דָּמָן שְׁלֵא לְשִׁמְן - חֵיב, שֶׁהֲרִצּוּ הַבְּעָלִים. הַשּׁוֹחֵט שְׁתֵּי חֲטָאוֹת לְצְבוּר, וְאִין צְרִיכִין אֶלֶּא אַחַת - חֵיב עַל הָאֲחֵרוֹנָה. שְׁתֵּי עוֹלוֹת לְצְבוּר וְאִין צְרִיכִין אֶלֶּא אַחַת - חֵיב עַל הָאֲחֵרוֹנָה.

ח. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁשְּׁפוּד שָׁל עֵץ אִין נִשְׂרָף, כֵּן שְׁפוּד שָׁל מִתְכַּת אִין מִרְתִּיחַ. אָמְרוּ לוֹ: זֶה חֵם מְקַצְתּוֹ - חֵם כָּלוּ, וְזֶה חֵם מְקַצְתּוֹ - אִינוּ חֵם כָּלוּ.

ט. פֶּסַח שֶׁשְׁכּוּ יַיִן וְשִׁמְן, אֵף עַל פִּי שְׁמֵנִי מְלַמְעָלָה לְמִטָּה - אִין בּוֹ

מִשּׁוּם בְּשׂוּל. בְּשָׁלוּ וְאַחַר כֵּן צָלְאוּ, אוֹ צָלְאוּ וְאַחַר כֵּן בְּשָׁלוּ - הֲרִי זֶה אֲסוּר. אִין מוֹלְגִין אֵת הָרֹאשׁ וְאֵת הַכְּרָעִים וְאִין טוֹפְלִין אוֹתָן בַּחֲרִסִּית וּבְאֲדָמָה, אֲבָל מְפַסְסִין אוֹתָן בָּאוּר.

י. הַפֶּסַח צוֹלִין אוֹתוֹ שְׁלֵם, וְאִין צוֹלִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת, רִצָּה - מִנְתַּחוֹ וּמִטִּילוֹ אֲבָר אֲבָר עַל גְּבִי גְּחָלִים, וְאִין צוֹלִין שְׁנֵי פֶסָחִים בְּתַנּוּר אֶחָד מִפְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת. אֲפֹלוּ זֶה גְּדִי וְזֶה טֹלָה מִפְּנֵי הָרְגֵל עֲבָרָה. אֲבָל צוֹלִין אַרְבָּעָה וּחֲמִשָּׁה פֶסָחִים בְּאַרְבָּעָה וּחֲמִשָּׁה תַנּוּרִין זֶה אֶצֶל זֶה, וְאִין חוֹשְׁשִׁין. חֲמֵשׁ חֲבוּרוֹת שֶׁנִּתְעַרְבוּ פֶסָחֵיהֶן, נֶאֱמָן אֶחָד מִבְּנֵי הַחֲבוּרָה לוֹמֵר: 'פֶּסַח זֶה שָׁל אוֹתָהּ חֲבוּרָה הוּא'. הַפֶּסַח אִין נֶאֱכָל אֶלֶּא בְּלִילָה וְאִינוּ נֶאֱכָל אֶלֶּא עַד חֲצוֹת, וְאִין חֵיבִין עֲלָיו מִשּׁוּם נוֹתֵר, וְאִין מִחֻשְׁבָּה פּוֹסְלַת בּוֹ מִשּׁוּם פְּגוּל, עַד שְׂיַעֲלָה עֲמוּד הַשֶּׁחַר.

פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. אִימְתִי אָמְרוּ: 'הַפֶּסַח נֶאֱכָל בְּטִמְאָה? בְּזִמְן שֶׁבָּא מִתְחַלְתּוֹ בְּטִמְאָה. שְׁחָטוּ בְּטְהָרָה, וְאַחַר כֵּן נִטְמְאוּ הַבְּעָלִים - יִזְרַק הַדָּם

תּוֹסֵפֶתָא

הַשָּׁלֵם

או כּוֹזֵת חֶלֶב - זוֹרֵק אֶת הַדָּם. חֲצִי זֵית בְּשֹׁר וְחֲצִי זֵית חֶלֶב - אֵין זוֹרֵק אֶת הַדָּם. וּבְעוֹלָה, חֲצִי זֵית בְּשֹׁר וְחֲצִי זֵית חֶלֶב - זוֹרֵק אֶת הַדָּם עֲלֶיהָ, מִפְּנֵי שְׁכֵלָה כָּלִיל. וּבִמְנַחָה, אֶפְלוּ כֹּלָה קִימַת - לֹא יִזְרַק. וּבִפְסָח, אִם יֵשׁ כּוֹזֵת לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד - הָרִי זֶה זוֹרֵק. וְאִם לֹא - לֹא יִזְרַק.

ד. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל הַזֹּבְחִים שְׁבִתוֹרָה שְׁנַטְמָא הַבְּשֹׁר, וְחֶלְבִים קִימִין - זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַחֲלָבִים. נְטֻמָּאוּ הַחֲלָבִים וְהַבְּשֹׁר קִים - זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַבְּשֹׁר. אֲבָל פְּסַח אֵינוֹ כֵּן, אֵף עַל פִּי שְׁנַטְמָא בְּשֹׁר וְחֶלְבִין קִימִין - אֵין זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַחֲלָבִים, שְׁלֹא בָּא מִתְחַלְתּוֹ אֶלָּא לְאַכִּילָה. נְטֻמָּאוּ חֲלָבִים וְהַבְּשֹׁר קִים, אִם יֵשׁ כּוֹזֵת לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד - יִזְרַק, וְאִם לֹא - לֹא יִזְרַק.

ה. כָּל קִרְבָּנוֹת צְבוֹר וְהִיחִיד - הַצִּיץ מְרַצָּה עַל טְמֵאת הַדָּם, וְעַל טְמֵאת הַגּוֹף, חוּץ מִנְזִיר וְעוֹשֶׂה פְּסַח, שֶׁהַצִּיץ מְרַצָּה עַל טְמֵאת הַדָּם, וְאֵין מְרַצָּה עַל טְמֵאת הַגּוֹף. וְאִם נְטֻמָּא טְמֵאת הַתְּהוּם - הָרִי זֶה מְרַצָּה. כִּיצַד? הִיָּה הוֹלֵךְ לְשַׁחוֹט אֶת פְּסָחוֹ, וְאָמְרוּ לוֹ: מַתְּ הִיָּה עִמָּךְ

בְּטְהָרָה, וְאֵל יֵאָכֵל הַבְּשֹׁר בְּטְמֵאָה. הָרִי שְׁהִיו יִשְׂרָאֵל טְמֵאִין, וְכִהְנִים וְכִלֵּי שֶׁרֶת טְהוֹרִין, אוֹ שְׁהִיו יִשְׂרָאֵל טְהוֹרִין, וְכִהְנִים וְכִלֵּי שֶׁרֶת טְמֵאִין. וְאֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל וְכִהְנִים טְהוֹרִין, וְכִלֵּי שֶׁרֶת טְמֵאִין - יַעֲשׂוּ בְּטְמֵאָה, שְׂאִין קִרְבֵּן צְבוֹר חֲלוּק.

ב. הַצְּבוֹר וְהַכִּהְנִים טְהוֹרִין, וְכִלֵּי שֶׁרֶת טְמֵאִין - עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּטְמֵאָה. אִימְתִי פְּסַח בָּא בְּטְמֵאָה? בְּזִמְן שָׂרְבוּ שֶׁל צְבוֹר טְמֵאִין, הָיוּ חֲצִיץ טְהוֹרִין וְחֲצִיץ טְמֵאִין - הַטְּהוֹרִין עוֹשִׂין אֶת הָרֵאשׁוֹן וְהַטְּמֵאִין עוֹשִׂין אֶת הַשֵּׁנִי. הִיחִיד מְכַרִיעַ אֶת הַפְּסַח לְעִשׂוֹתוֹ בְּטְמֵאָה - דְּבָרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן מִתְתֵּיהַ אֹמֵר: אֵין הִיחִיד מְכַרִיעַ אֶת הַפְּסַח לְעִשׂוֹתוֹ בְּטְמֵאָה, שְׁנֵאָמַר (דְּבָרִים יז, ה): "לֹא תוּכַל לְזַבַּח אֶת הַפְּסַח בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ". רִבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶפְילוּ שֶׁבֵט אֶחָד טְמֵא, וְשֶׂאֶר כָּל הַשְּׁבֵטִים טְהוֹרִין. הַטְּהוֹרִין עוֹשִׂין לְעִצְמָן וְהַטְּמֵאִין עוֹשִׂין לְעִצְמָן. אָמַר לוֹ רִבִּי יְהוּדָה: אֵין חוֹלְקִין אֶת הַצְּבוֹר, אֶלָּא: אוֹ כְּלוּ עוֹשִׂין בְּטְהָרָה, אוֹ כְּלוּ עוֹשִׂין בְּטְמֵאָה.

ג. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל הַזֹּבְחִים שְׁבִתוֹרָה שְׁנַשְׁתִּיר מֵהֵן כּוֹזֵת בְּשֹׁר

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵל

הַשְּׁרָפָה. זֶה הַכֶּלֶל: אַרְע פְּסוּל
בְּגוֹפּוֹ - יִשְׂרָף מִיָּד, בְּדָם אוֹ
בְּבַעֲלִים - תִּעָבֵר צוֹרְתוֹ וַיֵּצֵא לְבֵית
הַשְּׁרָפָה.

ז. אֲבָל הַשׁוֹרֵף בְּעֶצְמוֹת, וְהַמְחַתֵּף
בְּגִידִים, וּבְקַרְנִים, וּבְטַלְפִּים - אֵינוֹ
עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. הַעֲצָמוֹת
וְהַגִּידִין הָרַפִּים - הָרִי הֵן כְּבִשָּׁר לְכָל
דָּבָר. הַשׁוֹבֵר אֶת הָעֵצִים בְּפֶסֶח
טָהוֹר - הָרִי זֶה לֹקֵה אַרְבָּעִים.
וּפְסָח עֲצָמוֹ כֶּשֶׁר, וַיֵּצֵא בּוֹ יְדֵי
חוֹבְתוֹ בְּפֶסֶח. פְּסָח כֶּשֶׁר - חֲיִבִּין
עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים. פְּסָח
פְּסוּל - אֵין חֲיִבִּין עָלָיו מִשׁוּם
שְׁבִירַת עֵצִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב
אוֹמֵר: הֵיטָה לּוֹ שְׁעַת הַכֶּשֶׁר וְנִפְסַל
- חֲיִבִּין עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים,
לֹא הֵיטָה לּוֹ שְׁעַת הַכֶּשֶׁר וְנִפְסַל -
אֵין חֲיִבִּין עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵף עַל פִּי
שְׁהִיטָה לּוֹ שְׁעַת הַכֶּשֶׁר וְנִפְסַל - אֵין
חֲיִבִּין עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת הָעֵצִים.
רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
בְּרוּקָה אוֹמֵר: אֲפִילוֹ לֹא נִפְסַל בּוֹ
אֲלֵא אֲכָר אֶחָד בְּלֶבֶד - אֵין חֲיִבִּין
עָלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים.

ח. הַשׁוֹבֵר אֶת הָעֵצָמוֹת לְאֹכֹל
כַּזֵּית מַח, מִן הַמַּח שְׁבָרָאשׁ

בְּבֵית שְׁנַכְנִסֶּת בּוֹ, אוֹ תַחַת אֶבֶן
שִׁישִׁבֶּת עָלֶיהָ, וְנוֹדַע לוֹ, בֵּין
מִשְׁעָשֶׂה פְּסָחוֹ וּבֵין עַד שְׁלֹא עָשָׂה
פְּסָחוֹ - צָרִיף לַעֲשׂוֹת פְּסָח שְׁנִי.
אֲבָל אִם אָמְרוּ לוֹ: 'קָבַר הִתְהוּם
הָיָה עִמָּךְ בְּבֵית שְׁנַכְנִסֶּת בּוֹ, אוֹ:
'תַּחַת הָאֶבֶן שִׁישִׁבֶּת עָלֶיהָ, וְנוֹדַע
לוֹ עַד שְׁלֹא עָשָׂה אֶת פְּסָחוֹ - צָרִיף
לַעֲשׂוֹת פְּסָח שְׁנִי. מִשְׁהַבִּיא פְּסָחוֹ -
אֵינוֹ צָרִיף לַעֲשׂוֹת פְּסָח שְׁנִי. וְכֵן
נֹזֵר שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לְהַבִּיא קַרְבָּנוֹתָיו,
וְאָמְרוּ לוֹ: 'מַת הָיָה עִמָּךְ בְּבֵית
שְׁנַכְנִסֶּת בּוֹ, אוֹ: 'תַּחַת אֶבֶן
שִׁישִׁבֶּת עָלֶיהָ, וְנוֹדַע לוֹ, בֵּין
מִשְׁהַבִּיא קַרְבָּנוֹתָיו בֵּין עַד שְׁלֹא
הַבִּיא קַרְבָּנוֹתָיו - צָרִיף לְהַבִּיא
קַרְבָּן טְמֵאָה. אֲבָל אִם אָמְרוּ לוֹ:
'קָבַר הִתְהוּם הָיָה עִמָּךְ בְּבֵית
שְׁנַכְנִסֶּת לוֹ, אוֹ 'תַּחַת אֶבֶן שִׁישִׁבֶּת
עָלֶיהָ, וְנוֹדַע לוֹ עַד שְׁלֹא הַבִּיא
קַרְבָּנוֹתָיו - צָרִיף לְהַבִּיא קַרְבָּן
טְמֵאָה. מִשְׁהַבִּיא קַרְבָּנוֹתָיו - אֵין
צָרִיף לְהַבִּיא קַרְבָּן טְמֵאָה.

ו. שְׁחָטוּ וְנוֹדַע עַד שְׁלֹא מָשְׁכוּ
בְּעֵלִים אֶת יְדֵיהֶם, אוֹ שְׁמַתוּ אוֹ
שְׁנַטְמָאוּ - יִשְׂרָף מִיָּד. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל
בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: אִם
יֵשׁ שְׁהוֹת כַּדֵי שִׁידַע - יִשְׂרָף מִיָּד,
וְאִם לֹא - תִּעָבֵר צוֹרְתוֹ וַיֵּצֵא לְבֵית

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

הַבְּתִים אֲשֶׁר יֵאָכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם", אִם כֵּן לָמָּה נֵאָמַר "בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל"? שְׁלֵא יִהְיֶה שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת אוֹכְלוֹת זו כְּגֹדֶד זו. כְּשֶׁהִיא שְׁמֵשׁ עוֹמֵד לְמִזְג - קוֹפֵץ אֶת פִּי, וּמְחִזִּיר אֶת פְּנֵיו, וְלוֹעֵס עַד שֶׁמְגִיעַ אֶצֶל חֲבוּרָתוֹ וּבוֹלֵעַ, כְּדֵי שְׁלֵא יֵרָאֶה אוֹכֵל מִשְׁנֵי פְּסָחִים. אִם אֵין שֵׁם אֵלָא חֲבוּרָה אַחַת - אוֹכֵל בְּכָל הַבַּיִת כָּלוּ, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ.

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. אֲרַבְעָה עָשָׂר שְׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת - מִשְׁלֵשְׁלִין אֶת הַפֶּסַח לְתַנּוּר עִם חֲשֵׁכָה, וְעוֹשִׂין לוֹ לְמוֹדִין⁴, וְנוֹתְנִין עָלָיו מְעֶרֶב שַׁבָּת, וְנוֹתְנִין עַל גְּבִי כְּסוּי וְנוֹטְלוֹ בַּשַּׁבָּת, וּבִלְבָד שְׁלֵא יִחְזִיר. וְאִם הִחְזִיר - הֲרִי זֶה חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁבֵּא לִיְדֵי מְרוּחַ, וְהִמְמָרַח בַּשַּׁבָּת - הֲרִי זֶה חֵיב חֲטָאת. מְבַקְרוּ וְעוֹדֶהוּ בַּתַּנּוּר. אִם נִצְלָה - נוֹטְלוּ, וְאִם לֹא, מִמֵּתִין לוֹ עַד שֶׁיִּצְלָה. נִצְלָה הַחִיצוֹן וְלֹא נִצְלָה הַפְּנִימִי - קוֹלֵף וְאוֹכֵל עַד שֶׁמְגִיעַ לְנֹא':

וּשְׁבִקוּלְיָא - אִינוּ עוֹבְרֵי בְּלֹא תַעֲשֶׂה. וְהַמַּח עֲצָמוֹ - כְּשֶׁר, וְיוֹצֵא בּוֹ יְדֵי חוּבְתוֹ בַּפֶּסַח, וְחֵיבִין עָלָיו מְשׁוּם פְּגוּל, מְשׁוּם נוֹתֵר, וּמְשׁוּם טָמֵא, וּמְטָמֵא כְּזִית בְּמִשְׁאָ וְכַעֲדוּשָׁה בְּמַגֵּעַ. כְּלָלוֹ שֶׁל דְּבַר: הַמַּח, הֲרִי הוּא כְּבִשָׁר לְכָל דְּבַר! אִכֹּל מִמֶּנּוּ כְּזִית, נֹא וּמְבַשֵּׁל עַד שְׁלֵא חֲשֵׁכָה - הֲרִי זֶה פְּטוּר. מִשְׁחֲשֵׁכָה - הֲרִי זֶה חֵיב. כְּזִית צְלִי עַד שְׁלֵא חֲשֵׁכָה - פְּטוּר. וּמִשְׁחֲשֵׁכָה - הֲרִי זֶה חֵיב.

ט. הַמוֹצֵיא כְּזִית בְּשָׂר מִבֵּית לְבַיִת, וּמִחֲבוּרָה לְחֲבוּרָה בַּשַּׁעַת אֲכִילָה, אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּלֹא תַעֲשֶׂה - הֲרִי זֶה טְהוֹר. וְהָאוֹכֵלוֹ - הֲרִי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנֵּאָמַר (שְׁמוֹת יב, מו): "לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבִּשָׂר חוֹצֵה" וְגו', אֵף עַל פִּי שֶׁנֵּאָמַר: "בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל", אוֹכְלִין אוֹתוֹ בְּחֲצֵרוֹתֵיהֶן וּבְגִגּוֹתֵיהֶן. מַה תִּלְמוּד לֹאמַר "בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל"? בְּחֲבוּרָה אַחַת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הֲרִי שֶׁהֵיוּ יוֹשְׁבִין וְאוֹכְלִין, וְרֵאוּ נִחַשׁ אוֹ עֶקֶב - הֲרִי אֵלוֹ עוֹקְרִין אֶת פְּסָחֵיהֶן, וְאוֹכְלִין אוֹתוֹ בְּמִקּוֹם אַחֵר, שֶׁנֵּאָמַר (שְׁמוֹת יב, ז): "עַל

⁴ נִכְרִים.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

וּשְׁחַט רַבֵּן עֲלֵיהֶן - יוֹצֵאִין בְּשֵׁל רַבֵּן, וְאֵין יוֹצֵאִין בְּשֵׁל עֲצָמָן, חוּץ מִן הָאִשָּׁה שְׂכֹלָה לְמַחֲוֹת. עֶבֶד עֲבָרִי, וּמִי שֶׁחֲצִיּוֹ עֶבֶד וְחֲצִיּוֹ בֶן חוֹרִין - אוֹכְלִין מִשֵּׁל עֲצָמָן. עֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שְׁתַּפִּין - אוֹכֵל מִשֵּׁל שְׁנֵיהֶן. הַמְנָה עַל אֶחָד מֵהֶן - אוֹכֵל מִמָּקוֹם שֶׁהַמְנָה. הַמְנָה עַל שְׁנֵי פְּסָחִים - אוֹכֵל מֵאִיזָה מֵהֶן שֶׁנִּשְׁחַט רִאשׁוֹן. וְאִם שְׁחַט שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד - אוֹכֵל מִשֵּׁל שְׁנֵיהֶם. שְׂכַח רַבּוֹ מֵה אָמַר לוֹ - שְׁנֵיהֶם יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה, וְצָרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי רַבֵּי נֶתֶן אוֹמֵר: אֵין צָרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי, שֶׁכִּבֵּר נִזְרַק הַדָּם עֲלֵיהֶן:

ה. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁנִּמְנוּ עַל הַפֶּסַח, אִם יֵשׁ כְּזֵית לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד - יֹאכְלוּ, וְאִם לֹא - לֹא יֹאכְלוּ. נִמְנוּ עֲלֵיוּ זֶה אַחַר זֶה, הִרְאִישׁוּנִים שֵׁישׁ לָהֶם - יֹאכְלוּ, וְהִאֲחִרוּנִים - לֹא יֹאכְלוּ, וְצָרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי; דְּבָרֵי רַבֵּי. רַבֵּי נֶתֶן אוֹמֵר: אֵין צָרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי, שֶׁכִּבֵּר נִזְרַק עֲלֵיהֶן הַדָּם. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁרָצוּ לְמַנּוֹת אַחֲרֵים לְפִסְחֵיהֶן - הִרְשׁוּת בִּידָן, רָצוּ לְהַמְשִׁךְ וּלְהַמְנּוֹת אַחֲרֵים עַל פֶּסַחָן - הִרְשׁוּת בִּידָם, רָצוּ לְהַמְשִׁךְ וּלְהַמְנּוֹת אַחֲרֵים עַל חֶלְקוֹ - הִרְשׁוּת בִּידוֹ, לְעוֹלָם

ב. הַפֶּסַח מְחֻזְרִין אוֹתוֹ שְׁלֵם, וְאֵין מְחֻזְרִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת; דְּבָרֵי רַבֵּי יְהוּדָה. רַבֵּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּשַׁבָּת, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף אֶסוּר, וּבְיוֹם-טוֹב בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף מִתֵּר. אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר בְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הַפֶּסַח שֶׁמְחֻזְרִין אוֹתוֹ שְׁלֵם וְאֵין מְחֻזְרִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת, עַל מֵה נִחְלְקוּ? עַל הָאֲבָרִים, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין מְחֻזְרִין. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: מְחֻזְרִין:

ג. יָתוּם שֶׁשְּׁחַטוֹ עָלָיו אֶפֶסְרוּפְסִין - יֹאכֵל, וּבְמָקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֵה. הַמְנָה עַל אֶחָד מֵהֶן - אוֹכֵל בְּמָקוֹם שֶׁהַמְנָה. הַמְנָה עַל שְׁנֵי פְּסָחִים - יֹאכֵל מֵאִיזָה מֵהֶן שִׁירְצָה רִאשׁוֹן. רַבֵּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָם מְמַנִּין עַל הַפֶּסַח, עַד שִׁישְׁחַט, וּמוֹשְׁכִין יְדֵיהֶן מִמֶּנּוּ עַד שִׁיזְרֹק עָלָיו אֶת הַדָּם:

ד. לֹא יִשְׁחַט אָדָם אֶת הַפֶּסַח עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי עֶבְדּוֹ וּשְׁפָחָתוֹ הָעֲבָרִים, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ אֲלֵא מִדַּעְתָּן. אֲבָל שׁוֹחֵט הוּא עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקָּטָנִים וְעַל יְדֵי עֶבְדּוֹ וּשְׁפָחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, בֵּין מִדַּעְתָּן וּבֵין שְׁלֵא מִדַּעְתָּן. וְכֵלְזֵן שֶׁשְּׁחַטוֹ לְעֲצָמָן

תּוֹסֵפֶתָא

הַשָּׁלֵם

לך'. רצו לעשות עמו טובה - בא ואוכל עמָהם. מצורע - מסגֵר שוחטין עליו בשביעי. מחלט - שוחטין עליו בשמיני. יולדת - שוחטין עליה ביום ארבעים לזכר ביום שמונים לנקבה. וכלן שנטמאו, בין לפני זריקת דמים בין לאחר זריקת דמים - הרי הן כמפקח את הגל, וצריכין לעשות פסח שני. רבי שמעון בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: מפקח בגל עתים פטור עתים חיב, כיצד? גל עגול ונמצא טמאה תחתיו - חיב. גל ארוך ונמצא טמאה תחתיו - פטור:

ח. היה טמא בשעת שחיטה וטהור בשעת זריקה, טהור בשעת שחיטה וטמא בשעת זריקה - הרי זה אינו אוכל, וצריך לעשות פסח שני. חולה בשעת שחיטה, ואינו יכול לאכול כזית, חלים בשעת זריקה ויכול לזבל כזית. חלים בשעת שחיטה ויכול לאכל כזית, וחולה בשעת זריקה ואינו יכול לאכל כזית - הרי זה אינו אוכל, וצריך לעשות פסח שני, לעולם אינו יוצא ידי חובתו עד שיהא חלים בשעת שחיטה, ובשעת זריקה. וכלן, ספק נזרק עליהם דם

נמשכין והולכין, ובלבד שגשתיר אחד מחבורה ראשונה; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: בין מחבורה ראשונה בין מחבורה אחרונה, ובלבד שלא יניחו את פסחו פמות שהוא. בני חבורה שרצו להמנות אחרים על חלקן - הרשות בידם, והמעות חלין. רצו להמשיך, להמנות אחרים על חלקן - הרשות בידם, והמעות חלין:

ו. הממנה אחרים על חלקו - הרשות בידו, המעות חלין. רצה להמשיך להמנות אחרים על חלקו - הרשות בידו, המעות חלין. הממנה אחרים על חגיגתו - המעות חלין, רצה להמשיך ולמנות אחרים על חגיגתו - המעות חלין:

ז. המוכר עולתו ושלמיו - לא עשה כלום. והמעות כל שהן - יפלו לנדבה, ואין צריך לומר בחטאת ואשם. בני חבורה שמתו מקצתן או שנטמאו מקצתן - השאר אוכלין ואין חוששין. בני חבורה שהיה אחד בהן שהיו ידיו של אחד מהם יפות, רשאין לומר לו: 'טול חלקך וצא', ולא מפני שהוא פסח, אלא אפלו חמשה ועשו סבלת, רשאין לומר לו: 'טול חלקך וצא

תוספתא

השלים

אָחד מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אִיזוֹ הוּא, עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּטַמְאָה. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁהִמְנָה אֶחָד עִמָּהֶן, אָפְלוּ מִן הַצְדָקָה - הָרִי זֶה חוֹלֵק עִמָּהֶן בְּעוֹרוֹת. בְּנֵי חֲבוּרָה שִׁטְעוּ וְאָכְלוּ פְסָחִיהֶן שֶׁל חֲבָרִיהֶם, אוֹמְרִים לָהֶם: 'אָכְלוּ אֶת שְׁלָנוּ וְאָכְלוּ אֶת שְׁלָהֶם', וְנִמְצְאָת יִבְלַת בְּעוֹרוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן - צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פְּסַח שְׁנִי, עֲשׂוֹ פְסַח שְׁנִי וְטְעוּ וְאָכְלוּ אֶת פְּסָחִיהֶן שֶׁל חֲבָרִיהֶן, אוֹמְרִין לָהֶם: 'אָכְלוּ אֶת שְׁלָנוּ, אָכְלוּ אֶת שְׁלָהֶן', וְנִמְצָא יִבְלַת בְּעוֹרוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן - צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פְּסַח שְׁנִי. נִמְצָאוּ אוֹכְלִין אַרְבָּעָה פְּסָחִים וַיְדִי חוֹבְתָן לֹא יֵצְאוּ. חֲמֵשׁ חֲבוּרוֹת שֶׁנִּתְעַרְבוּ פְּסָחִיהֶן, וְנִמְצָא יִבְלַת בְּעוֹרוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן - צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פְּסַח שְׁנִי:

פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. אלו שעושים את השני: הזבים, והזבות, והמצרעין, ונדות, ובוועלי נדות, היולדות, השוגגין, והאנוסין, והמזדיין, והטמא, ומי שהיה בדרך רחוקה. אם כן, למה נאמר (במדבר ט, י): "טמא או שהיה בדרך רחוקה"? - שבא הכתוב לפטרו מן הכרת. רבי

ספק לא נזרק עליהן דם, ספק יש בה כזית לכל אחד ואחד ספק אין בו, ספק טמאין ספק טהורין - פטורין מלעשות פסח שני. זה הכלל, כל הספקות פטורין מלעשות פסח שני. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: שומרת יום כנגד יום שנזרק עליה דם, ואחר כך ראתה - הרי זה אינה אוכלת ופטורה מלעשות פסח שני, שכבר יצתה בזריקה. אבל ערל שנזרק עליו דם ואחר כך מל - הרי זה אינו אוכל, וחיב לעשות פסח שני:

ט. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ערל ישראל שטובל ואוכל את פסחו לערב, על מה נחלקו? על ערל נכרי, שבית שמאי אומרים: טובל ואוכל את פסחו לערב. ובית הלל אומרים: הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר. אחד נכרי ששל ואחד שפחה שטבלה. רבי אליעזר בר צדוק אומר: איסטרטיותות היו שומרי צירין היו בירושלים, שטובלין ואוכלין פסחיהן לערב:

י. בני חבורה שנטמא אחד מהן, ואין ידוע איזה הוא - צריכין לעשות פסח שני. צבור שננטמא

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

שְׁנֵי רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: אִם הַצְּבוּר עוֹשִׂין פְּסַח שְׁנֵי, שְׂכָן מְצִינּוּ בְּחֻזְקָהּ שְׁעִישָׁה אֶת הַצְּבוּר לַעֲשׂוֹת פְּסַח שְׁנֵי, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים-ב ל, יח): "כִּי מִרְבִּית הָעַם רַבַּת מְאֹפְרִים וּמִמְנֻשָׁה יִשְׁשַׁכֵּר וּזְבֻלוֹן לֹא הִטְהָרוּ" וְגו'. רַבֵּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לֹא מִפְּנֵי שְׁעִישָׁה לַצְּבוּר לַעֲשׂוֹת פְּסַח שְׁנֵי, אֲלֵא מִפְּנֵי שְׁעֵבֶר נִסָּן בְּנִסָּן, שְׂאִין מְעַבְרִין אֲלֵא אֲדָר. רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבֵּי שְׁמַעוֹן: אִם מִפְּנֵי שְׁעִישָׁה לַצְּבוּר לַעֲשׂוֹת פְּסַח שְׁנֵי, אִין עוֹשִׂין חֻבּוּרָה שֶׁל נָשִׁים וְעַבְדִּים וְקַטְנִים - שְׁלֵא לְהִרְבּוֹת אֶת הַתְּפִלָּה.

ג. אִלוּ דְּבָרִים שְׂבִין רֵאשׁוֹן לְשְׁנֵי: הָרֵאשׁוֹן בְּשֶׁלֶשׁ כְּתוּבֹת וְאִין הַשְּׁנֵי בְּשֶׁלֶשׁ כְּתוּבֹת. הָרֵאשׁוֹן דּוּחָה אֶת הַטְּמֵאָה, וְאִין הַשְּׁנֵי דּוּחָה אֶת הַטְּמֵאָה. הָרֵאשׁוֹן חִיבִין עָלָיו כְּרַת, וְהַשְּׁנֵי אִין חִיבִין עָלָיו כְּרַת; דְּבָרֵי רַבֵּי נֶתָן. רַבֵּי אוֹמֵר: אִם הַשְּׁנֵי חִיבִין עָלָיו כְּרַת. רַבֵּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקֵבְיָא אוֹמֵר: אִם עָשׂוּ אֶת הַשְּׁנֵי - אִין חִיבִין כְּרַת עַל הָרֵאשׁוֹן, לֹא עָשׂוּ אֶת הַשְּׁנֵי - חִיבִין כְּרַת עַל הָרֵאשׁוֹן. הָרֵאשׁוֹן טְעוֹן חֲגִיגָה,

עֲקִיבָה אוֹמֵר: נֹאֲמַר: "טְמֵא נֶפֶשׁ", וְנֹאֲמַר: "בְּדֶרֶךְ רְחוּקָה", מֵה טְמֵא שְׁסַפֵּק בִּידוֹ לַעֲשׂוֹת וְאִינוּ עוֹשֶׂה, אִם דֶּרֶךְ רְחוּקָה שְׁסַפֵּק בִּידוֹ לַעֲשׂוֹת וְאִינוּ עוֹשֶׂה. רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נֹאֲמַר 'רְחוּק מְקוֹם' בְּמַעֲשֵׂר, וְנֹאֲמַר 'רְחוּק מְקוֹם' בְּפֶסַח, מֵה 'רְחוּק מְקוֹם' הָאֲמוּר בְּמַעֲשֵׂר - חוּץ לְמְקוֹם אֲכִילָתוֹ, אִם 'רְחוּק מְקוֹם' הָאֲמוּר בְּפֶסַח - חוּץ לְמְקוֹם אֲכִילָתוֹ. רַבֵּי יוֹסִי בֶּן רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חוּץ לְמְקוֹם עֲשִׂיתוֹ. אֲמַר רַבֵּי יוֹסִי: לְפִיכֵךְ נִקּוּד עַל ה', לוֹמֵר, לֹא מִפְּנֵי שְׁהִיא רְחוּקָה וְדָאִי, אֲלֵא מֵאֲסַקוּפַת הָעֶזְרָה וְלַחוּץ. רַבֵּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: "דֶּרֶךְ רְחוּקָה" - שׁוּמַע אֲנִי מִהֶלֶךְ יוֹם אֶחָד, אוּ מִהֶלֶךְ שְׁנֵי יָמִים, אוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה", הוּי: מֵאֲסַקוּפַת הָעֶזְרָה וְלַחוּץ קְרוּי 'דֶּרֶךְ'.

ב. גַּר שְׁנַתְּגִיר בֵּין שְׁנֵי הַפְּסָחִים. וְכֵן קָטָן שֶׁהַגְּדִיל בֵּין שְׁנֵי פְּסָחִים - צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת פְּסַח שְׁנֵי; דְּבָרֵי רַבֵּי. רַבֵּי נֶתָן אוֹמֵר: אִין צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת פְּסַח שְׁנֵי, שְׂכָבֶר לֹא נִתְחַיֵּב בְּרֵאשׁוֹן. וְכֵן כְּשֶׁנִּתְּנָן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לְבָנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה, הִיחִיד עוֹשֶׂה פְּסַח שְׁנֵי, וְאִין הַצְּבוּר עוֹשִׂין פְּסַח

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

וְאִין הַשְּׁנִי טְעוֹן חֲגִיגָה. הָרָאוּשׁוֹן
נֹהֵג כָּל שַׁבְּעָה, וְהַשְּׁנִי יוֹם אֶחָד.

ד. אֵלּוּ דְבָרִים שְׁשׁוּה בְּהֵן הָרָאוּשׁוֹן
לְשָׁנִי: הָרָאוּשׁוֹן נֹאמֵר בּוּ (שְׁמוֹת
יב, ה): "שֶׁה תָּמִים זָכַר בֶּן שָׁנָה",
וְהַשְּׁנִי כִּיּוֹצֵא בּוּ. הָרָאוּשׁוֹן נֹאמֵר
בּוּ: (שָׁם יב, ט): "אֵל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ
נָא וּבְשֵׁל", וְהַשְּׁנִי כִּיּוֹצֵא בּוּ.
הָרָאוּשׁוֹן דּוּחָה אֶת הַשְּׁבֵת, וְהַשְּׁנִי
דּוּחָה אֶת הַשְּׁבֵת. הָרָאוּשׁוֹן דּוּחָה
אֶת הַטְּמֵאָה, וְהַשְּׁנִי דּוּחָה אֶת
הַטְּמֵאָה. הָרָאוּשׁוֹן טְעוֹן לִינָה,
וְהַשְּׁנִי טְעוֹן לִינָה. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: אִין הַשְּׁנִי טְעוֹן לִינָה, אֶלּא
כִּיּוֹצֵד הוּא עוֹשֶׂה? נִכְנַס וְשׁוּחַט אֶת
פְּסָחוֹ בַּעֲזָרָה, וְיּוֹצֵא וּמְסַפֵּיד אֶת
אָבִיו בְּבֵית פְּגִי.

ה. בְּזִמְן שֶׁהַפֶּסַח נֹאכַל בְּטְמֵאָה:
טְמֵא מֵת נִכְנַס לְעִזְרָה וְאוֹכְלוּ, זָבִים
וְזָבוֹת נְדוּת וְיּוֹלְדוֹת - הָרִי אֵלּוּ לֹא
יִכְנָסוּ, וְאִם נִכְנָסוּ - הָרִי אֵלּוּ חֲיִבִין.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם נִכְנָסוּ - הָרִי
אֵלּוּ פְּטוּרִין, שְׁנֹאמֵר (בַּמִּדְבָּר ה',
ב): "וַיִּשְׁלַחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל צָרוּעַ
וְכָל זָב וְגוֹ"; בַּשְּׁעָה שְׁטֵמָא נִפְשָׁה
חֲיִב - זָבִין וּמְצָרְעִין חֲיִבִין, בַּשְּׁעָה
שְׁאִין טְמֵא נִפְשָׁה חֲיִב - אִין זָבִין
וּמְצָרְעִין חֲיִבִין. בְּזִמְן שֶׁהַפֶּסַח בָּא

בְּטְמֵאָה - טְמֵא מֵת נִכְנַס לְעִזְרָה,
וְשׁוּחַט. זָבִים, וְזָבוֹת, נְדוּת,
וְיּוֹלְדוֹת - הָרִי אֵלּוּ לֹא יִשְׁחַטּוּ. וְאִם
שְׁחַטּוּ - הָרִי אֵלּוּ חֲיִבִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִם
שְׁחַטּוּ - הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שְׁנֹאמֵר
(וַיִּקְרָא ז, כ): "כָּל טְהוֹר יֹאכַל בְּשָׂר
וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בְּשָׂר מִזְבַּח
הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה'" וְגוֹ'; הַנִּשְׁחָט
לְטַהוּרִין - חֲיִבִין עָלָיו מִשּׁוּם
טְמֵאָה, הַנִּשְׁחָט לְטְמֵאִים - אִין
חֲיִבִין עָלָיו מִשּׁוּם טְמֵאָה.

ו. פֶּסַח רָאוּשׁוֹן - שׁוּחַטִין עַל הָאֵשָׁה
בְּפְנֵי עֲצֻמָּה. וּבַשְּׁנִי - עוֹשִׂין אוֹתָהּ
טְפִלָּה לְאַחֲרִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: פֶּסַח שְׁנִי שׁוּחַטִין
עַל הָאֵשָׁה בְּפְנֵי עֲצֻמָּה, וְאִין צָרִיךְ
לוֹמֵר פֶּסַח רָאוּשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר: אֵשָׁה - בְּרָאוּשׁוֹן עוֹשִׂין
אוֹתָהּ טְפִלָּה לְאַחֲרִים. בַּשְּׁנִי - אִין
עוֹשִׂין אוֹתָהּ טְפִלָּה לְאַחֲרִים, בַּשְּׁנִי
אִין שׁוּחַטִין עָלֶיהָ כָּל עֶקֶר. אָמְרוּ
לוֹ: מַעֲשֶׂה בְּיוֹסֵף הִכְהֵן שֶׁהֵעֵלָה
אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנִי
וְהַחֲזִירוּהָ, שְׁמָא יִקְבַּע הַדְּבָר
חוֹבָה. אָמַר לוֹ: לֹא 'שְׁמָא יִקְבַּע
הַדְּבָר חוֹבָה', אֶלּא שְׁאִין הָאֵשָׁה
עוֹשֶׂה פֶּסַח שְׁנִי.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

אָחַד וּלְגִין בְּמָקוֹם אַחֵר. אָחַד פְּסַח
מִצְרַיִם וְאָחַד פְּסַח דּוֹרוֹת, מִי שֶׁהָיוּ
לוֹ עֲבָדִים שְׂלֵא מְלוֹ, וּשְׁפָחוֹת שְׂלֵא
טָבְלוּ - מְעַכְבִּין אוֹתוֹ מְלֶאכֶל
בְּפֶסַח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר:
אוֹמֵר אֲנִי, בְּפֶסַח מִצְרַיִם הַפְּתוּב
מְדַבֵּר.

ח. אֵלוּ דְבָרִים שְׁשׂוּה בְּהֵן פְּסַח
מִצְרַיִם לְפֶסַח דּוֹרוֹת: פְּסַח מִצְרַיִם
בְּשֵׁלֶשׁ כְּתוּת וּפְסַח דּוֹרוֹת כִּיּוֹצֵא
בוֹ. פְּסַח מִצְרַיִם נֶאֱמַר בוֹ (שְׁמוֹת
יב, ה): "שֶׁה תָּמִים זָכַר בֶּן שְׁנָה",
פְּסַח דּוֹרוֹת כִּיּוֹצֵא בוֹ. פְּסַח מִצְרַיִם
נֶאֱמַר בוֹ (שָׁם יב, י): "וְלֹא תוֹתִירוּ
מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר", פְּסַח דּוֹרוֹת כִּיּוֹצֵא
בוֹ. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אוֹמֵר
אֲנִי, שְׂלֵא נֶאֱסַר חֲמִץ בְּמִצְרַיִם אֲלֵא
יוֹם אָחַד, שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוֹת יג, ג):
"לֹא יֵאָכֵל חֲמִץ", וְנֶאֱמַר "הַיּוֹם
אַתֶּם יוֹצֵאִים". פְּסַח מִצְרַיִם טְעוּן
שִׁיר, וּפְסַח דּוֹרוֹת טְעוּן שִׁיר.

ז. אֵלוּ דְבָרִים שְׁבִין פְּסַח מִצְרַיִם
לְפֶסַח דּוֹרוֹת, פְּסַח מִצְרַיִם - מִקְּחוּ
מִבְּעָשׂוֹר, שְׁחִיטָתוֹ בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר,
אֵין חִיבִין עָלָיו כָּרַת. וּפְסַח דּוֹרוֹת -
חִיבִין עָלָיו כָּרַת. פְּסַח מִצְרַיִם - לֹא
נִהְגוּ בוֹ דִּקְוִין, וְתַבְלִילִין, אֲתָנָן
וּמַחִיר, מַה שְּׂאִין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת.
פְּסַח מִצְרַיִם נֶאֱמַר בוֹ (שְׁמוֹת יב,
ד): "וְלֶקַח הוּא וּשְׁכַנּוֹ", מַה שְּׂאִין
כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, אַף בְּפֶסַח דּוֹרוֹת
כֵּן, וְכֹל כֵּךְ לְמָהּ? כְּדִי שְׂלֵא יִנִּיחַ
אָדָם שְׁכַנּוֹ הַקְּרוּב אֶל בֵּיתוֹ, וְיִלְךְ
וַיַּעֲשֶׂה אֶת פְּסָחוֹ אֲצֵל חֲבֵרוֹ, לְקַיִם
מַה שְּׁנֶאֱמַר (מִשְׁלֵי כז, י): "טוֹב
שֶׁכֵּן קְרוּב מֵאַח רְחוּק". פְּסַח
מִצְרַיִם - לֹא הָיָה טְעוּן דְּמִים
וּחֲלָבִים לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מַה שְּׂאִין כֵּן
בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. פְּסַח מִצְרַיִם - נֶאֱמַר
בוֹ (שְׁמוֹת יב, כב): "וְהִגַּעְתֶּם אֶל
הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת", מַה
שְּׂאִין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת. פְּסַח מִצְרַיִם
נֶאֱמַר בוֹ (שְׁמוֹת יב, כב): "וְאַתֶּם
לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד
בְּקָר", מַה שְּׂאִין כֵּן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת.
פְּסַח מִצְרַיִם - כָּל אָחַד וְאָחַד שׁוֹחֵט
בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, פְּסַח דּוֹרוֹת - כָּל
יִשְׂרָאֵל שׁוֹחֵטִין בְּמָקוֹם אָחַד. פְּסַח
מִצְרַיִם - מָקוֹם אֲכִילָה שָׁם הָיְתָה
לִינָה, פְּסַח דּוֹרוֹת - אוֹכְלִין בְּמָקוֹם

MAR 2018

Nissan

ניסן

תשע"ח - 5778

18	ראשון Sunday	ב 2	<p>נץ החמה _____ 7:02</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 10:03</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 11:03</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:18</p> <p>נ"ך: יונה ב-ג תוספתא: פסחים ב</p>	<p>עלות השחר _____ 5:50</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:27</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:39</p> <p>שקיעה: _____ 7:06</p> <p>בבלי: ע"ז סב ירושלמי: שבועות מב</p>
19	שני Monday	ג 3	<p>נץ החמה _____ 7:01</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 10:02</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 11:02</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:19</p> <p>נ"ך: יונה-מיכה ד-א תוספתא: פסחים ג</p>	<p>עלות השחר _____ 5:49</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:26</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:38</p> <p>שקיעה: _____ 7:07</p> <p>בבלי: ע"ז סג ירושלמי: שבועות מג</p>
20	שלישי Tuesday	ד 4	<p>נץ החמה _____ 6:59</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 10:01</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 11:02</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:20</p> <p>נ"ך: מיכה ב-ג תוספתא: פסחים ד</p>	<p>עלות השחר _____ 5:47</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:25</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:38</p> <p>שקיעה: _____ 7:08</p> <p>בבלי: ע"ז סד ירושלמי: שבועות מד</p>
21	רביעי Wednesday	ה 5	<p>נץ החמה _____ 6:58</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 10:00</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 11:01</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:22</p> <p>נ"ך: מיכה ד-ה תוספתא: פסחים ה</p>	<p>עלות השחר _____ 5:46</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:24</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:37</p> <p>שקיעה: _____ 7:09</p> <p>בבלי: ע"ז סה ירושלמי: מכות א</p>
22	חמישי Thursday	ו 6	<p>נץ החמה _____ 6:56</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:59</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 11:00</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:23</p> <p>נ"ך: מיכה ו-ז תוספתא: פסחים ו</p>	<p>עלות השחר _____ 5:44</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:23</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:36</p> <p>שקיעה: _____ 7:10</p> <p>בבלי: ע"ז סו ירושלמי: מכות ב</p>
23	ששי Friday	ז 7	<p>נץ החמה _____ 6:54</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:58</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:59</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:24</p> <p>נ"ך: נחום א-ב תוספתא: פסחים ז</p>	<p>עלות השחר _____ 5:42</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:22</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:35</p> <p>שקיעה: _____ 7:11</p> <p>בבלי: ע"ז סז ירושלמי: מכות ג</p>
24	שב"ק Shabbos	ח 8	<p>Shabbos HaGadol</p> <p>נץ החמה _____ 6:53</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:57</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:59</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:25</p> <p>נ"ך: נחום-חבקוק ג-א תוספתא: פסחים ח</p>	<p>עלות השחר _____ 5:41</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:21</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:35</p> <p>שקיעה: _____ 7:12</p> <p>בבלי: ע"ז סח ירושלמי: מכות ד</p>

תאזת נאוף גייט נישט אַזעק פון א מענטש, נאר אזיב ער היט זיך די אויגן
און די מהשבה.

(ספר המדות אות נאוף סימן ט')